

Ungdomsarbetslöshet – jämförbarhet i statistiken mellan ett antal europeiska länder

2013:1

I serien Bakgrundsfakta presenteras bakgrundsmaterial till den statistik som SCB producerar inom området arbetsmarknad och utbildning. Det kan röra sig om produktbeskrivningar, metodredovisningar samt olika sammanställningar som kan ge en överblick och underlätta användandet av statistiken.

Utgivna publikationer från 2000 i serien Bakgrundsfakta till arbetsmarknads- och utbildningsstatistiken

- 2000:1 Övergång till yrkeskodning på fyrsiffernivå (SSYK) och införande av jobbstatuskod i SCB:s lönestatistik
- 2000:2 The Information System for Occupational Injuries and the Work-related Health Problems Survey – A comparative study
- 2000:3 Konferens om utbildningsstatistik den 23 mars 2000
- 2001:1 Avvikelser i lönesummestatistiken – en jämförelse mellan LAPS och LSUM
- 2001:2 En longitudinell databas kring utbildning, inkomst och sysselsättning 1990–1998
- 2001:3 Staff training costs 1994–1999
- 2001:4 Studieresultat i högskolan i form av avklarade poäng
- 2001:5 Urvals- och estimationsförfarandet i de svenska arbetskraftsundersökningarna (AKU)
- 2001:6 Svar, bortfall och representativitet i Arbetsmiljöundersökningen 1999
- 2001:7 Individ- och företagsbaserad sysselsättningsstatistik – en jämförelse mellan AKU och KS
- 2002:1 Tidsseriebrott i utbildningsregistret 2001-01-01
- 2002:2 En longitudinell databas kring utbildning, inkomst och sysselsättning (LOUISE) 1990–1999
- 2003:1 Exempel på hur EU:s "Quality Reports" kan skrivas – avser Labour Cost Survey (LSC) 2000
- 2003:2 Förändrad redovisning av högskolans personal
- 2003:3 Individ- och företagsbaserad sysselsättningsstatistik – en fortsatt jämförelse mellan AKU och KS
- 2003:4 Sjukfrånvarande enligt SCB och sjukskrivna enligt RFV
- 2003:5 Informationssystemet om arbetsskador och undersökningen om arbetsorsakade besvär. En jämförande studie
- 2004:1 Samlad statistik från SCB avseende ohälsa
- 2004:2 Översyn av forskarutbildningsstatistiken. Bedömning av kvaliteten
- 2004:3 Sjukfrånvaro och ohälsa i Sverige – en belysning utifrån SCB:s statistik
- 2005:1 En longitudinell databas kring utbildning, inkomst och sysselsättning (LOUISE) 1990–2002
- 2005:2 Nordisk pendlingskarta. Huvudrapport
- 2005:3 Nordisk pendlingskarta. Delrapport 1–4.
- 2005:4 Flödesstatistik från AKU
- 2005:5 Flow statistics from the Swedish Labour Force Survey
- 2006:1 Sysselsättningsavgränsning i RAMS – Metodöversyn 2005

Fortsättning på omslagets tredje sida!

Bakgrundsfakta

**Ungdomsarbetslöshet
– jämförbarhet i statistiken
mellan ett antal
europeiska länder**

Arbetsmarknads- och utbildningsstatistik 2013:1

**Statistiska centralbyrån
2013**

Background Facts

Labour and Education Statistics 2013:1

Youth unemployment – comparability in statistics between a number of European countries

Statistics Sweden
2013

Producent
Producer SCB, avdelningen för befolkning och välfärd
Statistics Sweden, Population and Welfare Department
Box 24300
SE-104 51 STOCKHOLM

Förfrågningar
Inquiries Anna Broman, +46 8 506 944 62
anna.broman@scb.se

Daniel Samuelsson, +46 8 506 949 78
daniel.samuelsson@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet i denna publikation.

Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:

Källa: SCB, Bakgrundsfakta, Arbetsmarknads- och utbildningsstatistik 2013:1, *Ungdomsarbetslöshet – jämförbarhet i statistiken mellan ett antal europeiska länder.*

It is permitted to copy and reproduce the contents in this publication.

When quoting, please state the source as follows:

Source: Statistics Sweden, Background Facts, Labour and Education Statistics 2013:1, *Youth unemployment – comparability in statistics between a number of European countries.*

ISSN 1654-465X (Online)

URN:NBN:SE:SCB-2013-AM76BR1301_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se.

This publication is only available in electronic form on www.scb.se.

Förord

I oktober 2007 gick SCB över till att fullt ut redovisa arbetskraftsundersökningarna (AKU) enligt International Labour Organization's (ILO) konvention för arbetsmarknadsstatistiken och i enlighet med Eurostats regelverk. Tidigare var Sverige ett av få länder inom det europeiska statistiksystemet som inte följde ILO:s rekommendation. Förändringen innebar bland annat att den redovisade ungdomsarbetslösheten i Sverige blev betydligt högre än tidigare och framstod som mycket hög vid en internationell jämförelse.

Övergången var inte okontroversiell och det har sedan dess förts en livlig debatt där det ofta hävdas att redovisningen av ungdomsarbetslösheten är felaktig och att den nu inte går att jämföra med den i andra länder.

I september 2012 fick SCB i uppdrag av regeringen att undersöka hur jämförbar statistiken över ungdomsarbetslöshet är mellan Sverige och Nederländerna, Tyskland, Österrike, Storbritannien, Danmark, Finland, Island samt Norge.

I denna rapport kartlägger SCB hur jämförbarheten av ungdomsarbetslöshetsmättet påverkas av skillnader i upplägg och genomförande av arbetskraftsundersökningarna i de utvalda länderna. Kartläggningen har gjorts med hjälp av experter på statistikmyndigheterna i de berörda länderna och Eurostat.

Enligt regeringsuppdraget skulle SCB även översiktligt redovisa institutionella skillnader mellan länderna och ge en bedömning av om dessa kan förklara skillnader i nivån på ungdomsarbetslösheten.

I rapporten beskriver därför SCB några, för ungdomsarbetslösheten, centrala institutionella skillnader mellan länderna som påverkar nivån på ungdomsarbetslösheten. Fokus ligger på utbildningssystemens uppbyggnad, inklusive förekomst av lärlingar samt arbetsmarknadspolitiska program. Översiktligt beskrivs även andra skillnader mellan länderna som kan öka förståelsen för skillnaderna i ungdomsarbetslöshetens nivå.

Det är SCB:s förhoppning att denna rapport leder till en förbättring av det offentliga samtalet om ungdomsarbetslösheten och hur den ska tolkas.

Arbetet har genomförts av en projektgrupp bestående av Anna Broman, Daniel Samuelsson, Karl-Erik Kristiansson och Alexandra Kopf Axelman. Andreas Lennmalm och Fredrik Andersson med flera har bidragit med arbetsmaterial om utbildningssystemet och arbetsmarknadspolitiska åtgärder i de utpekade länderna.

Gruppen har haft stor hjälp av kollegor i de utvalda länderna och på Eurostat, som med tålamod och engagemang besvarat våra frågor. SCB vill härmed tacka alla som bidragit till rapporten.

Statistiska centralbyrån mars 2013

Mats Wadman

Hassan Mirza

Innehåll

Förord	3
1. Inledning	9
1.1 Bakgrund	9
1.2 Studiens syfte och genomförande	9
1.3 Avgränsningar	10
1.4 Disposition	11
1.4.1 En kort beskrivning av LFS	11
1.4.2 Kvalitet och jämförbarhet i LFS mellan länder	11
1.4.3 Arbetsmarknadspolitiska program	11
1.4.4 Utbildning	11
1.4.5 Ungdomars arbetsmarknadssituation	11
2 En kort beskrivning av LFS	13
2.1 Begrepp och definitioner	13
2.2 Nationella definitioner	14
2.3 Studerande inom LFS	15
2.4 Genomförande och tänkbara felkällor i en statistisk undersökning	16
2.5 Resultat av undersökningen (LFS) i termer av ungdomsarbetslöshet	17
3 Kvalitet och jämförbarhet i LFS mellan länder	19
3.1 Mått och definitioner	19
3.1.1 Sverige	19
3.1.2 Övriga länder	20
3.1.3 Slutsatser	20
3.2 Målpopulation/objekt	21
3.2.1 Sverige	23
3.2.2 Övriga länder	23
3.2.3 Slutsatser	24
3.3 Urvalsram	25
3.3.1 Sverige	26
3.3.2 Övriga länder	26
3.3.3 Slutsatser	27
3.4 Mätfel	27
3.4.1 Sverige	27
3.4.2 Övriga länder	27
3.4.3 Slutsatser	28
3.5 Indirekta intervjuer	28
3.5.1 Sverige	28
3.5.2 Övriga länder	28
3.5.3 Slutsatser	29
3.6 Bortfall och estimation	29
3.6.1 Sverige	30
3.6.2 Övriga länder	31
3.6.3 Slutsatser	31
3.7 Referensveckor	32
3.7.1 Sverige	32
3.7.2 Övriga länder	32
3.7.3 Slutsatser	32

3.8	Månads- och kvartalsskattningar	32
3.8.1	Sverige	33
3.8.2	Övriga länder.....	33
3.8.3	Slutsatser	34
4	Arbetsmarknadspolitiska program	35
4.1	Aktiva arbetsmarknadsåtgärder	37
4.1.1	Sverige	38
4.1.2	Övriga länder.....	38
4.1.3	Slutsatser	40
4.2	Tjänster till arbetsökande	40
4.2.1	Sverige	40
4.2.2	Övriga länder.....	40
4.2.3	Slutsatser	40
5	Utbildning.....	41
5.1	Lärlingar.....	41
5.1.1	Sverige	42
5.1.2	Övriga länder.....	43
5.1.3	Slutsatser	44
5.2	Studiemedel.....	45
5.2.1	Sverige	47
5.2.2	Övriga länder.....	48
5.2.3	Slutsatser	48
5.3	Obligatorisk skolgång.....	49
5.3.1	Sverige	49
5.3.2	Övriga länder.....	49
5.3.3	Slutsatser	50
5.4	Andel i formella studier	50
6	Ungdomars arbetsmarknadssituation.....	53
6.1	Åldersgrupperna 15–19, 20–24 och 25–29 år	55
6.1.1	Arbetskraften och dess sammansättning.....	55
6.1.2	Arbetslöshet och sysselsättning	57
6.1.3	Arbetslöshetstalets fördelning efter yngre och äldre ungdomar.....	58
6.1.4	Slutsatser	59
6.2	Studerande och icke-studerande	59
6.2.1	Arbetskraften och dess sammansättning.....	59
6.2.2	Arbetslöshet och sysselsättning	61
6.2.3	Arbetslöshetstalets fördelning efter studerande och icke-studerande ungdomar.....	63
6.2.4	Slutsatser	63
6.3	Arbetslöshetstalet säger inte allt	64
6.3.1	Arbetslöshetstidens längd	64
6.3.2	Hur mycket vill de arbetslösa arbeta?.....	66
6.3.3	Hur mycket arbetar de sysselsatta?.....	67
6.3.4	Anknytningsgrad till arbetsmarknaden	69
6.3.5	Personer som avvaktar arbete inom tre månader	70
7	Sammanfattning och slutsats	73
	Referenser	77

Bilagor	79
Bilaga 1 – Räkneexempel lärlingar	79
Tyskland	79
Österrike	80
Danmark	80
Sammanfattning.....	80
Bilaga 2 – Kompletterande diagram	81
Bilaga 3 – Tabeller för Kapitel 6	83
Bilaga 4 – Andra tabeller.....	92

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Den 6:e september 2012 gav regeringen Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att undersöka hur jämförbar den internationella statistiken är avseende ungdomsarbetslösheten, det vill säga arbetslösheten bland personer i åldern 15–24 år. SCB fick till uppgift att redovisa metodologiska skillnader mellan nio utpekade länders arbetskraftsundersökningar. Länderna som studien omfattade var Sverige, Nederländerna, Tyskland, Österrike, Storbritannien, Danmark, Finland, Norge och Island. Utifrån dessa metodologiska skillnader skulle SCB ge kvantitativa bedömningar av skillnadernas betydelse. I uppdraget framgick också att metodologiska skillnader avsåg dels skillnader i definitioner, dels andra metodfrågor i statistikproduktionen.

Vidare skulle SCB översiktligt redovisa institutionella skillnader mellan länderna och ge bedömningar av hur dessa kan påverka jämförbarheten i statistiken. Med institutionella skillnader avsågs dels omfattningen av och inriktningen på arbetsmarknadspolitiska åtgärder och dels utbildningssystemets utformning.

SCB ombads också undersöka om länderna redovisar mått på ungdomsarbetslöshet nationellt som avviker från de internationellt överenskomna definitionerna.

Målet med uppdraget var att minska den osäkerhet som finns kring statistikens jämförbarhet och därmed bidra till att förbättra det offentliga samtalet kring ungdomsarbetslöshet.

1.2 Studiens syfte och genomförande

Syftet med uppdraget är att belysa metodologiska och institutionella skillnader och bedöma deras betydelse för jämförbarheten av arbetslösheten bland unga. Bedömningen baseras på EU:s arbetskraftsundersökning (LFS) som publiceras av Eurostat. Dessa siffror bygger i sin tur på respektive lands undersökningar och de används ofta vid internationella jämförelser.

I första hand har Eurostats rekommendationer, och hur väl de följs, varit utgångspunkt i undersökningen av hur väl länderna är harmoniserade. I vissa fall saknas det tydliga rekommendationer och i dessa fall har utredningen utgått från hur undersökningen genomförs i Sverige. Det gäller till exempel personer inskrivna på arbetsmarknadspolitiska program.

Det var särskilt uttalat i uppdraget att resultatet främst skulle vara baserat på förstahandsinformation från statistikbyråer i de berörda länderna. Därför har SCB samlat in detaljerad information om hur länderna genomför sina arbetskraftsundersökningar. Samtidigt har SCB bett länderna att göra en bedömning av den egna statistikens jämförbarhet utifrån eventuella avvikelser från Eurostats rekommendationer eller andra kvalitetsbrister. Efter SCB:s bearbetning av den inkomna informationen har länderna givits möjlighet att granska texten i kapitel 3 och 4 i rapporten.

Eurostat har varit till stor hjälp i denna studie, dels genom information om harmoniseringen av statistiken, dels genom tillhandahållandet av data-underlag¹. De kvalitetsrapporter över LFS som publiceras av Eurostat² har också använts.

För institutionella skillnader mellan länderna har dock SCB även använt andra källor. Både förstahandskontakter med exempelvis andra enheter inom ländernas statistikbyråer men också publicerade siffror från bland annat OECD har använts.

I rapporten läggs fokus på de brister av jämförbarheten i statistiken som dels beror på metod- och kvalitetsskillnader i statistikproduktionen, dels på skillnader i ländernas klassificering av individer i utbildning och i arbetsmarknadspolitiska program.

I rapporten presenteras även sådant som inte påverkar jämförbarheten i statistiken, men som kan förklara skillnader i arbetslöshets- och/eller sysselsättningsnivåer. Hit hör bland annat omfattning av eller inriktning på arbetsmarknadspolitiska program och utbildningssystemets utformning.

1.3 Avgränsningar

Att nivåerna på ungdomsarbetslösheten skiljer sig mellan länder kan ha sin förklaringar i en mängd olika omständigheter. Exempel på sådana är bland annat skillnader i arbetsmarknadspolitik, arbetsrätt, transfereringssystem och demografi. Denna typ av frågor kommer dock inte att beröras i rapporten.

Vad gäller metodologiska frågor har begränsning gjorts till frågor som rör mått och definitioner, målpopulation, urvalsram, mätfel, referensveckor och bortfall.

De institutionella frågorna är avgränsade till sådant som rör arbetsmarknadspolitiska program och utbildningssystemet. Arbetsmarknadspolitiska program belyses främst genom hur dessa påverkar jämförbarheten, men även omfattningen berörs. För utbildningssystemet belyser vi lärlingsutbildningar, studiemedlets utformning och omfattningen av studiedeltagande.

¹ Arbetskraftsundersökningarna (AKU) i Sverige uppdaterade den 14 februari 2013 alla skattningar för 2010–2012 med anledning av en förbättrad beräkningsmetod. Vid tillfället för uttaget av data från Eurostats databas till denna rapport hade dessa förändringar ännu inte gjorts. Således kommer det att vara en marginell skillnad mellan siffrorna för Sverige som återges i rapporten jämfört med dem som finns publicerade i Eurostats databas. Skillnaderna ändrar dock inte beskrivningen av den svenska arbetsmarknaden.

² Eurostat (2011). Labour Force Survey in the EU, candidate and EFTA countries. Main characteristics of the national surveys 2009. *Methodologies and Working papers*. Luxembourg: European Communities // Eurostat (2012). Quality report of the European Union, Labour Force Survey 2010. *Methodologies and Working papers*. Luxembourg: European Communities, samt underlag som länderna skickat till Eurostat i form av kvalitetsrapporter och självutvärderingar.

1.4 Disposition

1.4.1 En kort beskrivning av LFS

Innan rapporten närmare undersöker jämförbarheten i statistiken presenteras begrepp och definitioner i arbetskraftsundersökningarna samt hur undersökningen är upplagd. Detta beskrivs i kapitel 2.

1.4.2 Kvalitet och jämförbarhet i LFS mellan länder

Vid utförandet av en urvalsundersökning finns ett antal skillnader i uppbygg och genomförande som kan påverka jämförbarheten. Det kan gälla till exempel skillnader i definitioner, målpopulation, urvalsram och svarsbortfall. Dessa metodologiska frågor beskrivs närmare i kapitel 3.

1.4.3 Arbetsmarknadspolitiska program

Klassificeringen av sysselsättning för personer i aktiva arbetsmarknadspolitiska program kan påverka jämförbarheten. Exempelvis skulle två länder kunna använda sig av olika principer för vilka villkor som gäller för att en person i ett arbetsmarknadspolitiskt program ska klassas som sysselsatt. Även omfattningen av de aktiva arbetsmarknadspolitiska programmen presenteras i rapporten. Även om omfattningen inte påverkar jämförbarheten kan den bidra till att förklara skillnader i arbetslöshetsnivå mellan länderna.

Vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder har en sådan karaktär att de inte påverkar hur personer klassificeras i arbetskraftsundersökningen. De kan däremot förklara skillnader i nivåerna på arbetslösheten. Ett exempel kan vara matchningsprogram och liknande. Eftersom sådana program inte påverkar jämförbarheten i statistiken kommer dessa därför endast att redovisas översiktligt i rapporten.

Arbetsmarknadspolitiska program beskrivs närmare i kapitel 4.

1.4.4 Utbildning

Även utformningen av utbildningssystemet kan påverka jämförbarheten i statistiken om länderna har olika principer vid klassificeringen av sysselsättning för personer i utbildning.

Inom utbildningssystemet finns också faktorer som inte påverkar klassificeringen av utbildningsdeltagaren men som ändå kan förklara skillnader i arbetslöshetsnivåerna. Exempel på detta kan vara antalet år med obligatorisk skolgång eller huruvida de studerande uppbär studiemedel även under sommaren. Då dessa faktorer inte påverkar jämförbarheten i statistiken, men väl kan förklara arbetslöshetsnivåerna kommer sådant endast att redovisas översiktligt i rapporten.

Utbildningsområdet beskrivs i kapitel 5.

1.4.5 Ungdomars arbetsmarknadssituation

Efter genomgången av de skillnader som kan påverka jämförbarheten i statistiken ges en generell bild över ungdomars arbetsmarknadssituation i de undersökta länderna. Rapporten visar till exempel hur det relativa arbetslöshetstalet skiljer sig mellan länderna likväl som att arbetslösheten också varierar mellan olika undergrupper.

För att förstå ungdomars arbetsmarknad och kunna göra rättvisa tolkningar av ungdomsarbetslösheten är det viktigt att även ta hänsyn till sammansättningen av arbetslösheten. Faktorer som till exempel hur mycket ungdomar vill arbeta, hur mycket de sysselsatta arbetar och hur lång tid ungdomar går arbetslösa påverkar analysen. I kapitel 6 ges en bild av detta.

2 En kort beskrivning av LFS

Arbetskraftsundersökningarnas uppgift är att beskriva läget på arbetsmarknaden. Detta görs genom att ett flertal mått tas fram, bland annat statistik över antalet sysselsatta, arbetslösa och hur många som är utanför arbetskraften. Samtliga länder i studien presenterar skattningar för kvartal och år.

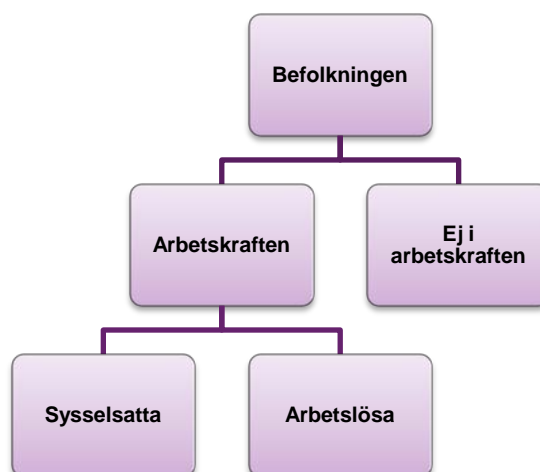
Statistiken som framställs genom LFS är föremål för internationell samordning och bygger på International Labour Organization's, ILO, konvention över arbetsmarknadsstatistiken³. Undersökningen är således anpassad till internationella krav.

Arbetskraftsundersökningar genomförs i alla de för rapporten aktuella länderna. Inom det Europeiska samarbetet (ESS) går undersökningarna under namnet Labour Force Survey, LFS. Eurostat och medlemsländerna samarbetar för att kontinuerligt öka harmoniseringen av den europeiska statistiken, genom bland annat förordningar och ESS-avtal. I statistiksamarbetet ingår EU:s medlemsländer, kandidatländer samt EFTA-länderna dit bland andra Norge och Island hör. Lagstiftningen syftar bland annat till en gemensam tillämpning av ILO:s begrepp.

2.1 Begrepp och definitioner

Inom LFS klassificeras individerna i urvalet som antingen sysselsatta, arbetslösa eller ej i arbetskraften, tre grupper som är varandra ömsesidigt uteslutande.

Diagram 1
Befolkningen uppdelad efter arbetsmarknadsstatus

³ ILO (1982) Resolution concerning statistics of the economically active population, employment, unemployment and underemployment, adopted by the Thirteenth International Conference of Labour Statisticians. *The Thirteenth International Conference of Labour Statisticians*. Oktober, 1.

För att klassificeras som sysselsatt gäller kravet att man ska ha utfört minst en timmes arbete under referensveckan, antingen som avlönad arbetstagare, egen företagare eller oavlönad medhjälpare i företag tillhörande make/maka eller annan medlem av samma hushåll. Dessutom inkluderas personer som var tillfälligt frånvarande från ett sådant arbete under referensveckan, oavsett om frånvaron varit betald eller inte.

För att klassas som arbetslös krävs att man inte var sysselsatt under referensveckan. Utöver detta ska man ha sökt arbete under de senaste fyra veckorna (referensveckan och tre veckor bakåt) och kunnat arbeta referensveckan eller börja inom 14 dagar från referensveckans slut. Arbetslösa omfattar även personer som inte aktivt sökt arbete men som har fått ett arbete som börjar inom tre månader, förutsatt att de skulle ha kunnat arbeta referensveckan eller börja inom 14 dagar från referensveckans slut.

Personer som inte är sysselsatta eller arbetslösa klassificeras istället som ej i arbetskraften. Med andra ord är frågeformuläret hierarkiskt uppbyggt där man först bestämmer om en person är sysselsatt. Om detta inte är uppfyllt går man vidare till att se om personen är arbetslös. Om personen inte heller uppfyller de villkoren klassificeras denne som ej i arbetskraften.

Sysselsättningsgraden beräknas som andelen sysselsatta i befolkningen, medan arbetslöshetsstalet är antalet arbetslösa i förhållande till antalet personer i arbetskraften, det vill säga sysselsatta och arbetslösa.

$$\text{Arbetslöshet} = \frac{\text{Antal arbetslösa}}{\text{Antal sysselsatta} + \text{Antal arbetslösa}}$$

Arbetslöshetsstalet beror således främst på antalet arbetslösa, men även på antalet personer i arbetskraften. Detta gör att även fördelningen inom arbetskraften spelar roll för nivån på arbetslöshetsstalet. Givet att det i ett land finns faktorer inom utbildningssystemet som gör att personer genom sitt deltagande klassas som sysselsatta påverkas såväl storleken på arbetskraften som fördelningen inom den. Personer som annars kanske inte arbetat eller sökt arbete, det vill säga varit utanför arbetskraften, och även personer som sökt men inte lyckats hitta ett arbete hamnar genom en sådan aktivitet i gruppen sysselsatta. Detta kan utgöra en förklarande faktor för varför arbetslöshetsnivåerna skiljer sig mellan länder.

Eftersom arbetslöshetsstalet inte beror på det totala antalet personer i befolkningen utan på antalet personer i arbetskraften är det fel att säga att var femte ungdom är arbetslös när arbetslösheten är 20 procent. Det är istället var femte ungdom i arbetskraften som är arbetslös.

2.2 Nationella definitioner

Kontakter med länderna har visat att LFS i nästan alla de granskade länderna även nationellt valt att hålla sig till det arbetslöshetsmått som ILO och Eurostat föreskriver. Nederländerna är det enda land som valt att nationellt använda sig av en annan definition som skiljer sig från den gängse i två avseenden. För det första frågar Nederländerna urvalspersonerna om de vill ha ett arbete före frågorna om huruvida de sökt eller kan ta ett arbete. Om de svarar nej på frågan om de vill ha ett arbete klassas de inte som arbetslösa enligt den nederländska definitionen. För det andra har de också två mått för såväl sysselsättning som arbetslöshet. Den ena bygger

på att man ska ha arbetat minst en timme respektive sökt minst en timmes arbete för att räknas som sysselsatt respektive arbetslös, precis det som ILO-kriterierna föreskriver. Den andra, som också är den definition som används i Nederländernas viktigaste statistikpublikationer krävs dock att man ska ha arbetat minst 12 timmar under referensveckan för att räknas som sysselsatt. Detta leder till färre sysselsatta än med ILO-definitionen. 12-timmars villkoret påverkar även arbetslösa genom att personer som arbetat mindre än 12 timmar och söker arbete samt vill och kan arbeta mer räknas som arbetslösa. Samtidigt räknas inte personer som söker mindre än 12 timmars arbete som arbetslösa.

Sverige och Storbritannien har valt att presentera antalet heltidsstuderande som är arbetslösa och Danmark har valt att presentera antalet personer i formell utbildning som är arbetslösa i anslutning till sina nationella arbetslöshetssiffror. Detta påverkar dock inte arbetslöshetssiffrorna i sig.

Denna rapport fokuserar på ILO/Eurostats definition av arbetslöshet och hur jämförbara siffrorna som levereras till Eurostat av de olika länderna är.

2.3 Studerande inom LFS

Studerandes roll för måttet på ungdomsarbetslöshet har varit föremål för diskussion. Eftersom definitionerna av arbetslöshet och sysselsättning inte beror på huruvida en person är studerande eller ej, kan en studerande klassas som såväl sysselsatt, arbetslös eller som utanför arbetskraften. Det som avgör klassificeringen är istället om urvalspersonen har utfört arbete eller om urvalspersonen har sökt arbete, precis som för den som inte är i utbildning.

Genom LFS kan man ta fram statistik över hur många som är i så kallad "Regular education", formell utbildning⁴. Hit räknas studier inom det reguljära utbildningssystemet, så som grundskola, gymnasium, universitet/högskola med mera. Det går att göra skillnad på personer som är på lov och personer som utfört studier under den specifika referensveckan eller tre veckor tidigare. I denna rapport har studerande definierats så att det även inkluderar personer som är på lov. Lärlingar räknas till studerande i formell utbildning men kan inte särredovisas.

Att mäta andelen i befolkningen som är heltidsstuderande är inte en självklarhet i LFS eftersom det inte finns några regleringar och förordningar som styr detta. Huruvida ett land har valt att göra detta eller ej beror istället på egna traditioner och önskemål. För att kunna göra en bedömning av om studerande skiljer sig från övriga ungdomar har vi i denna rapport använt antalet personer i formell utbildning istället för antalet heltidsstuderande

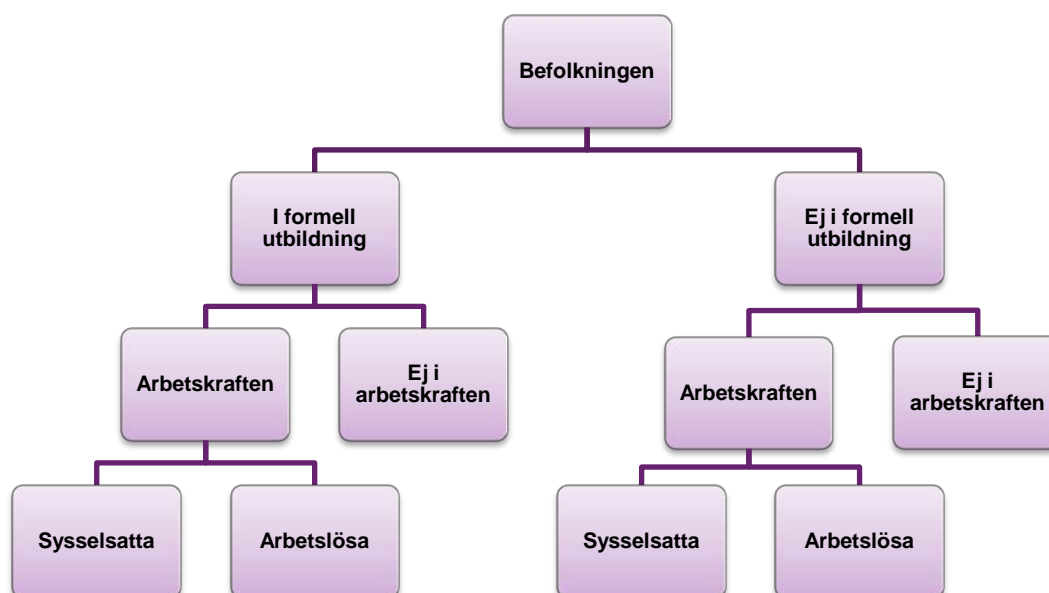
Sverige har av tradition valt att mäta heltidsstuderande. Sverige avvek från ILO:s definitioner av arbetslöshet fram till oktober 2007 genom att heltidsstuderande som sökte arbete inte räknades som arbetslösa. Sedan dess räknas de som arbetslösa. Dock redovisas fortfarande hur många av antalet arbetslösa som samtidigt ägnar sig åt heltidsstudier. Bland de övriga länderna i denna studie mäter endast ett fåtal heltidsstudier. Det rör sig om

⁴ Eurostat (2010). EU labour force survey explanatory notes (to be applied from 2011Q1 onwards). Directorate F: Social Statistics and Information Society, Unit F-2: Labour market Statistics. Luxembourg.

Storbritannien som också publicerar siffror på antalet heltidsstuderande i relation till arbetslöshetstalen nationellt. Även Nederländerna frågar om hel- eller deltidstudier men publicerar inte dessa siffror i relation till arbetslöshetstalet.

Då en stor andel av ungdomsgruppen är studerande kan trädet i delkapitel 2.1 (diagram 1) anses vara något trubbigt när ungdomsarbetslösheten ska beskrivas. Studerande har en helt annan arbetsmarknadssituation än personer som inte studerar. För att nyansera bilden av ungdomars arbetsmarknadssituation kommer redovisningar av sysselsatta, arbetslösa och ej i arbetskraften när så är motiverat även redovisas uppdelat på huruvida de är studerande eller ej, som visas i diagram 2. På så vis ges en bättre förståelse av ungdomsgruppens situation och även för hur länderna skiljer sig åt i detta avseende.

Diagram 2
Befolkningen uppdelad efter formell utbildning/ej formell utbildning och arbetsmarknadsstatus

2.4 Genomförande och tänkbara felkällor i en statistisk undersökning

För att kunna förstå upplägget av en urvalsundersökning och vilka aspekter av denna som kan påverka jämförbarheten och kvaliteten ges här en översiktlig genomgång av hur en sådan går till. Samtidigt ges också en bild av vilka felkällor som är förknippade med de olika momenten. Hur dessa påverkar jämförbarheten i statistiken mellan de utvalda länderna beskrivs sedan i kapitel 3.

Målet med en statistisk undersökning är att ge sammanfattande mått på egenskaper hos objekten i en viss målpopulation. Objekten kan exempelvis vara individer, hushåll eller företag.

När man genomför en urvalsundersökning inleds processen med att man definierar en målpopulation vars egenskaper man vill beskriva med hjälp av undersökningen. Om länderna använder sig av olika målpopulationer

innebär detta att man beskriver olika populationer i olika länder, vilket i sin tur gör statistiken mindre jämförbar.

Nästa steg är att man väljer en urvalsram som i största möjliga utsträckning speglar målpopulationen. Ofta används någon typ av register. Det kan exempelvis vara befolkningsregister, bostadsregister eller postregister. Om ramen inte fångar upp den tilltänkta målpopulationen kan detta leda till över- eller undertäckning, så kallat täckningsfel.

En viss andel av målpopulationen dras därefter i form av ett sannolikhetsurval. Dessa objekt blir då undersökningens urvalsenheter. Eftersom egenskaperna endast registreras för objekten i urvalet och inte för hela målpopulationen uppstår urvalsfel. Detta hanteras genom att man i samband med uppviktningen till målpopulationen också tar fram osäkerhetstal och konfidensintervall.

Insamlingsmetoden i sig kan variera beroende på exempelvis vilken typ av objekt man vill undersöka och undersökningens omfattning och frekvens. Det kan handla om personliga besök, telefonintervjuer, webbenkäter, självadministrerande formulär och liknande. Hur datainsamlingen ska genomföras är alltid ett övervägande av kvalitet och kostnader där målet är att hålla bortfallsfel och mätfel så små som möjligt givet undersökningens budget. Exempelvis är ett beslut att tillåta indirekta intervjuer en metod att reducera bortfallsfelet till priset av att ett eventuellt mätfel introduceras. Under datainsamlingsfasen finns flera olika aspekter som kan påverka hur väl undersökningen fångar det som är avsett. Om undersökningen har ett stort svarsbortfall och fördelningen av egenskaper ser olika ut för gruppen som svarar jämfört med den grupp som inte svarar så påverkas skattningarna. Detta brukar kallas för bortfallsfel. Dessutom kan olika typer av mätfel uppstå, det vill säga när undersökningen inte klarar av att fånga upp undersökningsobjektets egenskaper på ett korrekt sätt. Mätfel kan exempelvis bero på att frågorna inte är tillräckligt väl formulerade för att en korrekt mätning ska kunna göras, att intervjuaren saknar utbildning och därför riskerar att påverka urvalspersonens svar, att urvalspersonen minns fel eller att intervjun inte sker direkt med urvalspersonen utan med exempelvis en familjemedlem som inte fullt ut känner till urvalspersonens förutsättningar.

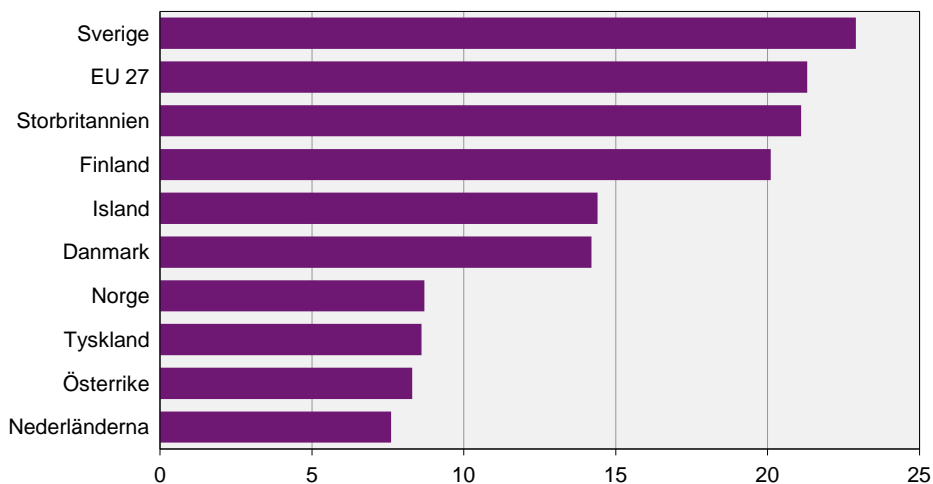
Efter att datainsamlingen är avslutad behöver data i de flesta fall bearbetas innan det kan analyseras. Det kan röra sig om kodning, editering och eventuella imputationer (saknade värden ersätts med härledda värden). Här finns en risk att bearbetningsfel uppstår.

2.5 Resultat av undersökningen (LFS) i termer av ungdomsarbetslöshet

Ländernas undersökningsupplägg och genomförande för LFS resulterade 2011 i de arbetslöshetstal som återges i diagram 3. Nivåerna på ungdomsarbetslösheten (det relativa arbetslöshetstalet) 2011 skiljde sig avsevärt mellan de undersökta länderna. Sverige var det enda landet i undersökningen som med sina 22,9 procent låg över genomsnittet för EU27, som var 21,3 procent. Bland övriga länder i jämförelsen ser man att Nederländerna, Österrike, Tyskland och Norge alla hade en relativt låg ungdomsarbetslöshet. I Nederländerna var ungdomsarbetslösheten så låg som 7,6 procent. Storbritannien och Finland å andra sidan låg relativt nära Sverige (21,2

respektive 20,1 procent). De siffror som presenteras i diagram 3 var i nivå med arbetslöshetsnivåerna i de aktuella länderna även tidigare år. För Storbritannien ska dock sägas att deras nivåer ökat varje år sedan 2004 (Se Bilaga 2, diagram 1).

Diagram 3
Relativt arbetslöshetsstal bland personer i åldern 15–24 år, årsgenomsnitt 2011. Procent

Källa: Eurostat, LFS.

3 Kvalitet och jämförbarhet i LFS mellan länder

Alla länder genomför undersökningen som en urvalsundersökning av individer eller hushåll där man via intervjuer klassificerar personer enligt den överenskomna begreppsapparaten. I en urvalsundersökning finns det ett antal faktorer som kan påverka resultatens jämförbarhet mellan länder, vilket beskrivits i delkapitel 2.4. Länderna i studien har bitvis olika traditioner och förutsättningar vilket gör att det uppstår skillnader i upplägg och genomförande av undersökningen. Här redovisas i vilken utsträckning dessa metodologiska skillnader kan vara en delorsak till nivåskillnader i arbetslösheten för de olika länderna, med andra ord om det föreligger några brister i jämförbarheten i LFS. Utredningen har utgått från hur länderna förhåller sig till Eurostats rekommendationer och hur de har tillämpat dem i sina undersökningar.

3.1 Mått och definitioner

De mest centrala måtten inom arbetskraftsundersökningarna är antalet sysselsatta, antalet arbetslösa, antalet personer i och utanför arbetskraften, sysselsättningsgrad, relativt arbetslöshetstal och relativt arbetskraftstal. Till grund för måtten ligger definitioner och vilka variabler som ska undersökas. Det krävs alltså en harmonisering på dessa områden för att man ska kunna jämföra ländernas arbetslöshet.

För huvudvariablerna inom LFS, där arbetslöshet och sysselsättning ingår, finns förordningar och variabeldefinitioner i EU:s lagstiftning⁵ som varje land är skyldigt att följa. Definitionerna följer i sin tur ILO:s rekommendationer.

Framförallt är definitionen, frågeformuleringarna och frågeordningen för att ta fram arbetslösheten reglerad i detalj, medan arbete fortfarande pågår för att ytterligare harmonisera mätningen av sysselsättning, bland annat genom att ta fram ett rekommenderat standardfrågeformulär. Det bör dock understrykas att även mätningen av sysselsatta är väl harmoniserad. Då det relativa arbetslöshetstalet är en kvot mellan antalet arbetslösa och antalet personer i arbetskraften (arbetslösa och sysselsatta) kan även det relativa arbetslöshetstalet påverkas av avvikelser i hur antalet sysselsatta mäts. Definitionerna beskrivs närmare i delkapitel 2.1.

3.1.1 Sverige

I svenska LFS följs definitionerna i EU:s förordningar. I vissa aspekter på detaljnivå som rör hur deltagare i arbetsmarknadspolitiska program ska klassas är regleringarna inte helt tydliga, se kapitel 4. Bedömningen är dock att Sverige genom sina avgränsningar gör distinktioner i linje med gällande europeisk praxis.

⁵ Ramverket regleras i Council regulation (EC) No 577/98, variabeldefinitioner regleras i Commission Regulation (EC) No 377/2008 och definitionen av arbetslöshet och principer för blankettkonstruktion regleras i Commission Regulation (EC) No 1897/2000.

3.1.2 Övriga länder

Två länder, Tyskland och Nederländerna, har meddelat att de i något avseende avviker från den beslutade definitionen eller frågeordningen.

Tyskland använder sig av ILO:s definitioner, men har valt att i ett avseende avvika från den av Eurostat föreslagna frågeordningen. Skälet till detta är att man visat att den alternativa frågeordningen som man använder bättre fångar upp extrajobb och liknande och på så vis ger bättre skattningar av sysselsättningen.⁶ Det nya sättet att mäta infördes 2011 och ledde till att sysselsättningen ökade marginellt. Däremot har man inte kunnat se några klara effekter på arbetslösheten och inga signifikanta förändringar i trenden för ungdomsarbetslösheten. De grupper som berörts av förändringen är främst personer med lös anknytning till arbetsmarknaden, med andra ord personer som har korta tillfälliga anställningar eller söker den typen av jobb.

Nederländerna är det enda land som har meddelat att de avviker från definitionerna. I Nederländerna ställs kravet att en urvalsperson ska vilja arbeta för att en kunna klassas som arbetslös, utöver de gängse villkoren. Detta gör att färre klassas som arbetslösa än vad som annars hade varit fallet. Enligt Nederländerna leder detta till att antalet arbetslösa ungdomar underskattas med 3–4 000 personer (2011) eller att det relativa arbetslöshetsstalet underskattas med ca 0,3 procentenheter jämfört med om de hade följt definitionerna fullt ut.

3.1.3 Slutsatser

Lagstiftningen för arbetskraftsundersökningarna gör att området är ett av de mest harmoniserade och Eurostat bedömer att framför allt antalet arbetslösa (15–74 år), andelen arbetslösa (15–74 år) och andelen sysselsatta (15–64 år) är direkt jämförbara. Det förbättringsarbete för ökad harmonisering som sker handlar således om att även undergrupper ska bli mer jämförbara och att fler variabler ska harmoniseras.

I dialogen med de olika länderna har framkommit att endast Tyskland och Nederländerna säger sig avvika från frågeordning eller definitioner. I Tysklands fall leder detta dock inte till att skattningarna påverkas i någon större utsträckning. För Nederländerna leder avvikelsen till att de har något färre arbetslösa än vad som vore fallet om de hade följt reglerna fullt ut. Nederländerna har dock för avsikt att övergå till den gängse definitionen.⁷

⁶ Gauckler, Britta. & Körner, Thomas. (2011). Measuring the Employment Status in the Labour Force Survey and the German Census 2011: Insights from Recent Research at Destatis. *Methoden, Daten, Analysen*.

⁷ Även det svenska frågeformuläret innehåller en fråga om huruvida urvalspersonen velat arbeta. Den är dock annorlunda placerad än i det nederländska formuläret. Hade viljavillkoret använts även i Sverige hade detta med svenskt formulär lett till att ca 26 000 personer färre hade klassats som arbetslösa, vilket hade gjort att arbetslösheten minskat med 3,2 procentenheter till 19,7 procent år 2011. Effekten av att ha med "vilja-villkoret" är alltså mycket mindre i Nederländerna än vad det hade varit i Sverige om vi haft motsvarande villkor.

3.2 Målpopulation/objekt

När en statistisk undersökning genomförs definieras först en målpopulation, det vill säga den population av individer eller hushåll man vill beskriva förhållandena för med hjälp av undersökningen. Eurostats riktlinjer för målpopulation stipulerar att undersökningen ska göras för boende i landet vid tidpunkten för undersökningen. Enligt Commission Regulation (EC) 377/2008 ska frågor om arbetslöshet ställas till personer i urvalet i åldrarna 15–74 och frågor om sysselsättning ställas till alla i urvalet som är 15 år eller äldre.

Riktlinjerna föreskriver vidare att huvudpopulationen är personer som bor i privata hushåll i respektive land. Om förutsättningarna för undersökningen i landet tillåter ska denna huvudpopulation kompletteras med personer som bor i kollektiva hushåll. Om det endast är möjligt att använda privata hushåll ska personer i kollektiva hushåll som har en koppling till ett privat hushåll inkluderas i det hushållet.⁸ Värnpliktiga (inklusive personer som gör vapenfri tjänst) är generellt exkluderade vid redovisningen av resultaten, men ingår ändå generellt i målpopulationen (åtminstone när de bor i privata hushåll).

Enligt definitionen av ett privat hushåll i Eurostats Explanatory Notes 2011 finns det två typer av privata hushåll, enpersonshushåll och flerpersonshushåll. Ett enpersonshushåll innebär att en person bor ensam i en separat bostadsenhet eller är inneboende i ett separat rum i en bostad och inte utgör en del i ett flerpersonshushåll. Ett flerpersonshushåll är en grupp av två eller flera personer som delar en hel eller delar av en bostadsenhet och som delar på kostnader för mat och liknande. Personerna i hushållet får förena sina inkomster i större eller mindre utsträckning. Till dessa hushåll hör också personer som är frånvarande under korta perioder (mindre än ett år) på grund av studier, semester, sjukdom, tjänsteresor eller liknande.

Ett kollektivt, eller institutionellt, hushåll består av personer vars behov av skydd och uppehälle tillhandahålls av en institution.⁹

Som tidigare nämnts är huvudpopulationen personer i privata hushåll. Databesamling för kollektiva hushåll är därför inte obligatoriskt och vissa länder saknar möjlighet att leverera detta. Alltså har Eurostat inte data för kollektiva hushåll för alla länder. Då Eurostat sätter jämförbarheten främst väljer man därför bara att publicera data för individer som länderna kodat som boende i privata hushåll. I tabell 1 visas vilka typer av hushåll de olika länderna samlar in data för och skickar till Eurostat. Tabellen kommenteras närmare i delkapitel 3.2.1 och 3.2.2.

Då bland annat internatskolor räknas som kollektiva hushåll kan skattningen av ungdomsarbetslösheten påverkas av huruvida kollektiva hushåll är inkluderade i målpopulationen eller ej om internatskolor samtidigt är vanligt.

Enligt EU:s riktlinjer är personer i kollektiva hushåll inte inkluderade i huvudpopulationen. Vissa länder kan dock inte göra skillnad på kollektiva och privata hushåll. Antalet arbetslösa och sysselsatta ungdomar över-skattas alltså om boende i kollektiva hushåll ingår i målpopulationen. Det

⁸ Council Regulation (EC) No 577/98

⁹ European Commission, Eurostat (2010). EU labour force survey explanatory notes (to be applied from 2011Q1 onwards).

är dock svårare att säga vad som händer med kvotskattningarna. Eftersom det relativa arbetslöshetstalet bygger på såväl sysselsatta som arbetslösa kan det relativa arbetslöshetstalet bland ungdomar i privata hushåll både vara högre och lägre än vad skattningen baserad på både privata och kollektiva hushåll visar. Detta förutsätter dock att ungdomar i privata hushåll och kollektiva hushåll har olika fördelning av sysselsatta och arbetslösa.

Tabell 1
Typ av hushåll som täcks i datainsamlingen och publiceras av Eurostat

Land	Insamlade data, typ av hushåll		Publicerade data, typ av hushåll	
	Endast privata	Privata och kollektiva	Endast privata	Privata och kollektiva*
Sverige		x		x
Danmark		x		x
Norge		x		x
Finland		x		x
Storbritannien		x**	x**	
Island		x	x	
Tyskland		x	x	
Nederländerna	x		x	
Österrike	x		x	

* Kollektiva hushåll exklusive värnpliktiga.

** För Storbritannien inkluderas exempelvis studenter på internat genom föräldrarnas hushåll och också sjuksköterskebostäder som tillhandahålls av sjukhuset men däremot inte ålderdomshem, fängelser, vandrarhem och liknande.

Tabell 2 visar antalet i befolkningen utifrån dels befolkningsregistret, dels LFS samt den relativa skillnaden mellan statistikällorna. En stor del av skillnaden mellan dessa två kan förklaras av att kollektiva hushåll (inklusive värnpliktiga) inte ingår i LFS-befolkningen för de länder som kan göra skillnad på privata och kollektiva hushåll. Genom tabellen kan man få en indikation på hur stor andel av hushållen som är kollektiva för de länder som exkluderar kollektiva hushåll (se tabell 1). Värnpliktiga är dock exkluderade i LFS-befolkningen i samtliga fall. Tabellen visar att det är relativt små skillnader mellan länder som inkluderar respektive exkluderar kollektiva hushåll. Skillnaden mellan befolkningsstatistiken och LFS-befolkningen kan dessutom bero på andra faktorer, så som exempelvis att befolkningsstatistiken inte anger ett genomsnitt för året utan istället befolkningen 1 januari 2011 eller att man använder sig av olika definitioner. De enskilda länderna kommenteras i delkapitel 3.2.1 och 3.2.2.

Tabell 2

Antal personer i befolkningen i åldern 15–24 år enligt befolkningsregistret respektive LFS samt relativa skillnaden mellan statistikkällorna, 2011. Tusental och procent

Land	Befolkning 1/1 2011	LFS-befolkning, årsgenomsnitt	Relativ skillnad %
Sverige	1 250,6	1 247,8	-0,2
Danmark	693,9	688,2	-0,8
Finland	659,9	639,4	-3,1
Island*	42,4	40,9	-3,6
Nederländerna	2 041,5	2 010,3	-1,5
Norge	642,6	641,8	-0,1
Storbritannien	8 207,5	7 778,5	-5,2
Tyskland	9 136,4	9 027,6	-1,2
Österrike	1 019,9	986,5	-3,3

*För Island avses åldersgruppen 16-24.

Källa: Eurostat, LFS och demo_pjan (Demografi). Utdrag 2013-01-27.

3.2.1 Sverige

AKU i Sverige kan inte göra skillnad på privata och kollektiva hushåll. Sveriges målpopulation bygger på Registret över totalbefolkningen, RTB. Således är det folkbokförda och inte boende i Sverige som är målpopulation. Det är dock ett marginellt problem vad gäller jämförbarheten.

I Sverige inkluderas såväl privata som kollektiva hushåll eftersom undersökningen bygger på ett individurval som inte tar hänsyn till boendeform. Dock kodas alla urvalspersoner som boende i privata hushåll, vilket gör att Eurostat i sin bearbetning inte har möjlighet att exkludera de urvalspersoner som bor i kollektiva hushåll. Det Eurostat däremot har möjlighet att göra är att exkludera värnpliktiga, vilka i Sverige är mycket få. Detta visar sig också i tabell 2 där skillnaden mellan befolkningsregistret och LFS-befolkningen är mycket liten. SCB:s bedömning är att effekten av att inkludera kollektiva hushåll endast har en marginell påverkan på jämförbarheten i statistiken.

I svenska AKU ställs alla frågor till individer i åldrarna 15–74.

3.2.2 Övriga länder

Även i övriga Norden, bortsett från Island, inkluderas kollektiva hushåll i målpopulationen. I kombination med att undersökningen bygger på individurval i dessa länder (förutom i Norge) och att ingen specifik fråga ställs om vilken typ av hushåll urvalsindividerna ingår i kodas alla som boende i ett privat hushåll. Det Eurostat gör är att de bearbetar materialet och exkluderar personer som är värnpliktiga före publicering. Däremot kan inte andra typer av kollektiva hushåll exkluderas. Inte heller dessa länder gör bedömningen att detta ska ha någon nämnvärd effekt på jämförbarheten.

I Storbritannien ingår vissa typer av kollektiva hushåll. Exempelvis ingår personer på internatskolor om de är kopplade till ett annat privat hushåll (motsvarar cirka 1,9 procent av alla ungdomarna). Även personalbostäder för sjuksköterskor ingår, dessa är dock mycket få (ca 3 svarande hushåll per kvartal) vilket gör att de inte bör få någon effekt på skattningarna. Andra privata eller kollektiva hushåll så som exempelvis husvagnar, fängelser, hotell eller boende för utbytesstudenter ingår däremot inte.

För övriga länder (se nedan) publiceras data endast för privata hushåll av Eurostat, och antalet arbetslösa och sysselsatta ungdomar överskattas således inte i dessa länder.

I Tyskland och på Island samlas data in för såväl kollektiva som privata hushåll, precis som i övriga Norden. Kollektiva och privata hushåll kodas dock olika, och Eurostat har därmed möjlighet att exkludera institutioner (inklusive värnpliktiga) i sin bearbetning av materialet. I och med detta finns möjligheten att i Tyskland se om det är någon skillnad om hela befolkningen inkluderas eller bara privata hushåll. Arbetslöshetsnivån påverkas dock mycket lite. Den publicerade arbetslöshetsciffran i Tyskland för personer i åldern 15–24 år var 8,6 procent under 2011. Om man tog fram arbetslösheten för både privata och kollektiva hushåll skulle den istället bli 8,5 procent. Skillnaden i arbetslöshetsnivå mellan befolkningen som helhet och privata hushåll var alltså ytterst marginell.

I Nederländerna och Österrike inkluderas inte institutionella hushåll i målpopulationen. Det är endast en mycket liten del av de österrikiska ungdomarna som tillhör institutionella hushåll (mindre än 1 procent av personer i åldern 15–24 år vid senaste mätningen 2009).

Generellt gäller för samtliga länder som endast mäter privata hushåll att exkluderandet av kollektiva hushåll har en relativt liten betydelse för befolkningsstorleken som helhet, vilket visas i tabell 2. Då en del av skillnaden består av värnpliktiga som tas bort av Eurostat för de länder som inte gör det själva blir också skillnaden mellan länderna mindre.

I Storbritannien och på Island exkluderas 15-åringar. Storbritanniens egna bedömning är att detta dock bör ha en relativt liten effekt på skattningarna eftersom skolåldern i Storbritannien är upp till 16 år och att de därför sannolikt är utanför arbetskraften. Om 15-åringar hade inkluderats hade antalet sysselsatta ökat något, medan andelen sysselsatta skulle minska eftersom arbetskraftsdeltagandet är lågt i åldersgruppen. Även antalet arbetslösa hade ökat medan effekten på arbetslöshetsnivån är svårare att uttala sig om då denna också beror på fördelningen mellan sysselsatta och arbetslösa i arbetskraften. Islands bedömning är att effekterna av att femtonåringarna exkluderas leder till att ungdomsarbetslösheten underskattas något. Island har påbörjat insamlingen även för 15-åringar och statistik för hela gruppen (15–24 år) kommer att publiceras när de har en tillräckligt lång tidserie.

3.2.3 Slutsatser

Huvudpopulationen i LFS är privata hushåll. För de länder som inkluderar kollektiva hushåll är den sammantagna bedömningen att inkluderandet av kollektiva hushåll inte bör ha annat än en marginell effekt på skattningarna av ungdomsarbetslösheten. Detta förstärks också av data gällande Tyskland som visar att arbetslöshetsnivån knappt påverkas av att även kollektiva hushåll inkluderas. Som påpekats från Storbritannien kan det dock föreligga vissa effekter på undergrupper, exempelvis utrikesfödda, som kanske i högre utsträckning bor i vissa typer av kollektiva hushåll.

Eventuellt kan det också bli vissa effekter på gruppen studerande, eftersom inte alla personer på internatskolor kopplas till ett privat hushåll. I de länder som inte kan särskilja dessa, så som de nordiska länderna, blir således antalet arbetslösa och sysselsatta något högre än i övriga länder. Skillnaden

bör dock vara tämligen liten eftersom internatskolor är relativt ovanligt i de nordiska länderna.

Hade Sverige exkluderat 15-åringar, så som Island och Storbritannien gör, och bara tittat på 16–24-åringar hade antalet arbetslösa minskat från cirka 150 000 till cirka 145 000 under 2011. Samtidigt hade antalet sysselsatta gått från cirka 506 000 till cirka 499 000. Detta skulle betyda en ungdomsarbetslöshet för 16–24-åringarna på 22,5 procent. Det kan jämföras med 22,9 procent för gruppen 15–24 år. Det relativa arbetslöshetsstalet skulle således sjunka något, men då det är relativt få sysselsatta bland 15-åringar blir effekten av att exkludera 15-åringarna inte så stor. Om fördelningen på arbetskraftsstatus bland 15-åringar är annorlunda i det land där de exkluderas kan det dock bli en annan effekt där. Bedömningen från Storbritannien och Island är dock att effekten är liten, en bild som bekräftas av de svenska resultaten.

3.3 Urvalsram

LFS i de olika länderna baseras på ett slumpmässigt urval från en urvalsram, det vill säga ett register eller motsvarande. Som beskrivits i delkapitel 2.4 kan kvaliteten på urvalsramen bedömas utifrån hur väl den speglar målpopulationen för undersökningen, och problem med detta kan leda till övertäckning om individer som inte tillhör målpopulationen, exempelvis om avlidna eller emigrerade ingår. Motsatt problem är undertäckning, det vill säga om individer som tillhör målpopulationen inte finns med, exempelvis inflyttade individer som avser att bo i landet i mer än ett år.

Tillgången till register skiljer sig åt för olika länder. Individurval kan endast göras om det finns ett tillförlitligt register över individer, vilket många länder saknar. Hushållsurval kan däremot göras både utifrån register över individer och register över adresser eller bostadsenheter. Vanliga ramar är befolkningsregister eller senaste folkräkningen alternativt den lista med adresser som använts vid senaste folkräkningen. Det finns också länder som använder sig av postens databaser. Urvalsramarnas utformning påverkar i sin tur möjligheterna för länderna att samla in data även för kollektiva hushåll.

Tabell 3
Urvalsram och urvalsenheter

Land	Urvalsram	Urvalsenhet
Sverige	Befolkningsregister	Individer
Danmark	Befolkningsregister	Individer
Finland	Befolkningsregister	Individer
Island	Befolkningsregister	Individer
Nederländerna	Postadresser samt befolkningsregister	Hushåll
Norge	Befolkningsregister	Hushåll
Storbritannien	Postadresser, telefonnummer (norra Skottland), bostäder (Nordirland)	Postadresser/ telefonnummer/ bostäder
Tyskland	Folkräkning från -87 för gamla Västtyskland, Befolkningsregister för gamla Östtyskland, kompletterade med registret över nya bostäder	Kluster (urvalsdistrikt) av bostäder, hushåll och individer
Österrike	Befolkningsregister	Bostäder och adresser

3.3.1 Sverige

Generellt anses Sveriges urvalsram, Registret över totalbefolkningen (RTB), vara bra. Bedömningen av över- och undertäckning är gjord i förhållande till Sveriges målpopulation. Sveriges beräknade övertäckning är cirka 0,3 procent och undertäckningen är cirka 3 procent av personerna i åldern 15–24 år.

Övertäckningen beror i huvudsak på att det finns individer som lämnat Sverige utan att meddela myndigheterna och som alltså fortfarande finns kvar i befolkningsregistret (RTB). Dessa kan således inte nås, och klassas som svarsbortfall. Övertäckningen bedöms ha en marginell betydelse då det rör sig om så få personer i åldersgruppen 15–24 år.

Vad gäller undertäckningen bör de flesta av dessa tillhöra en av två grupper. Den första gruppen är personer som ännu inte blivit folkbokförda vid urvalsdragningen men däremot vid mättillfället. Skälet till detta är att urvalet dras en gång per år och urvalspersonerna intervjuas åtta gånger under en två års period. Under denna tid görs inga ytterligare urval för att uppdatera urvalet med personer som invandrat under den perioden. Den andra gruppen består av personer som varken är folkbokförda vid urvalsdragning eller mättillfället men avser att bo i Sverige i mer än ett år. Det kan exempelvis röra sig om personer som saknar uppehållstillstånd. Även undertäckningen bedöms ha en obetydlig effekt på estimaten eftersom gruppen är liten i förhållande till populationen. Majoriteten av dessa personer hade också sannolikt tillhört kategorin Ej i arbetskraften om de hade ingått i urvalsramen.

Det är viktigt att poängtera att vid framtagandet av skattningarna används det mest aktuella registret över totalbefolkningen i uppräknings- och populationstotalen påverkas inte av att personer som blir folkbokförda mellan urvals- och mättillfället inte finns med i urvalet. Sammantaget bör effekten av över- och undertäckning ha en marginell påverkan på det relativa arbetslöshetsstalet.

3.3.2 Övriga länder

På frågor till länderna om begränsningar i urvalsramarna och vilka effekter detta kan tänkas få har de allra flesta länder konstaterat att de anser sina urvalsramar ha god kvalitet. Österrike nämner dock samma problem som Sverige, det vill säga att urvalet dras tidigare och att personer som avser att stanna i landet i mer än ett år inte har chans att komma med i urvalet. Detta problem anses dock vara marginellt.

Storbritannien, som har postregistret som huvudsaklig urvalsram, påpekar att det finns vissa begränsningar i och med att husvagnar, vandrare och liknande inte fångas upp. Det finns dock inga register över hur många ungdomar detta rör sig om, men LFS i Storbritannien gör själva bedömningen att denna begränsning sannolikt främst påverkar utrikesfödda.

I Tyskland ingår inte hemlösa eller boende i husvagnar i ramen. Tyskland nämner också att deras urvalsram för gamla Västtyskland är folk- och bostadsräkningen som gjordes redan 1987 (sammanslaget med befolkningsregistret för Östtyskland 1991). Trots att ramen ständigt uppdateras med nybyggda fastigheter kan de inte säkert svara på om ramen kan snedvridera populationsstrukturen sett till ålder. De drar dock slutsatsen att det är

osannolikt att dessa problem med ramen skulle ha några större effekter på ungdomsarbetslösheten, i synnerhet inte på det relativa arbetslöshetstalet.

3.3.3 Slutsatser

Inget av länderna i studien har uppfattningen att urvalsramen skulle ha betydelse för skattningarna av ungdomsarbetslösheten. Det finns dock risk för att skattningar för vissa undergrupper, så som utrikes födda, skulle kunna påverkas.

3.4 Mätfel

Som beskrivits i delkapitel 2.4 kan mätfel orsakas bland annat av att intervjuarens frågor eller respondentens svar missförstås.

För att ta reda på hur mätfelen ser ut i en undersökning krävs att man gör en mätfelsstudie. En sådan kan utföras på ett antal olika sätt. Möjliga metoder är till exempel registerstudier eller återintervjuer. Dessa typer av studier genomförs dock relativt sällan, då de är kostsamma och Eurostat inte kräver att sådana ska genomföras. Det är alltså upp till de enskilda länderna. I detta delkapitel presenteras resultat från de länder som valt att genomföra sådana studier. Då studierna är av olika karaktär och inte sällan tämligen gamla kan dock förutsättningar ha förändrats sedan studierna gjorts vilket också gjort deras resultat mindre aktuella.

3.4.1 Sverige

I Sverige gjordes den senaste mätfelsstudien 1994. Den visade att mätfelets effekt medförde en underskattning av antalet sysselsatta med 3 000 personer eller 0,6 procent. Även antalet arbetslösa underskattades, för dessa var mätfelets effekt drygt 3 000 personer eller 2,2 procent. Dessa siffror avser hela populationen (16–64 år) och inga vidare analyser gjordes specifikt för ungdomarna. I skrivande stund genomförs en ny mätfelsstudie och resultat från denna kommer att publiceras under 2013. Preliminära resultat från denna bekräftar bilden från den tidigare studien att mätfelen är små även för ungdomsgruppen 15-24 år.

3.4.2 Övriga länder

När frågor skickats till länderna om huruvida de genomfört några mätfelsstudier har det visat sig att en stor andel av länderna inte har gjort det.

Danmark skriver att de endast gjort några mindre mätfelsstudier i samband med att de införde ett nytt system för viktning.

Norge skriver att de gjort studier kring hur mätfel påverkar skattningen av sysselsatta. Den visade att den totala effekten av borfall, indirekta intervjuer och övriga mätfel var en underskattning av sysselsättningen med cirka 4 procentenheter¹⁰. Någon motsvarande studie har inte gjorts över hur antalet arbetslösa påverkas av dessa faktorer. Alltså kan ingen uppskattning av effekten på arbetslöshetstalet göras.

Island har gjort vissa mindre studier som inte publicerats. Dessa visar på små effekter av mätfelen på sysselsättning och arbetslöshet.

¹⁰ Villund, Ole. (2010). Evaluating employment classification: A quality study linking survey data and register data. *Methods and documentation*. Statistics Norway, 15

3.4.3 Slutsatser

Merparten av länderna har inte genomfört några mätfelsstudier och kan därför inte uttala sig i frågan vilka eventuella effekter mätfelet har på ungdomsarbetslösheten. De enda länderna som har publicerat några studier i ämnet är Norge, Danmark och Sverige. För de två förstnämnda länderna har inga resultat av mätfelets effekt på det relativa arbetslöshets-talet kunnat fastställas, medan det i Sveriges fall tydde på att ungdomsarbetslösheten underskattades något.

3.5 Indirekta intervjuer

I arbetskraftsundersökningarna görs ibland indirekta intervjuer, det vill säga att en myndig anhörig svarar för urvalspersonen. Detta skulle kunna påverka nivåerna genom att den som svarar inte har full information om huruvida urvalspersonen har sökt arbete de senaste fyra veckorna eller om personen har arbetat minst en timme under referensveckan eller ej. Hur stor andel av intervjuerna som är indirekta varierar mycket mellan olika länder, och också mellan olika ungdomsgrupper. Generellt är andelen indirekta intervjuer högre i ungdomsgruppen än i övriga befolkningen.

Tabell 4

Andel indirekta intervjuer i åldersgruppen 15–24 år, 2011. Procent

Land	Andel indirekta intervjuer
Sverige	<3
Danmark	12
Finland	8
Island	4
Nederländerna	84
Norge	32
Storbritannien*	30–80
Tyskland	56
Österrike*	40–70

* Andelen indirekta intervjuer varierar inom åldersgruppen

Källa: NSI-länderna, egen insamling

3.5.1 Sverige

Sverige har relativt få indirekta intervjuer, under 2011 var det mindre än 3 procent. Med andra ord är risken för skevheter i skattningarna på grund av indirekta intervjuer näst intill obefintliga.

3.5.2 Övriga länder

Samtliga länder i studien hade en högre andel indirekta intervjuer bland ungdomar än Sverige. Island hade dock också få indirekta intervjuer, 4 procent av intervjuerna av 15–24-åringarna var indirekta.

Övriga nordiska länder hade högre andelar indirekta intervjuer. I Norge var det 32 procent indirekta intervjuer i åldersgruppen. I Finland var det 8 procent indirekta intervjuer för unga medan det i Danmark var 12 procent. Inget av de nordiska länderna har uppfattningen att indirekta intervjuer skulle påverka skattningarna.

I övriga länder där man inte gör individurval utan istället använder sig av hushållsurval eller urval av postadresser eller bostäder var det betydligt högre andel indirekta intervjuer. I Österrike var 70 procent av alla intervjuer bland ungdomar i åldern 15–19 år indirekta, medan det var 43 procent bland 20–24-åringarna. De har dock ingen uppfattning om huruvida detta riskerar att leda till att man över- eller underskattar arbetslösheten. I Tyskland var det 56 procent indirekta intervjuer för ungdomar. Inte heller Tyskland har sett några tecken på att detta skulle påverka estimaten av sysselsatta eller arbetslösa, men menar samtidigt att deras möjligheter till närmare analyser är begränsade utifrån LFS-data. I Nederländerna var 84 procent av intervjuerna av ungdomar indirekta. Nederländerna skriver att arbetslösheten är lägre för indirekta intervjuer än för övriga intervjuer. I Storbritannien var mellan 70–80 procent indirekta intervjuer bland 16–17-åringar och 50–60 procent bland 18–19-åringar. För personer över 20 var andelen 30–35 procent. Storbritannien menar att den höga andelen indirekta intervjuer kan påverka. En studie från 1997 avseende skillnaderna mellan direkta och indirekta intervjuer visade dock att 93 procent av de indirekta intervjuerna gav samma svar som vid en direkt intervju när det gäller en individs arbetsmarknadsstatus¹¹. Nettoskillnaden mellan metoderna var en procentenhet för det relativa arbetslöshetsstalet.

3.5.3 Slutsatser

Andelen indirekta intervjuer varierar mycket mellan länderna, och skillnaden i nivå sammanfaller i hög utsträckning med huruvida ett land använder hushållsundersökning eller individundersökning. Det är bara ett fåtal av länderna som uttrycker att indirekta intervjuer har någon påverkan på arbetslöshet eller sysselsättning. Nederländerna menar att det är något färre arbetslösa bland de indirekta intervjuerna jämfört med de direkta intervjuerna. Det är dock oklart om detta beror på att indirekt intervjuade i praktiken har andra arbetsmarknadsförhållanden eller om det beror på intervjuformen i sig. Storbritannien har i sina studier funnit att sysselsättningen och arbetslösheten underskattas marginellt. Norska studier visar också på en viss underskattning av sysselsättningen. Utifrån de studier som finns i ämnet torde slutsatsen bli att en hög andel indirekta intervjuer riskerar att leda till att man inte fångar upp sysselsatta i arbeten av mindre omfattning eller i tillfälliga arbeten, samt att man inte fångar upp om personer sökt arbeten lika väl som vid direkta intervjuer. Det saknas dock bevis för att indirekta intervjuer skulle orsaka skevheter av betydelse¹².

3.6 Bortfall och estimation

Då LFS är en urvalsundersökning är svarsbortfall en av faktorerna som kan påverka resultatens jämförbarhet. Med svarsbortfall avses här att inga uppgifter alls samlas in för en urvalsperson. Partiella svarsbortfall, det vill säga att uppgifter saknas för endast vissa frågevariabler, tas inte upp då det inte är tillåtet för de mest centrala variablerna, så som arbetskraftsstatus.

¹¹ Dawe, Fiona & Knight, Ian (1997). Section 11- Reports on proxy response study based on LFS questions. I Volume 1: LFS Background and Methodology. *Labour Force Survey User Guide*. Office for National Accounts

¹² Eurostat (2009) Task force on the quality of the Labour Force Survey: Final report. *Methodologies and Working papers*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 39ff

Svarsbortfall i en undersökning är problematiskt. Ett högt bortfall leder till ökad osäkerhet i skattningarna. För detta finns dock information genom osäkerhetstalen som i sig inte har en påverkan på jämförbarheten. Viktigare är istället om fördelningen mellan arbetslösa och sysselsatta skiljer sig åt mellan bortfallet och de svarande eftersom detta kan leda till skevhet i skattningarna. Om det finns sådana skevheter i bortfallet kan jämförbarheten påverkas. De tillfrågade länderna har själva fått möjlighet att göra en bedömning av hur skattningarna påverkats av eventuella skevheter i bortfallet.

I tabell 5 redovisas andelen svarsbortfall. Det bör påpekas att nivåerna i svarsbortfallet är inte helt jämförbara då bortfallsberäkningarna görs på olika sätt, samt att de nordiska länderna beräknar sitt bortfall på individnivå, medan övriga länder använder sig av hushållsenhet.

Tabell 5
Andel svarsbortfall bland personer i åldern 15–24 år, 2011. Procent

Land	Åldrarna 15–24
Sverige	28,6
Danmark	40,3
Finland	26,4
Island	13,6
Nederländerna*	55–60
Norge**	16,8
Storbritannien***	52,2
Tyskland****	<5
Österrike*****	i.u.

* Egen beräkning med svensk metod för att beräkna bortfall. Siffran avser befolkningen 15–74.

** Fjärde kvartalet.

*** Första kvartalet.

**** Tyskland kan inte ta fram bortfall indelat på åldersgrupp för 15–74 år bortfallet 2,1.

***** Österrike kan inte ta fram bortfall indelat på åldersgrupp, 7,3 procent av hushållen i Österrike är bortfall.

3.6.1 Sverige

I Sverige var bortfallet 28,6 procent bland ungdomar i åldern 15–24 år.

I Sverige gjordes den senaste bortfallsstudien 1992. Studien visade att bortfallsfelets effekt på antalet sysselsatta var upp till 1 procent överskattning, medan det för arbetslösa var upp till 3 procent underskattning. Detta gällde 16–64 år och inga bedömningar gjordes specifikt för ungdomsgruppen. Sedan bortfallsstudien gjordes har ett antal förändringar skett, bland annat har bortfallet ökat väsentligt. Det finns således indikationer på att det kan ha skett förändringar sedan studien gjordes.

Givet att resultaten från studien 1992 fortfarande stämmer och att samma effekter gäller för ungdomsgruppen som för hela befolkningen skulle det innebära en underskattning av det relativa arbetslöshetstalet i åldersgruppen 15–24 år i intervallet 0,5–1 procentenheter. För undergrupper med större bortfall, så som utrikesfödda, kan underskattningen vara större.

3.6.2 Övriga länder

Nederländerna, Storbritannien och Danmark hade höga bortfallssiffror i ungdomsgruppen. Nederländerna visade att de även hade högre bortfall bland utrikesfödda. För att undvika ett alltför stort slumpmässigt fel i redovisningen för ungdomar har Nederländerna valt att dra en förhållandevis större andel ungdomar i sitt urval. De uttalar sig dock inte om vilka effekter bortfallet får på skattningarna. I Storbritannien gjordes en studie av bortfallets effekter 2001¹³. Studien visade att det inte uppkom någon skevhet i skattningarna till följd av det höga bortfallet, men man konstaterade samtidigt att ungdomsgruppen hade avsevärt högre bortfall än övriga befolkningen. Deras slutsats är dock att eventuella skevheter har små effekter på ungdomsgruppen eftersom de viktar upp till individuella åldersklasser. Danmark hade höga bortfallsnivåer för unga, bland annat beroende på att man har möjlighet att i befolkningsregistret registrera att man inte vill delta i undersökningar. De kan dock inte själva uttala sig om vilka effekter bortfallet får för statusfördelningen i gruppen, men menar att de genom användandet av hjälpinformation minskar bortfallets effekter på skattningarna.

Finland hade svarsbortfall i nivå med Sverige, 26,4 procent. De gör, precis som Danmark, bedömningen att användning av hjälpinformation så som registerdata över arbets sökande gör att man kan korrigera eventuell skevhet som uppstår genom bortfallet.

Island och Norge hade något lägre svarsbortfall än övriga nordiska länder. Island meddelar att bortfallet var 13,6 procent och de säger också att bortfallet var högre bland utrikesfödda än övriga vilket gör att dessa blir underrepresenterade (bland utrikesfödda 15–74 var bortfallet 46 procent). LFS på Island uppger att de inte har någon uppfattning om vilken effekt detta kan tänkas få på skattningarna av ungdomsarbetslösheten. För Norge är svarsbortfallet för ungdomar 16,8 procent. Man bedömer att detta leder till att sysselsättningen överskattas och att arbetslösheten sannolikt underskattas något.

Tyskland har relativt låga bortfallsnivåer för hela befolkningen, vilket gör att de inte anser att arbetslösheten i ungdomsgruppen påverkas av svarsbortfallet. Även Österrike har låga bortfallsnivåer men de kan däremot inte uttala sig om eventuella skevheter. Båda länderna mäter bortfall på hushållsnivå, och kan därmed inte bryta ned bortfall på olika åldersgrupper. Tyskland anser dock inte att det finns skäl att tro att det skulle vara högre för unga. Österrike genomför ett projekt för att titta på svarsbortfallets effekter och resultat från detta kommer att presenteras under 2013.

3.6.3 Slutsatser

Flertalet av de länder som kontaktats kan inte uttala sig om bortfallets effekter på ungdomsarbetslösheten. De som gjort studier menar att problemet med eventuella skevheter till följd av bortfallet är litet, men att arbetslösheten eventuellt underskattas något. Norska och svenska studier visar också att sysselsättningen överskattas något. Slutsatsen blir ändå att det rör sig om marginella effekter. Samtidigt ska man ha i åtanke att ju högre bortfall man har, desto mer ökar risken för skevheter.

¹³ Office for National Accounts (2001) Section 9: Non_response. I Volume 1: LFS Background and Methodology. *Labour Force Survey User Guide*. 2007. Office for National Accounts. 42 ff

3.7 Referensveckor

Samtliga länder har sedan 2005 löpande mätveckor, det vill säga att alla årets veckor undersöks. Länderna skiljer sig dock åt på så sätt att man i vissa länder valt att koppla respondenterna till specifika mätveckor, medan man i andra länder istället låter intervjupersonen svara på frågor från veckan före intervjun. Konsekvensen av det senare kan bli att man får sämre skattningar för månader med veckor då det är svårt att nå urvalsindividerna. Ungdomsarbetslösheten kan variera för vissa perioder då lov och liknande kan påverka personer i utbildning vilket skulle kunna få effekt på skattningarna. För årsskattningar bör denna skillnad dock inte påverka jämförbarheten av arbetslöshet i någon större utsträckning, däremot kan andra variabler så som personer i arbete och arbetade timmar vara mer påverkade.

3.7.1 Sverige

I Sverige är intervjupersonerna jämt fördelade över årets alla veckor och de är också knutna till en specifik referensvecka.

3.7.2 Övriga länder

I samtliga länder förutom Tyskland och Nederländerna är intervjupersonerna knutna till en specifik referensvecka. Där ställs frågorna istället om veckan före intervjutillfället. Tyskland bedömer dock att detta inte har någon påverkan på arbetslöshetsnivåer, men däremot kan påverka mått som har tydliga variationer över året, så som arbetade timmar. Nederländerna har inte uttalat sig i frågan.

3.7.3 Slutsatser

Respondentens koppling till en viss mätvecka skiljer sig i några fall mellan länderna. I kommunikationen med de olika statistikbyråerna har dock inte framkommit några indikationer på att detta skulle påverka jämförbarheten. Kopplingen till mätveckor har inte bedömts ha någon större betydelse för klassificeringen av arbetskraftsstatus.

3.8 Månads- och kvartalsskattningar

Samtliga genomgångar i kapitel 3 rör jämförbarhets- eller kvalitetsbrister i årsdata. Samma förutsättningar gäller även för kvartalsdata. För månadsdata riskeras däremot andra jämförbarhetsbrister än de som tidigare nämnts. Eurostat har själva varit ansvariga för produktionen av månadsdata med varierande deltagande från länderna. Ett vanligt sätt att producera dessa siffror har varit att använda sig av kvartalsdata i kombination med den registrerade arbetslösheten från respektive land (där det finns tillgängligt).

Enligt Eurostat kan länderna delas in i tre kategorier av vilken typ av månadsdata man levererar till dem. I den första levereras endast siffror på den registrerade arbetslösheten (dvs. inte LFS-data) till Eurostat, och de tar fram icke-säsongrensade data samt säsongrensade data och trendskattningar enligt ILO-definitionen genom att använda registerdata som en indikator för en uppdelning av kvartalsdata i månadsdata. Den andra kategorin betstår av länder som tar fram originaldata själva, men låter Eurostat säsongrensa och ta fram trendskattningar. Den tredje kategorin utför alla delar själva och levererar såväl originaldata, säsongrensade data och trend-

skattningar till Eurostat. Dessa data kan dock vara producerade på olika sätt.

Andelen som själva producerar sina egna arbetslöshetssiffror varje månad utifrån gällande definitioner ökar. Användningen av kvartalsdata som riktmarke gör att den begreppsmässiga samstämmigheten mellan länderna säkerställs. Då det inte finns några specifika riktlinjer för just månadsdata varierar dock ländernas metoder. Inom ramen för statistiksamarbetet pågår nu ett arbete med att fler länder själva ska ta över produktionen av månadsdata och för att se till att även dessa data kommer att bli harmoniserade i samma utsträckning som övrig produktion.¹⁴

Tabell 6
Typ av data i månadspublicering, 2011

	LFS-skattningar	LFS, glidande medelvärde	Administrativ data+LFS
Sverige	x		
Finland	x		
Island	x		
Österrike	x		
Nederländerna	x		
Tyskland	x		
Norge		x	
UK		x	
Danmark			x

3.8.1 Sverige

För Sverige gäller att man själva producerar månadsdata som bygger på LFS på samma sätt som kvartals eller årsskattningar. Utgångspunkten för skattningsförfarandet i svenska AKU är att skatta totaler och kvoter för en viss månad. Skattningar för kvartal och år baseras sedan på de ingående månaderna i den aktuella tidsperioden.

3.8.2 Övriga länder

Finland, Island, Österrike och Nederländerna producerar på samma sätt som Sverige eget månadsdata som baseras på LFS-data. För Österrike gäller dock att den senaste månaden som publicerats av Eurostat endast baseras på delar av urvalet för den månaden.

Tyskland gör på samma sätt med framtagandet av originaldata, men Eurostat producerar säsongsjusterade siffror och trendskattningar.

Storbritannien levererar såväl originaldata som säsongsjusterat data och trendskattningar. Materialet är dock inte konsistent med kvartalsdata. Eurostat bearbetar därför materialet så att det är i linje med kvartalsskattningarna. Storbritanniens siffror bygger på ett tremånaders rullande medelvärde. Även Norge levererar månadsdata själva, men i deras fall bygger de på tre månaders glidande medelvärdet.

¹⁴ Eurostat/F3/LAMAS/48/12, Monthly unemployment

Eurostat producerar månadsdata för Danmark. Månadsskattningarna består av prognoser baserade på förra kvartalets data där de sedan använder administrativ data i form av den registrerade arbetslösheten som hjälpinformation.

I det pressmeddelande Eurostat publicerar varje månad används säsongrensade siffror för samtliga länder utom Tyskland, Finland och Österrike där istället trendskattningar används. Detta är i linje med vad länderna publicerar nationellt. Detta kan påverka jämförbarheten av förändringarna mellan månader då säsongrensade serier kan vara mer volatila än trendserier.

3.8.3 Slutsatser

Vad gäller månadsskattningar gör det faktum att man använder kvartalsdata som riktmärke att jämförbarheten mellan länder är relativt god. Jämförbarheten mellan Sverige och Island, Tyskland, Nederländerna Finland och Österrike är lika god som för kvartals- och årsdata eftersom man använder samma metoder. Att man i Österrike inte baserar den senaste publicerade månaden på lika många observationer leder till högre urvalsfel (osäkrare skattningar), men bör inte leda till någon jämförbarhetsbrist.

Vissa jämförbarhetsbrister kan däremot uppstå jämfört med de länder som använder andra metoder för att göra månadsskattningar jämfört med kvartals- eller årsskattningar. Dessa jämförbarhetsbrister bör dock främst påverka förändringar mellan månader snarare än nivån på ungdomsarbetslösheten.

4 Arbetsmarknadspolitiska program

Inom arbetskraftsundersökningarna klassas vissa arbetsmarknadspolitiska program som arbete och deltagare klassas därmed som sysselsatta. Efter som Eurostats definitioner angående hur de arbetsmarknadspolitiska programmen ska klassas, i vissa avseenden, är öppna för tolkning används i detta kapitel istället den tolkning som Sverige gjort som utgångspunkt vid jämförelsen. I detta kapitel diskuteras vilka principer länderna använder vid klassning av individer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder och vad det har för konsekvenser för jämförbarheten av sysselsättning och arbetslöshet. En redovisning görs också av omfattningen av arbetsmarknadspolitiska program i respektive land.

Enligt den svenska principen klassas en intervjuperson som sysselsatt genom sitt deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program endast om denne deltar i arbetsplatsens produktion av varor och tjänster. Dessutom krävs det att deltagaren också får lön från företaget där personen arbetar. Detta villkor är uppfyllt även om företaget inte står för hela lönekostnaden utan får någon form av ekonomiskt stöd från det offentliga. Stöd till start av näringsverksamhet är det enda program där personen själv får aktivitetsstöd men ändå betraktas som sysselsatt. Övriga arbetsmarknadspolitiska program klassas i LFS som studier, men inte som formella studier. Det krävs att intervjupersonen aktivt deltar i aktiviteten hos arbetsförmedlingen, det räcker alltså inte att bara vara inskriven. I dessa fall får deltagaren inte någon lön från "arbetsgivaren" utan inkomsten består istället av aktivitetsstöd från Försäkringskassan¹⁵. Huruvida dessa personer klassas som arbetslösa eller ej beror på om de söker och kan ta arbete, precis på samma sätt som för övriga arbetslösa. Med andra ord leder deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program inte per automatik till att en intervjuperson klassas som arbetslös.

För att ta reda på hur deltagandet i arbetsmarknadspolitiska åtgärder påverkar sysselsättning och arbetslöshet i respektive land har länderna fått uppge vilken princip som används vid klassningen av individer i arbetsmarknadspolitiska program. Vissa länder har dessutom svarat på hur olika åtgärder klassas i sina respektive LFS.

I detta kapitel har Eurostats databas för arbetsmarknadspolitiska åtgärder, Labour Market Policy Database (LMP-databasen), använts för att redovisa antalet deltagande i olika typer av program. I databasen ingår alla länder i studien utom Island. Redovisningen sker utifrån tre huvudgrupper av arbetsmarknadspolitiska åtgärder; Tjänster, Åtgärder och Ekonomiskt stöd vilka i sin tur är indelade i nio kategorier. Detta kapitel kommer främst beröra huvudgruppen Åtgärder, eller kategori 2–7, då dessa är aktiva arbetsmarknadsåtgärder som kan påverka klassningen i arbetskraftsundersökningarna. En mer översiktlig genomgång kommer dock att göras av huvudgruppen Tjänster, eller kategori 1, vilken avser tjänster till arbetssökande, exempelvis i form av coaching, upprättande av handlingsplaner etcetera.

¹⁵ AKU:s intervjuinstruktioner.

Den tredje huvudgruppen, ekonomiskt stöd såsom förtidspension eller liknande, kommer däremot inte att beröras.

Då databasen uppdateras drygt två år efter referensårets utgång är det data från 2010 (2009 för Storbritannien) som används i detta kapitel. När dessa data relateras till LFS-data används samma referensår. Såväl program som genomförs av statliga myndigheter som program som genomförs av regionala eller lokala myndigheter samt socialförsäkringsfonder redovisas i databasen. Vanligen är det departementen i de olika länderna som levererar data till databasen, i Sveriges fall är det dock Arbetsförmedlingen.

I LMP-databasen redovisas det genomsnittliga antalet personer som deltar i en insats vid en given tidpunkt under året. Antalet är oftast baserat på administrativa uppgifter som avser genomsnitt vid slutet av varje månad¹⁶. De antals- eller andelsuppgifter som redovisas i detta kapitel avser genomsnittet för hela året. I databasen görs en uppdelning av individerna i två ålderskategorier, under 25 år respektive 25 år och äldre. I de jämförelser med befolkningen som görs är befolkningen avgränsad till 15–24 år. Denna skillnad mellan de olika avgränsningarna bör emellertid ha försumbara effekter på de jämförelser som görs eftersom de sannolikt är ytterst få personer under 15 år som deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Tabell 7 anger andelen av befolkningen som var i respektive arbetsmarknadspolitisk åtgärd under 2010 och totalsiffran i tabellen avser summan av de aktiva arbetsmarknadsåtgärder (kategori 2–7)¹⁷.

Tabell 7
Andel av befolkningen i åldern 15–24 år som deltog i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd, 2010. Procent

Nr	Kategori	DE	AT	FI	DK	NO	SE	NL	UK*
1	Tjänster till den arbetssökande	0,6	1,2	0,0	0,0	0,1	3,4	1,1	1,6
2	Utbildning	5,2	5,6	2,0	1,9	0,6	0,2	0,1	0,1
3	Arbetsrotering och arbetsdelning	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4	Anställningsincitament	0,5	0,3	0,3	0,7	0,7	0,9	0,1	0,0
5	Anställningsstöd och rehabilitering	0,2	0,3	0,4	0,3	0,4	0,2	0,7	0,0
6	Direkt jobbskapande program	0,4	0,2	0,3	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
7	Starta eget bidrag	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Totalt 2–7	6,5	6,4	3,2	2,9	1,8	1,3	0,9	0,3

* För Storbritannien gäller data 2009.

Källa: Eurostat (LMP-databasen och LFS), egen bearbetning.

¹⁶ Enligt Eurostats metodbeskrivning över databasen *Labour market policy database – Methodology* (2006).

¹⁷ Enligt Eurstats redovisning av data från LMP-databasen för 2009 (*Labour market policy – expenditure and participants 2009*) görs följande förtydliganden om data: I Tyskland ansvarar Bundesländer för vissa åtgärder vilka subventioneras av ESF (Europeiska Socialfonden). Av Eurostats redovisning av data framgår att dessa åtgärder inte kunnat rapporteras på senare år för att det saknas utgifter och deltagarantal för aktiviteter som genomförs fristående av delstaterna. Under 2006 utgjorde dessa åtgärder (kategorierna 2-7) knappt 30 procent av deltagarna. Detta skulle kunna göra att andelen sysselsatta som är det genom arbetsmarknadspolitiska program underskattas. För Storbritannien anges att det finns osäkerheter i uppdelningen mellan olika kategorier arbetsmarknadspolitiska åtgärder och att det baseras på strukturer från 2006.

4.1 Aktiva arbetsmarknadsåtgärder

Som aktiva arbetsmarknadsåtgärder ingår följande kategorier i LMP-databasen (kategori 2–7):

- Utbildning
- Arbetsrotering och arbetsdelning
- Anställningsincitament
- Anställningsstöd och rehabilitering
- Direkt jobbskapande program
- Starta-eget bidrag

Såväl omfattningen av som inriktningen på de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna varierar mycket mellan länderna. De olika kategorierna består också av olika program i länderna, men de är av liknande typ. För att det ska uppstå brister i jämförbarheten i LFS på grund av de arbetsmarknadspolitiska programmen krävs det att länderna valt olika principer för att klassa personer som deltar i samma typ av åtgärder, som organiseras på liknande sätt. Det vill säga, om deltagare i åtgärder med samma innehållsmässiga verksamhet och med samma typ av ekonomisk ersättning klassificeras olika på grund av att länderna har olika principer vid indelningen av arbetskraftsstatus.

Däremot uppstår det inga brister i jämförbarheten om program som påminner om varandra, rent innehållsmässigt, ändå organiseras olika. Detta kan göra att deltagarna klassificeras i olika arbetskraftsstatus, trots att länderna har samma principer vid klassificeringen, eftersom att deltagaren i det ena landet får lön medan man i det andra landet inte får någon lön utan någon annan typ av ekonomisk ersättning. Dock är det viktigt att påpeka att, även om det inte är en jämförbarhetsbrist i LFS, så kan det till viss del förklara skillnaderna i nivån på både antalet och andelen sysselsatta och arbetslösa. Det bör också tilläggas att även omfattningen av de arbetspolitiska programmen där deltagarna klassificeras som sysselsatta i LFS kan påverka nivåerna.

För att bedöma hur organiseringen av de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna påverkar sysselsättningen har SCB gjort en genomgång av åtgärderna i respektive land baserat på de kvalitetetsrapporter som länderna lämnat till Eurostat¹⁸. Utgångspunkten har varit den svenska principen, alltså om deltagaren utfört något arbete och som denne också fått lön för från arbetsgivaren. Resultatet återges i tabell 8¹⁹. I tabellen redovisas deltagarna i de

¹⁸ Eurostat Labour market policy statistics, Qualitative report 2010, för respektive land. Rapporterna finns tillgängliga på Eurostats hemsida.

¹⁹ Syftet med Eurostats LMP databas är att kunna ge en jämförbar bild av arbetsmarknadspolitiska åtgärder länderna emellan. Utifrån de data som presenteras i tabell 8 så är det emellertid viktigt att peka på några av de svårigheter som finns med att göra denna typ av kvantifiering baserat på data i LMP databasen och tillhörande dokumentationer. Många av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna riktar sig inte bara till arbetslösa utan även till personer som redan är sysselsatta eller utanför arbetskraften. Exempelvis finns en betydande sådan åtgärd inom kategorin utbildning i Tyskland. I tabellen har alla aktiviteter bedömts påverka andelen sysselsatta fullt ut. Vissa åtgärder kan innehålla olika faser där ersättningen kan komma från olika håll, från arbetsgivare eller understöd. Bedömningen utifrån underlagen är emellertid att detta inte är någon avgörande faktor i något av länderna. Uppgifterna i tabell 8 ger ändå en indikation på vilken effekt arbetsmarknadspolitiska program har på sysselsättningen bland individer i åldern 15–24 år.

åtgärder som har bedömts vara sysselsättningsgrundande och resultaten anges som en andel av samtliga sysselsatta. Tabellen kommenteras närmare i delkapitel 4.1.1 och 4.1.2.

Tabell 8

Andel av sysselsatta personer i åldern 15–24 år som klassificerades som sysselsatta genom sitt deltagande i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd, 2010. Procent

Kategori	DE	AT	FI	SE	NL	DK	NO	UK*
Utbildning	4,2	2,2	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Arbetsrotering och arbetsdelning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Anställningsincitament	0,5	0,4	0,7	0,6	0,1	0,4	0,2	0,0
Anställningsstöd och rehabilitering	0,0	0,6	0,1	0,2	0,7	0,2	0,1	0,0
Direkt jobbskapande program	0,9	0,3	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Starta eget bidrag	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt	5,8	3,6	2,3	0,9	0,8	0,7	0,3	0,2

* För Storbritannien gäller data 2009.

Källa: Eurostat (LMP-databasen och LFS), egen bearbetning

4.1.1 Sverige

Som beskrivits tidigare innebär Sveriges princip att personer i arbetsmarknadspolitiska program som utför arbete för vilket arbetsgivaren betalar ut lön klassas som sysselsatta. Deltagandet i ett arbetsmarknadspolitiskt program leder däremot inte till att man per automatik klassificeras som arbetslös.

I Sverige var 1,3 procent av befolkningen i åldersgruppen 15–24 år i någon form av aktiv arbetsmarknadspolitisk åtgärd enligt tabell 7. Av dessa var det drygt en fjärdedel som klassades som sysselsatta i svenska AKU. Det innebär att 0,9 procent av de sysselsatta ungdomarna var sysselsatta genom sitt deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program enligt tabell 8. Den dominerande åtgärden som innebär att en person genom sitt deltagande klassas som sysselsatt var anställningar med Lönebidrag, LBI, (kategori Anställningsincitament). Därutöver var bland annat åtgärderna Särskilt anställningsskydd, Trygghetsanställning och Instegsjobb några andra åtgärder som ledde till att deltagarna klassades som sysselsatta.

För Sveriges del saknas en åtgärd i LMP-databasen, och det är nystartsjobb. 2010 var det enligt Arbetsförmedlingen 7 000 personer som deltog i dessa någon gång under året. För ungdomar sträcker sig åtgärden över högst ett år, och dessa personer klassas i svenska AKU som sysselsatta. Denna åtgärd hade sannolikt räknats som antingen ett direkt jobbskapande program, en grupp där Sverige i övrigt inte redovisar någon åtgärd 2010, eller som anställningsincitament. Om alla i denna åtgärd hade klassats som sysselsatta i AKU hade det motsvarat 1,5 procent av totalt antal sysselsatta ungdomar. Hade nystartsjobb ingått i databasen hade andelen av de sysselsatta personerna som klassificerats som sysselsatta genom sitt deltagande i arbetsmarknadspolitiska program i tabellen ovan totalt varit 2,4 procent.

4.1.2 Övriga länder

På frågan om vilken princip man använder sig av vid klassning av personer i arbetsmarknadspolitiska program har samtliga nordiska länder och Österrike svarat att man använder en princip som är mycket lik den man

har i Sverige. I de nordiska länderna är det arbete mot lön från arbetsgivaren som är den rådande principen för att bli klassad som sysselsatt. För Österrikes del är motsvarande princip istället formulerad som att man ska täckas av socialförsäkringsskydd via arbetsplatsen för att klassas som sysselsatt.

I Tyskland och Nederländerna är principen om att betalningen ska komma från en arbetsgivare inte lika tydligt utformad. Urvalspersonen får frågan om han eller hon har utfört betalt arbete under referensveckan. Svarar denne ja blir denne klassad som sysselsatt. Inga närmare frågor ställs om huruvida personen deltog i något program och om pengarna kommer från arbetsgivare eller direkt från det offentliga. Således beror klassningen av hur urvalspersonen tolkar arbete mot betalning. Om det inte spelar någon roll var betalningen kommer ifrån blir fler personer klassificerade som sysselsatta eftersom betalningen då även kan komma från exempelvis försäkringskassan. Effekterna av en förändring i klassningsprincipen i dessa länder är enligt SCB:s bedömningar försumbara på andelen sysselsatta och därmed även på det relativa arbetslöshetsstalet. Givet att alla personer som utför arbete men inte får betalt från arbetsgivaren nu har klassats som sysselsatta i Tyskland och Nederländerna är deras sysselsättningsgrad enligt SCB:s uppskattningar 0,3 procentenheter högre (i båda länderna) än vad den varit om den svenska principen för klassificering istället hade använts. Sannolikt är dock skillnaden ännu mindre eftersom urvalspersonerna nog inte i samtliga fall svarat att de har utfört betalt arbete. Att dessa länder i viss utsträckning gör på ett annat sätt än övriga länder bör således inte ha någon märkbar påverkan på arbetslösheten.

I Storbritannien bygger klassificeringen av personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder på vad urvalspersonen gör inom programmet. Personer som arbetar för en arbetsgivare, är tillfälligt frånvarande från ett arbete eller i ett projekt som medför arbetslivserfarenhet klassificeras som sysselsatta. Även personer som startat eget företag och får stöd klassificeras som sysselsatta. I Storbritannien ser man dock för närvarande över sitt sätt att klassificera personer i åtgärder för att förbättra harmoniseringen. I sammanhanget bör dock nämnas att Storbritannien var det land som hade lägst andel av befolkningen i någon form av arbetsmarknadspolitisk åtgärd vilket gör att detta sannolikt inte påverkar skattningarna i någon nämnvärd omfattning.

Inget land har meddelat att deltagandet i ett arbetsmarknadspolitiskt program i sig skulle leda till att någon klassas som arbetslös.

I tabell 8, som visar andelen av de sysselsatta som var sysselsatta genom en arbetsmarknadspolitisk åtgärd, framgår det att Österrike och Tyskland ligger i topp. I dessa länder var andelen sysselsatta genom ett program 3,6 respektive 5,8 procent. Bland övriga länder var det bara Finland som med sina 2,3 procent hade mer än 1 procent av de sysselsatta som var det genom sitt deltagande i någon arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Det är värt att poängtera att personer i dessa åtgärder utöver arbetslöshet även kan ha rekryterats från annan sysselsättning eller varit utanför arbetskraften. Således går det inte att säga hur stor påverkan de skulle ha på sysselsättning och arbetslöshet om dessa länder haft mindre omfattande program av denna typ. Omfattningen av arbetsmarknadspolitiska program påverkar inte jämförbarheten av arbetsmarknadsstatistiken, men den kan däremot bidra till att förklara nivåerna på sysselsättningen och arbetslösheten.

4.1.3 Slutsatser

Grundprincipen för hur man i LFS klassar personer i arbetsmarknadspolitiska program är snarlik mellan länderna, dock finns inget uttalat krav på att programdeltagarna ska få ersättning för att klassas som sysselsatta i Storbritannien. Hur långt man i övriga länder går för att utreda varifrån betalningen kommer varierar. Att tillvägagångssättet skiljer sig något åt mellan länderna tycks dock endast ha en marginell betydelse för fördelningen på arbetskraftsstatus. Slutsatsen är att det inte finns något stöd för att hanteringen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder i LFS leder till brister i jämförbarheten.

Omfattningen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder har inte visat sig bidra till att förklara att nivåer i sysselsättning och arbetslöshet skiljer sig mellan länder i någon större utsträckning. Endast i Tyskland och Österrike har arbetsmarknadspolitiska åtgärder en viss effekt på sysselsättningen.

4.2 Tjänster till arbetssökande

Tjänster till arbetssökande innefattar åtgärder så som rådgivning, yrkes- och studievägledning och jobbcoaching. Personer som är inskrivna i denna typ av aktiviteter klassas inte som sysselsatta då de inte utför något arbete på en arbetsplats och således inte deltar i produktion av varor och tjänster. Alltså kan inte jämförbarheten påverkas av denna typ av arbetsmarknadspolitiska program.

4.2.1 Sverige

Sverige satsar i högre utsträckning på aktiviteter inom kategorin Tjänster till den arbetssökande än andra länder, vilket också leder till att satsningarna är stora i relation till övriga åtgärder. Ungefär 3,4 procent av befolkningen i åldern 15–24 år deltog i genomsnitt i den här typen av åtgärd under 2010. Majoriteten av deltagarna tillhörde Jobbgarantin för ungdomar, men även deltagande inom jobb- och utvecklingsgarantin förekom. Ungdomar som fått respektive har ett arbete har rätt att stå kvar i Jobbgarantin för ungdomar. Det gör att en viss andel av dem som är inskrivna inom kategorin Tjänster skulle klassas som sysselsatta i AKU, dock inte på grund av att de är inskrivna i programmet. Hur många personer detta rör sig om har arbetsförmedlingen inga uppgifter om.

4.2.2 Övriga länder

Norge, Danmark och Finland satsar avsevärt mindre än Sverige på Tjänster till arbetssökande. Danmark redovisade inga deltagare alls i denna typ av aktiviteter. För Norge rörde det sig om 0,1 procent av befolkningen och för Finland var det än färre.

Även övriga länder i studien hade lägre andel deltagare i den här typen av program än Sverige, mellan 0,6 och 1,6 procent av befolkningen deltog i den här typen av aktiviteter i länderna.

4.2.3 Slutsatser

Sverige står ut när det gäller satsningar på Tjänster till den arbetssökande. En avsevärt större andel av befolkningen deltog i den här typen av aktiviteter än något annat land i studien. Detta har dock som tidigare nämnts ingen påverkan på jämförbarheten i LFS.

5 Utbildning

I detta kapitel beskrivs ländernas utbildningssystem och dess utformning. De delar av utbildningssystemet som kommer att behandlas är lärlingssystemet, termins- och finansieringssystemet och längden på den obligatoriska skolgången. Slutligen redovisas i kapitlet andelen personer i formell utbildning enligt LFS för att visa hur länderna skiljer sig åt i detta avseende.

Som kommer att framgå av kapitlet kan faktorer kopplade till utbildningssystemet endast påverka statistikens jämförbarhet om två länder klassificerar lärlingar med lön olika och därmed klassificerar dem i olika arbetskraftsstatus. Faktorer som inte påverkar jämförbarheten men likväl kan vara en förklaring till skillnader i ungdomarnas arbetsmarknadssituation kommer också att belysas.

5.1 Lärlingar

Enligt Eurostats rekommendation ska "Personer i yrkesutbildning (lärlingsutbildning eller praktik) betraktas som sysselsatt om de får lön. Oavlönade lärlingar och praktikanter ska däremot inte betraktas som sysselsatta"²⁰. Det innebär att en lärlings arbetskraftsstatus i LFS avgörs av huruvida personen får lön från arbetsgivaren eller ej och inte av vilka arbetsuppgifter som utförs. Det är därför viktigt att jämföra hur ländernas lärlingssystem är utformade och om de hanteras på samma sätt i ländernas respektive LFS.

Det är också viktigt att titta på om länderna skiljer sig åt vad gäller lön till lärlingar samt på omfattningen av lärlingsutbildningar. Även om dessa faktorer inte påverkar jämförbarheten kan de förklara att nivån på ungdomsarbetslösheten skiljer sig åt.

I tabell 9 summeras hur respektive land förhåller sig till Eurostats rekommendation om att lärlingar med lön ska klassificeras som sysselsatta i LFS. I tabellen framgår också huruvida lärlingar får lön eller inte samt ländernas omfattning av lärlingsutbildning. Eftersom det inte finns någon sammanställd och enhetlig statistik över antalet lärlingar och att begreppet lärling inte har en enhetlig definition för samtliga länder har kontakt tagits med statistikbyråerna för få information om antalet lärlingar i åldern 15–24, dels på gymnasial nivå dels totalt²¹. I tabell 9 presenteras både andelen gymnasielärlingar av gymnasiestuderande totalt och andelen lärlingar av studerande totalt. Notera att dessa siffror är oberoende av huruvida lärlingarna

²⁰ European Commission, Eurostat (2010). EU labour force survey explanatory notes (to be applied from 2011Q1 onwards). 22 f

²¹ Då dessa siffror är specialframtagna och inte är en del av ländernas officiella statistik bör siffrorna endast användas som ett riktmärke för andelen lärlingar. Ländernas utgångspunkt har varit det underlag som användes till OECD:s rapport *Education at a glance 2012* (se Bilaga 4), det vill säga en tabell över studerande i yrkesutbildningar med mer än 25 procent av studietiden arbetsplatsförlagd. Underlaget till denna har kvalificerats ytterligare och indelats i ålderskategorier. Vi har därefter jämfört de insamlade siffrorna med uppskattningen av antalet lärlingar enligt tabellen. De två källorna ger en relativt samstämmig bild av andelen lärlingar länderna har. För Nederländerna har ett antal antaganden gjorts. Bland annat att utbildningstiden för BOL-studenterna är samlad och inte utspridd över årets alla veckor. I de här redovisade siffrorna består lärlingarna av samtliga BBL-studenter samt 30 procent av BOL-studenterna. Se vidare delkapitel 5.1.2.

erhåller lön eller inte. För att få svar på frågan om storleken på andelen studerande som genom sitt studiedeltagande klassas som sysselsatta i LFS måste därmed de tre sista kolumnerna i tabellen beaktas.

Tabell 9

Klassificering av lärlingsanställda i LFS, anställningskontrakt till lärlingar samt andelen gymnasielärlingar och den totala andelen lärlingar av alla studerande, åldrarna 15–24 år, 2010. Procent

	Lärlingar med lön klassificeras som sysselsatta i LFS	Lärlingar är anställda och får lön	Andel av gymnasie-studerande som gick en lärlingsutbildning (%)	Andel av det totala antalet studerande som var lärlingar (%)
Danmark	Ja	Ja	40,5	20,6
Finland	Ja	Ja	3,4	1,9
Island	Ja	Ja	n	8,2
Nederländerna	Ja	Delvis	29,7	14,1
Norge	Ja	Ja	14,4	8,3
Sverige	Ja	Frivilligt för arbetsgivaren	0,9	0,5
Storbritannien	Ja	Ja	10,9	6,6
Tyskland	Ja	Ja	44,3	24,8
Österrike	Ja	Ja	39,9	23,1

Källa: NSI-länderna, egen insamling

För att få en uppfattning om hur mycket lärlingarna påverkar sysselsättningen i respektive land redovisas i tabell 10 andelen av de sysselsatta ungdomarna som var sysselsatta på grund av att de var lärlingar.

Tabell 10

Andel av sysselsatta studerande och av sysselsatta totalt i åldern 15–24 år som klassificerades som sysselsatta på grund av att de var lärlingar, 2011*. Procent

	DE	AT	DK	NL	IS	NO	UK	FI	SE**
Andel lärlingar av sysselsatta studerande	68,5	56,0	36,4	22,7	17,7	18,9	24,7	7,2	-
Andel lärlingar av sysselsatta totalt	34,7	24,1	23,9	15,5	10,4	9,7	7,6	3,5	-

* Av praktiska skäl har lärlingsandelarna från tabell 9 applicerats på LFS-siffror från 2011

**Då de flesta lärlingar i Sverige inte erhåller lön och därför inte klassificeras som sysselsatta anges här ingen andel för Sverige.

Källa: NSI-länderna samt Eurostat (LFS), egen bearbetning

5.1.1 Sverige

I AKU klassificeras en lärling som erhåller lön från arbetsgivaren som sysselsatt. Detta innebär att Sverige följer Eurostats rekommendationer, alltså att lärlingar som genom utbildningen erbjuds en anställning med lön hos företaget där lärlingsutbildningen är förlagd ska ses som sysselsatt. Det är dock en mycket liten andel av de svenska lärlingarna som erhåller lön.

Sverige har i huvudsak skolförlagda yrkesutbildningar med begränsade inslag av arbetsplatsförlagt utbildning snarare än lärlingsutbildningar. Dessa yrkesutbildningar är inte beroende av att det finns något anställningsförhållande mellan elev och arbetsplats vilket innebär att de studerande inte klassificeras som sysselsatta genom deltagande i denna form av utbildning.

Under 2008 infördes en gymnasial lärlingsutbildning på försök. I samband med att gymnasieskolan gjordes om 2011 permanentades lärlingsutbildningen. Den gymnasiala lärlingsutbildningen är en alternativ studieväg inom yrkesprogrammen där eleven genomför minst hälften av utbildningen på en eller flera arbetsplatser. Utbildningen leder till samma yrkesexamen som ett skolförlagt yrkesprogram och är lika lång som den i huvudsak skolförlagda yrkesutbildningen, det vill säga treårig.

I försöksverksamheten kunde arbetsgivaren erbjuda en anställning till lärlingen, men det var dock ganska ovanligt att så skedde²². Även i den permanenta lärlingsutbildningen är det möjligt att anställa en lärling genom en så kallad allmän visstidsanställning eller genom en kollektivavtalad anställningsform. Regeringen bereder för närvarande förslag till en ny anställningsform för gymnasiala lärlingar. Under 2010 var det ungefär 4 100 studerande²³ som gick en gymnasial lärlingsutbildning. Som andel av studerande ungdomar i åldrarna 15–24 år är det 0,5 procent.

Lärlingsutbildningar finns också på eftergymnasial nivå. Längden på dessa utbildningar varierar men är vanligtvis på mellan 1–2 år. I likhet med lärlingsutbildningen på gymnasial nivå utgör lärlingsutbildningar på eftergymnasial nivå endast en liten del av all yrkesutbildning.

5.1.2 Övriga länder

Samtliga länders representanter har meddelat att de klassar lärlingar som erhåller lön som sysselsatta. De klassas alltså på samma sätt som alla andra som svarar att de arbetat mot betalning under referensveckan och följer således Eurostats rekommendationer.

I samtliga länder utom Nederländerna är det obligatoriskt för arbetsgivarna att erbjuda lärlingen en anställning som också innebär att deltagarna får lön. I Nederländernas fall finns två typer av lärlingsprogram – BBL och BOL. Majoriteten av utbildningstiden för BBL-studenter är arbetsplatsförlagd och de får en anställning hos företaget där de gör praktik och därmed lön. BBL-studenterna utgör cirka en tredjedel av det totala antalet lärlingar i Nederländerna. För företag som erbjuder utbildningsplats för BOL-studenter är det däremot inte obligatoriskt att anställa eller ge lön till lärlingen, även om möjligheten finns. Dessutom är endast 20–40 procent av utbildningstiden arbetsplatsförlagd. Därmed blir endast en del av studenterna i BOL klassificerade som sysselsatta i LFS.

I Norge är det vanligast att de två första åren i yrkesutbildningen är en grundutbildning. Först därefter påbörjas den arbetsplatsförlagda utbildningen som oftast varar i två år. Det är alltså först då som utbildningen övergår till en lärlingsutbildning.

²² En del lärlingar erhöll under försöksverksamheten en så kallad lärlingslön, ca 16 procent av männen och 8 procent av kvinnorna.

²³ Registret över elever i gymnasiet

Vad gäller omfattningen av lärlingsprogrammen är det däremot stor skillnad mellan länderna, vilket framgår av tabell 9. I Tyskland, Danmark och Österrike var det en hög andel av gymnasieeleverna som var lärlingar (44,3; 40,5 respektive 39,9 procent). För övriga länder låg andelen under 2010 på mellan 3,4 och 29,7 procent. Studeras istället hur stor andel av det totala antalet studerande som var lärlingar (oavsett utbildningsnivå) är det samma tre länder, Tyskland, Danmark och Österrike som hade störst andel lärlingar (24,8; 20,6 respektive 23,1 procent). För övriga länder var den mellan 1,9 och 14,1 procent.

5.1.3 Slutsatser

Då samtliga länder i studien har svarat att de klassar lärlingar som erhåller lön på samma sätt påverkas inte jämförbarheten i statistiken.

Däremot kan förekomsten av lärlingar och skillnader i om dessa får lön eller ej delvis förklara att arbetslöshetsnivåerna för ungdomar skiljer mellan länder. Ta följande exempel: I ett land erbjuds lärlingar genom utbildningen en anställning hos det företag där lärlingsutbildningen är förlagd. I ett annat land erbjuds inte motsvarande lärlingen anställning. Lärlingen i det första landet kommer att klassas som sysselsatt genom sitt deltagande i lärlingsprogrammet, medan den andra inte kommer att göra det. Huruvida en lärling får lön från arbetsgivaren eller ej avgör alltså i vilken arbetskraftsstatus individen ska klassificeras.

I samtliga länder utom Sverige, och i viss mån Nederländerna, är det praxis att lärlingar får en anställning på det företag där de gör sin praktik. För dessa länder blir lärlingen genom sitt deltagande klassad som sysselsatt. Detta bidrar på två sätt till att hålla ned arbetslöshetsstalet. För det första kan lärlingen som klassificerats som sysselsatt inte samtidigt klassificeras som arbetslös, även om han eller hon söker extraarbete på helger, lov eller liknande. För det andra får detta en effekt på arbetskraftens storlek. Eftersom arbetslöshetsstalet är en kvot mellan antalet arbetslösa och antalet personer i arbetskraften bidrar det till att hålla nere arbetslöshetsnivån.

I Sverige, men även i viss utsträckning Nederländerna, där det är mer ovanligt att lärlingar erhåller en anställning med lön blir en lärling som söker och kan ta arbete klassad som arbetslös om han eller hon inte har en lärlingsanställning. Effekterna på arbetslöshetsnivåerna från lärlingar är därför mindre. I synnerhet i Sverige där endast 0,5 procent av de studerande ungdomarna gick en lärlingsutbildning (2010) och det bland dem var ovanligt med anställningskontrakt.

Hur stora ovanstående effekter blir beror främst på andelen lärlingar i ett land. Då denna skiljer sig avsevärt mellan länderna blir det också mycket stor skillnad på arbetslöshetsnivåerna. Tyskland, Österrike och Danmark har som tidigare beskrivits en relativt stor andel lärlingar, vilket i sin tur får en stor effekt på arbetslöshetsnivån. I Tyskland och Österrike var över hälften av de sysselsatta studerande sysselsatta genom att de var lärlingar. Det är dock viktigt att än en gång påpeka att lärlingsprogrammets omfattning inte påverkar jämförbarheten i LFS, men att det däremot är en förklaring till att arbetslöshetsnivån skiljer sig åt mellan länderna.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att när ett land har lagstiftning om att lärlingar ska erhålla lärlingskontrakt och därmed lön och samtidigt har ett omfattande lärlingsystem får landet en lägre ungdomsarbetslöshet än

vad som annars vore fallet. Scenariokalkyler för hur den svenska ungdomsarbetslösheten skulle ha sett ut med Tysklands, Danmarks eller Österrikes lärlingsnivåer återfinns i Appendix 1. Dessa visar att med lika stor andel lärlingar som i dessa länder skulle arbetslöshetstalet i Sverige ha varit mellan 9,6 och 21,8 med lärlingsnivåer som Tyskland, 9,8 och 22,2 med lärlingsnivåer som Österrike och 10,1 och 22,9 med lärlingsnivåer som i Danmark. Den lägre andelen arbetslösa gäller om *samtliga* arbetslösa studenter skulle bli lärlingar medan den högre andelen gäller om samtliga sysselsatta skulle bli lärlingar. Detta förutsätter dock förändrad lagstiftning i Sverige så att alla lärlingar skulle erhålla en anställning.

5.2 Studiemedel

Hur länderna har lagt upp terminssystem, utbetalningar av studiemedel etcetera har ingen påverkan på jämförbarheten i statistiken, då det inte påverkar hur länderna klassificerar studerande i LFS. Däremot kan det ha en effekt på arbetskraftsdeltagandet och därmed arbetslösheten bland unga. Höga studiemedel kan minska drivkrafterna för de studerande att söka arbete. Höga studiemedel som betalas ut under hela året kan också göra att de studerandes arbetsökande är mer jämt fördelat över året, medan studerande i länder där studiemedel inte betalas ut över sommaren är mer benägna att söka feriearbete. Således finns incitament för att arbetskraftsdeltagandet kan vara mer säsongsbetonat i den senare typen av länder.

I detta delkapitel är det studiemedel för eftergymnasiala studier²⁴ som undersöks. Studiestöd för unga studerande i gymnasieskolan eller motsvarande har inte undersökts närmare, bland annat eftersom utbetalningssystemen till denna åldersgrupp bedöms vara svåra att jämföra – i vissa länder går stödet till föräldrarna, i andra länder är det behovsprövat och så vidare.

Samtliga länder i studien har, oavsett terminssystem, längre sommaruppehåll. Detta torde innebära att terminssystem inte är en faktor som kan förklara olika sökbeteenden i olika länder.

Då studiemedlets utformning och storlek inte påverkar jämförbarheten i statistiken utan bara eventuellt kan erbjuda förklaringar till skillnader mellan länder ges endast en sammanfattande bild av systemen och studiemedlets nivå²⁵.

Statistikbyråerna i de aktuella länderna har svarat på hur stor andel av de studerande i eftergymnasial utbildning som tar studiemedel och under hur många månader per år studiemedel normalt utbetalas. Länderna har dock valt olika angreppssätt för detta – vissa länder har svarat på totalnivå, medan andra har delat upp materialet i bidrag och lån. Statistiken ska därför användas med viss försiktighet, men ger en översiktlig bild över hur stor andel av de studerande i länderna som tar studiemedel. Tabell 11 analyseras närmare i delkapitel 5.2.1 och 5.2.2.

²⁴ Med eftergymnasiala studier avses här utbildning på högskolenivå och forskarutbildning (ISCED 5 och 6) om inget annat anges.

²⁵För den intresserade finns mer information på Eurydice's hemsida. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php och i rapporten National Student Fee and Support systems 2011/2012

Tabell 11²⁶**Studiemedelssystem, andel som mottar studiemedel samt genomsnittligt belopp, 2010***

	Andel av studenterna på eftergymnasial utbildning som får studiemedel (bidrag/lån)	Av dem som tar studiemedel (bidrag/lån), hur mycket får de per månad	Andel av studenterna på eftergymnasial utbildning som får studiebidrag	Av dem som tar studiebidrag, hur mycket får de per månad**	Andel av studenterna på eftergymnasial utbildning som tar studielån	Av dem som tar studielån, hur mycket får de per månad**	Hur många månader om året kan man få studielån
FI	56%	570 euro	9 månader
AT***	22%	400 euro	12 månader
DE***	26%	440 euro	12 månader
SE	65%	850 euro	9 månader
NO	56%	400 euro	70%	1 130 euro	10 månader
NL	73%	370 euro	33%	250 euro	9 månader
DK	75%	720 euro	28%	370 euro	12 månader
UK	62%	210 euro	77%	650 euro	upp till 12 månader
IS	9-12 månader

* För Sverige gäller kolumn 1 2011 och kolumn 2 gäller våren 2012

** Årsbeloppet har delats på det antalet månader som ges i sista kolumnen

*** Här ingår inte utbildningar som är av mer praktisk/yrkesförberedande karaktär (ISCED 5b).

Källa: Egen datainsamling (NSI-länderna)

Tittar man på arbetslösheten i länderna uppdelat på kvartal finns tydliga indikationer på att det är ett kraftigare säsongsmönster i de länder där studiemedel inte betalas ut på sommaren. I diagram 4 visas arbetslösheten per kvartal i länder där studiemedel inte betalas ut under sommaren. I diagram 5 visas arbetslösheten per kvartal i de länder som betalar ut studiemedel under hela året. I Sverige, Finland och Island, där studiemedel inte betalas ut under sommaren, ser man att arbetslösheten är klart högre under årets två första kvartal jämfört med de två sista. Nederländerna och Norge, som i likhet med Sverige, Finland och Island, inte betalar ut studiemedel under sommaren följer inte samma mönster. Istället för att uppvisa ett kraftigt säsongsmönster över årets fyra kvartal är arbetslösheten snarare ganska lika mellan kvartalen.

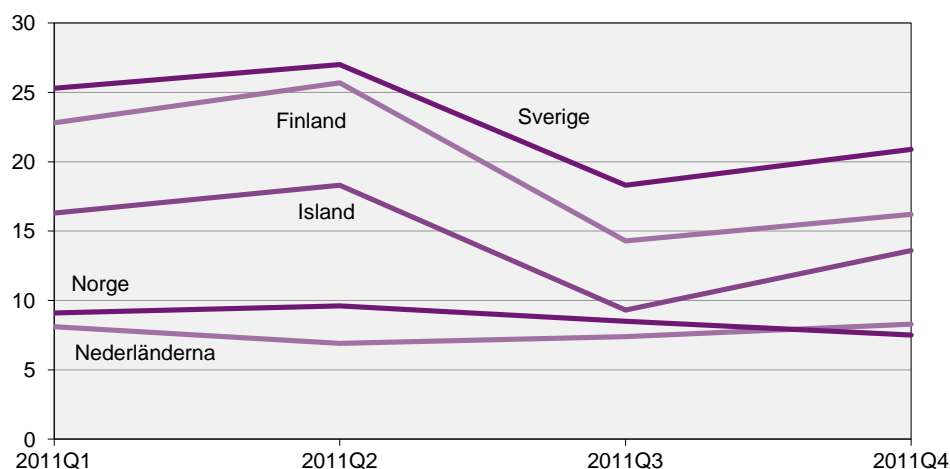
I länder som betalar ut studiemedel under årets alla tolv månader, det vill säga Danmark, Tyskland, Österrike och Storbritannien, syns inga tydliga säsongsvariationer. I dessa länder är istället arbetslöshetsnivån förhållandevis stabil över året.

För att få en uppskattning av effekten av att betala ut studiemedel i 9 respektive 12 månader per år kan man göra jämförelse mellan Finland och Danmark. En sådan visar att de skillnader i ungdomsarbetslöshet som finns under årets första två kvartal (runt tio procentenheter högre i Finland) helt försvinner de två sista kvartalen då båda länder har en ungdomsarbetslöshet kring 15 procent 2011.

²⁶ Växlingskurser som använts (daterade till 15 mars 2013): SEK/EUR=8,37, DKK/SEK=1,12, NOK/SEK=1,11, EUR/GBP=0,86.

Diagram 4

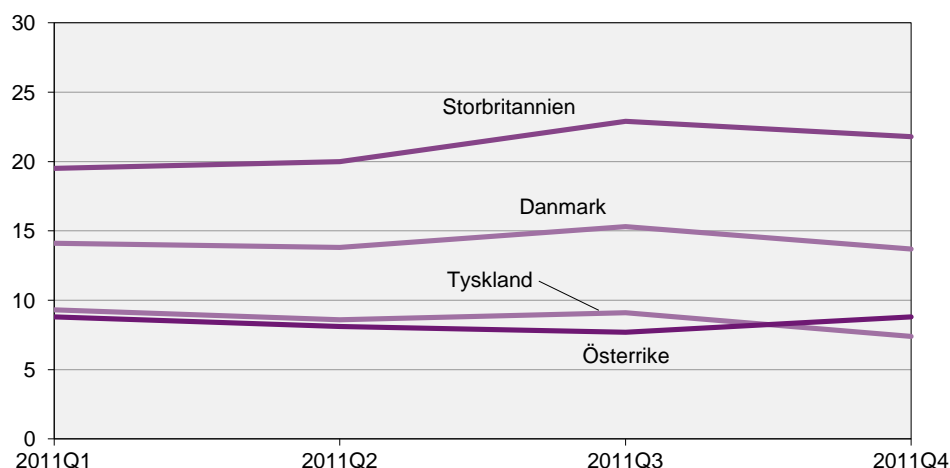
Relativa arbetslösheten bland personer i åldern 15–24 år i länder där studiemedel inte betalas ut hela året, kvartal 1, 2011 – kvartal 4, 2011. Procent

Källa: Eurostat, LFS.

Diagram 5

Relativa arbetslösheten bland personer i åldern 15–24 år i länder där studiemedel betalas ut hela året, kvartal 1, 2011 – kvartal 4, 2011. Procent

Källa: Eurostat, LFS.

5.2.1 Sverige

I Sverige består studiemedlen av såväl bidrag som lån, och utbetalningarna motsvarar normalt 40 veckors studier per år, givet att den studerande inte läser särskilda sommarkurser. Bidrag och lån påverkas inte av föräldrars ekonomiska situation och liknande, men däremot av inkomst då fribeloppet gör att man inte får tjäna mer än ett visst belopp för att få fullt studiemedel. Därefter minskar beloppet successivt beroende på inkomst. Ett långt sommaruppehåll då inget studiemedel utbetalas kan påverka incitamenten att söka arbete under denna period. I Sverige tar runt 65 procent av de studerande någon form av studiemedel.

5.2.2 Övriga länder

I Finland och Nederländerna påminner studiemedelssystemet mycket om det svenska. Detta gäller såväl perioden då studiemedel utbetalas som beloppen, även om Nederländerna har en större andel bidrag av det totala beloppet. I Finland är också lånedelen något lägre än den svenska, vilket kompenseras av att studerande boende hemifrån får 80 procent av boendet betalt genom bidrag upp till en viss högsta nivå.

Norge har en något längre period då studiemedel utbetalas, men den begränsas till 10 månader per år. I Norge är också studiemedlet högre. Beloppet begränsas dock om den studerandes inkomster eller tillgångar överstiger vissa nivåer.

På Island varierar tiden då utbetalningar sker mellan 9 månader och hela året beroende på utbildning. De har inte heller något studiebidrag utan endast lån. Island har inte haft någon möjlighet att leverera data över hur stor andel av de studerande får lån och genomsnittstorleken på detta.

Danmark, Österrike och Tyskland har alla studiemedelssystem som innebär att studiemedel betalas ut under hela året. Det kan leda till att drivkraften att söka feriejobb minskar, vilket stöds av bilden som ges i diagram 4 och 5. Ungefär en tredjedel av de danska eleverna utnyttjar möjligheten till studielån och nästan tre fjärdedelar tar bidrag. För Tyskland och Österrike varierar beloppet man kan få ut per månad beroende på inkomst, familjesituation, boende med mera. Mindre än 30 procent av tyska och österrikiska studerande tar någon form av studiemedel.

I Storbritannien betalas studiemedel ut i upp till 12 månader per år. Beloppen skiljer sig inte mycket från övriga länder. Bidragen riktar sig dock främst till studenter från familjer med låg inkomst.

5.2.3 Slutsatser

Som tidigare nämnts påverkar studiemedel och utbetalningsperioder inte jämförbarheten i arbetslöshetsstatistiken. Däremot kan dessa faktorer delvis förklara att arbetslöshetsnivån skiljer sig mellan länderna. I länder där studiemedel betalas ut under hela året kan incitamenten antas minska för att söka feriearbete för den egna försörjningen under den studiefria perioden på sommaren.

I Danmark, Tyskland och Österrike betalas studiemedel ut hela året, och under vissa omständigheter även i Storbritannien. I Sverige, Island, Finland, Norge och Nederländerna görs däremot normalt inga studiemedelutbetalningar under sommaruppehållet. Som visades i diagram 4 och 5 är ungdomsarbetslösheten i Sverige, Finland och på Island klart högre under de två första kvartalen. Detta slår också igenom på årsskattningarna av ungdomsarbetslösheten och kan alltså bidra till att förklara skillnader i arbetslöshetsnivå mellan länderna.

Utifrån denna översiktliga genomgång av studiemedlets storlek och hur stor andel av de studerande som mottar studiemedel finner utredningen inte att detta förklarar ungdomsarbetslöshetsnivåerna. Exempelvis är det en relativt liten del av de studerande i Tyskland och Österrike (två länder med relativt låg ungdomsarbetslöshet) som mottar studiemedel.

5.3 Obligatorisk skolgång

Inte heller längden på den obligatoriska utbildningen påverkar jämförbarheten i statistiken eftersom det inte påverkar klassningen av arbetsmarknadsstatus i LFS. Om åldern då den obligatoriska utbildningen upphör varierar mellan länderna skulle detta däremot kunna vara en delförklaring till att ländernas ungdomsarbetslöshet skiljer sig åt. Studerandes och icke-studerandes arbetsmarknadsdeltagande skiljer ju sig åt, vilket presenteras närmare i kapitel 6.

I tabell 12 redovisas vid vilken ålder den obligatoriska utbildningen upphör, andelen studerande i den åldern, samt andel studerande för 18-åringar, 20-åringar, 22-åringar, och 24-åringar. Data i denna tabell är baserad på data från Eurostats utbildningsstatistik, och då siffror för 2011 ännu inte finns tillgängligt för samtliga länder används istället data för 2010.

Tabell 12
Andel av befolkningen som studerade (ISCED 1–6) vid olika åldrar, 2010.
Procent

	Obligatorisk ålder	Andel som studerade vid obligatorisk ålder	Andel av 18-åringar som studerade	Andel av 20-åringar som studerade	Andel av 22-åringar som studerade	Andel av 24-åringar som studerade	Andel av 15–24-åringar som studerade
Danmark	16,0	93,1	83,1	49,4	51,6	45,1	67,8
Tyskland	15/16	97,1	87,6	59,5	43,7	31,8	65,6
Nederländerna	18,0	84,6	84,6	66,0	47,2	29,1	69,0
Österrike	15,0	93,8	72,3	39,4	33,1	27,6	55,5
Finland	16,0	95,3	93,6	48,9	56,9	48,3	70,0
Sverige	16,0	99,8	95,4	42,8	46,2	41,5	65,9
Storbritannien	16,0	95,2	57,5	44,2	23,3	14,4	50,9
Island	16,0	95,8	80,9	61,0	49,9	40,0	69,7
Norge	16,0	94,6	87,5	51,0	42,2	31,0	64,6

Källa: Eurostat ,UOE

5.3.1 Sverige

Sverige har obligatorisk skolgång upp till det år man fyller 16 år. Som framgår av tabell 12 gick nästan alla, 99,8 procent, 16-åriga ungdomar i skolan under 2010. Andelen som fortsatte genom gymnasiet var mycket högt och över 95 procent av artonåringarna studerade fortfarande. Bland 20-åringarna var det klart färre som fortfarande studerade, 42,8 procent.

5.3.2 Övriga länder

I samtliga länder utom Nederländerna, Österrike och ett antal regioner ("Länder") i Tyskland är skolgången obligatorisk upp till 16 års ålder. För Österrike och i övriga tyska regioner är skolgången endast obligatorisk upp till 15 års ålder. I Nederländerna är skolgången obligatorisk upp till 18 års ålder.

I samtliga länder utom Nederländerna var det över 90 procent som studerade vid den ålder då det är obligatoriskt. Nederländerna var det land där klart lägst andel studerade, 84,6 procent. Detta skulle dock delvis kunna förklaras av att det för Nederländerna är 18 och inte 15 eller 16 som är det sista obligatoriska året i skolan. Ser man istället till andelen 18-åringar som

studerade var det framförallt i Storbritannien som det skiljer sig åt. Där studerade endast 57,5 procent. Även i Österrike var det relativt få 18-åringar som studerade, 72,3 procent. I övriga länder var det mer än 80 procent som studerade, och i Finland var det 93,6 procent.

Även sett till 22- och 24-åringar låg Storbritannien lägre än övriga länder (23,3 respektive 14,4 procent). Tillsammans med Österrike hade man lägre andel studerande än övriga länder i studien. Omvänt gällde för Danmark och Finland som var de länder med störst andel studerande i dessa åldersgrupper. I Finland studerade nästan hälften av alla 24-åriga ungdomar.

5.3.3 Slutsatser

Även om obligatorisk skolålder och studiedeltagande inte har någon effekt på jämförbarheten i statistiken kan det fortfarande vara en delförklaring till varför länderna skiljer sig åt i arbetslöshetsnivå. Sverige och Finland var de länder med högst andel studerande i 18-års åldern. När Sverige i de äldre åldersgrupperna konvergerade mot övriga länder, fortsatte Finland att ligga högt. Samtliga nordiska länderna hade dock en relativt stor andel studerande bland de äldsta ungdomarna.

Det land som stod ut mest från övriga länder var Storbritannien där studiedeltagandet minskade snabbt efter att skolan slutade vara obligatorisk. Redan bland 18-åringarna var det över 40 procent av ungdomarna som inte studerade.

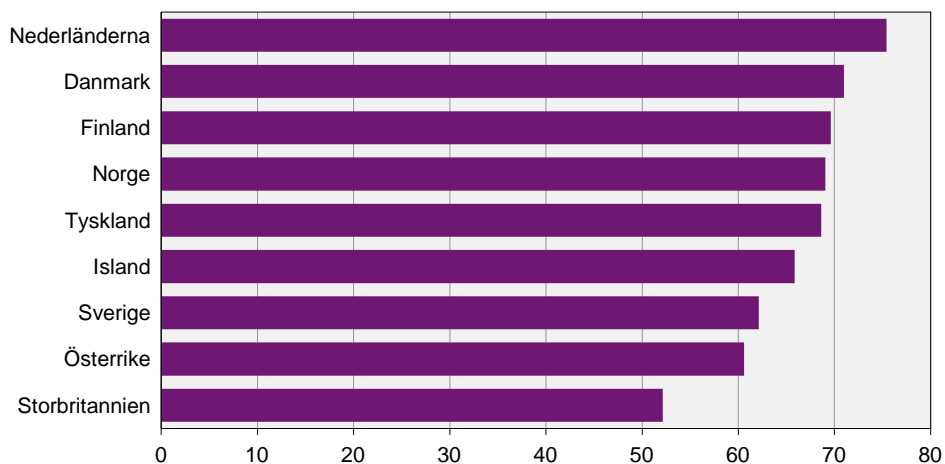
Arbetskraftsdeltagandet är lägre bland studerande än bland icke-studerande, vilket gör att nivåer på arbetslöshet och sysselsättning påverkas av andelen studerande. Hur fördelningen inom arbetskraften mellan sysselsatta och arbetslösa ser ut varierar dock kraftigt mellan länderna. Detta beskrivs närmare i delkapitel 6.2.

5.4 Andel i formella studier

I nästkommande kapitel kommer arbetsmarknadsdeltagandet redovisas efter olika redovisningsgrupper. Två av dessa är studerande/icke-studerande och åldersgrupperna 15–19 och 20–24 år. Då kapitel 6 bygger på LFS-data ges redan här en bild av hur studiedeltagandet ser ut i länderna enligt arbetskraftsundersökningarna. Noterbart är att vissa siffror skiljer sig något från dem i tabell 12, sista kolumnen. Detta beror bland annat på att det är en annan källa som använts, och också på att siffrorna är tagna från olika år. Andelen studerande ungdomar definieras här som personer aktiva i någon form av formell utbildning.

Diagram 6 illustrerar att Nederländerna hade högst andel studerande, 75,4 procent, följt av Danmark och Finland. Däremot var motsvarande andel bland ungdomarna i Storbritannien endast 52,2 procent. I Sverige gick 62,1 procent av ungdomarna i någon form av formell utbildning. Det innebär att Sverige var ett av de länder som hade lägst andel ungdomar i studier.

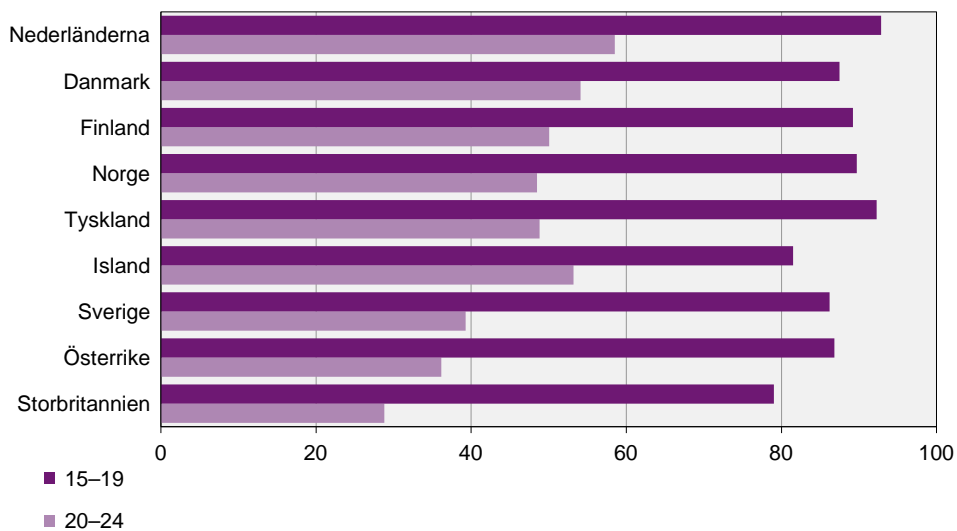
Diagram 6
Andel studerande av befolkningen i åldern 15–24 år, 2011. Procent

Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

En uppdelning av gruppen i yngre ungdomar (15–19 år) respektive äldre ungdomar (20–24) visar på två saker. Den första är att andelen i utbildning var högre bland 15–19-åringarna än bland 20–24 åringarna, vilket gällde för alla länderna. Den andra är att skillnaderna mellan länderna verkade vara större bland de äldre än bland de yngre ungdomarna.

I diagram 7 syns det att alla länder förutom Storbritannien hade en studerandeandel bland de yngre ungdomarna på över 80 procent. I två länder, Nederländerna och Tyskland, låg andelen till och med över 90 procent. Nederländerna låg även i topp bland de äldre ungdomarna (58,5 procent) följt av Danmark och Island. I Storbritannien var motsvarande andel på 28,8 procent, vilket var klart lägst bland de jämförande länderna. För Sveriges del var andelen som studerade 86,2 procent bland dem i åldern 15–19 år och 39,3 procent bland dem i åldern 20–24 år. Det innebär att Sverige hade tredje lägst studerandeandel i båda åldersgrupperna.

Diagram 7**Andel av befolkningen i åldern 15–19 år respektive 20–24 år som studerade, 2011. Procent**

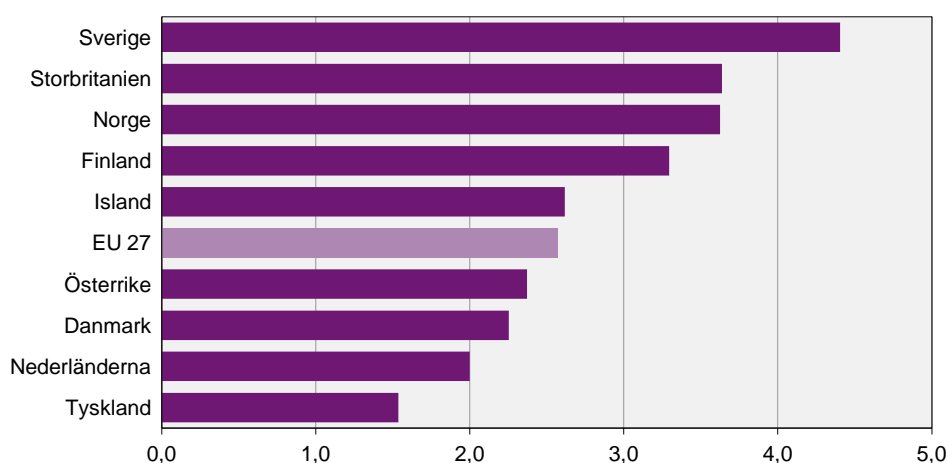
Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

6 Ungdomars arbetsmarknadssituation

För att förstå ungdomars arbetsmarknadssituation i de undersökta länderna bör fler parametrar än endast arbetslöshetsstalet beaktas. I detta kapitel presenteras en generell bild över arbetsmarknadssituationen i de undersökta länderna och hur det relativa arbetslöshetsstalet skiljer sig mellan exempelvis studerande och icke-studerande. Här belyses också faktorer som till exempel hur mycket ungdomar vill arbeta, hur mycket de sysselsatta arbetar och hur lång tid ungdomar går arbetslösa. Dessa aspekter kan bidra till att förklara nivåskillnader mellan länderna och ge en mer nyanserad bild.

Att ungdomsarbetslöshet är ett generellt problem i samtliga länder visar sig tydligt när man jämför ungdomsarbetslösheten med arbetslösheten i den övriga befolkningen. Ett sätt att beskriva detta är att visa hur många gånger högre ungdomsarbetslösheten är jämfört med arbetslösheten för befolkningen över 25 år. Då får man också en bild av i vilken utsträckning ungdomar i ett land har större arbetslöshet jämfört med äldre och om länderna skiljer sig åt i detta avseende. Diagram 8 visar att arbetslösheten i åldrarna 15–24 år var 4,4 gånger högre än för övriga befolkningen i Sverige under 2011. Detta gjorde Sverige till det land där arbetslösheten för ungdomsgruppen var högst i förhållande till arbetslösheten i åldersgruppen 25–74 år. Detta kan jämföras med Tyskland där arbetslösheten var 1,5 gånger högre för ungdomar än för övriga befolkningen. Detta trots att arbetslösheten i den äldre åldersgruppen inte skiljde sig så mycket mellan länderna, 5,2 procent i Sverige och 5,6 procent i Tyskland. För samtliga länder gällde dock att arbetslösheten var högre bland ungdomar än i övriga befolkningen.

Diagram 8
Arbetslösheten bland ungdomar i åldern 15–24 år relativt arbetslösheten bland personer i åldern 25–74 år, 2011

Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

Att ungdomars situation på arbetsmarknader skiljer sig mycket från den äldre befolkningens kan bero på flera orsaker. Framförallt genom att det är en grupp som gör sitt intåg på arbetsmarknaden, men också genom att de ägnar sig åt studier i högre utsträckning än den övriga befolkningen.

Som beskrevs i delkapitel 2.1 beräknas arbetslösheten som en kvot mellan arbetslösa och arbetskraften. För att förstå skillnaden i arbetslöshetsnivåerna mellan länderna är det därför särskilt intressant att beakta arbetskraftens storlek.

I diagram 9 illustreras arbetskraftstalet, alltså antalet personer i arbetskraften i förhållande till befolkningen. Detta ger också en generell bild av hur just ungdomars situation på arbetsmarknaden ser ut. Här visas arbetskraften uppdelad i sysselsatta och arbetslösa i de granskade länderna.

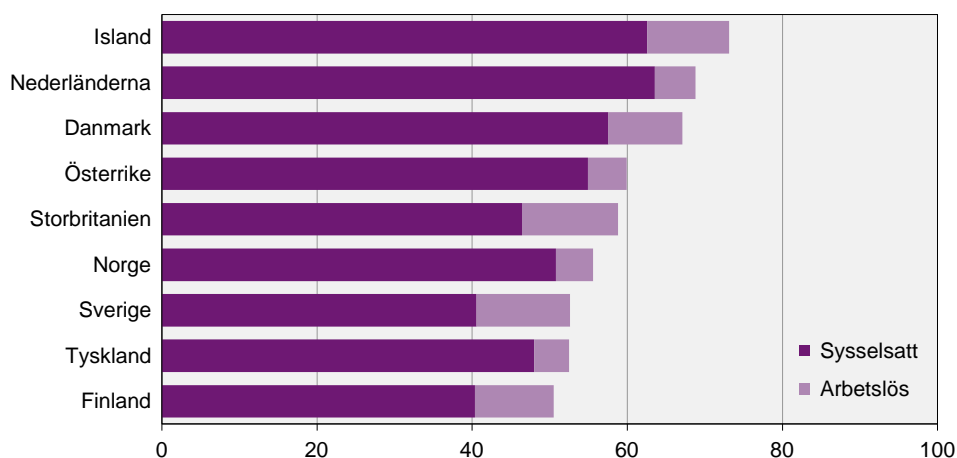
Arbetskraftsdeltagandet bland de unga skiljde sig väsentligt åt mellan de olika länderna. Island (73,1 procent), Nederländerna (68,8 procent) och Danmark (67,1 procent) hade alla ett tämligen högt arbetskraftsdeltagande i ungdomsgruppen. I Sverige, Tyskland och Finland var det däremot betydligt färre ungdomar som deltog aktivt på arbetsmarknaden. För dessa länder låg arbetskraftstalet på drygt 50 procent under 2011.

Finland och Sverige skiljer också ut sig som de två länder med minst andel sysselsatta, endast drygt 40 procent av befolkningen var sysselsatt. På Island och i Nederländerna var istället över 60 procent av ungdomarna i åldern 15–24 år sysselsatta. Island hade dock en större andel av befolkningen än Nederländerna som var arbetslösa. Detta medförde också att Island var det land med lägst andel av befolkningen som stod utanför arbetskraften jämfört med övriga länder.

Av diagrammet framgår också att sammansättningen av arbetskraften såg olika ut i olika länder. I Sverige, Finland och Storbritannien utgjorde sysselsatta mindre än 80 procent av arbetskraften. I Nederländerna, Österrike, Tyskland och Norge var däremot över 90 procent av arbetskraften sysselsatta.

Diagram 9

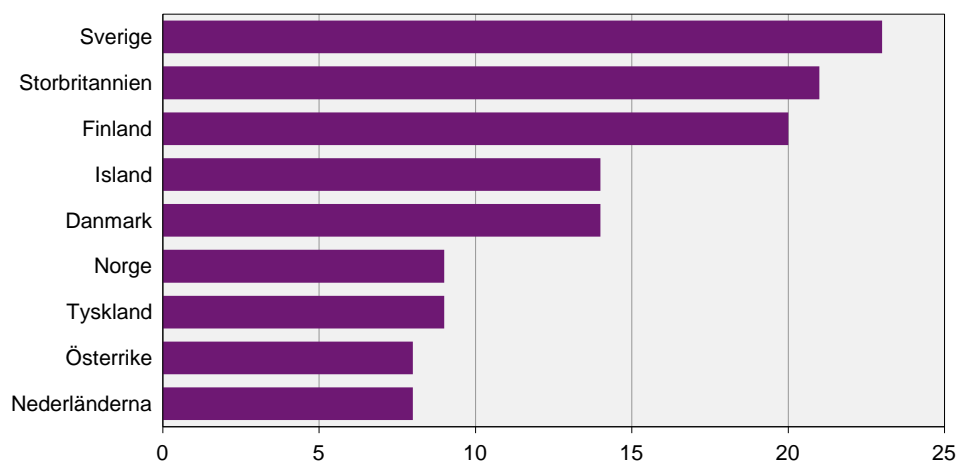
Relativa arbetskraftstalet, uppdelat på sysselsatta och arbetslösa, bland personer i åldern 15–24 år, 2011. Procent

Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

Det relativa arbetslöshetsstalet för länderna i studien visas i diagram 10. Här framgår det att länderna kan delas in i tre kategorier. I Sverige, Storbritannien och Finland var arbetslösheten relativt hög, mellan 20 och 23 procent. Island och Danmark, som placerades sig i mittenskiktet, hade båda en arbetslöshet runt 14 procent. Nederländerna, Österrike, Tyskland och Norge hade däremot en relativt låg ungdomsarbetslöshet på mellan 7 och 9 procent.

Diagram 10
Relativa arbetslöshetsstalet bland personer i åldern 15–24 år, 2011. Procent

Källa: Eurostat, LFS.

6.1 Åldersgrupperna 15–19, 20–24 och 25–29 år

Inom åldersspannet 15–24 år är skillnaderna stora vad gäller individernas förutsättningar och omständigheter som kan påverka arbetsmarknadsdeltagandet. Därför kan det vara intressant att göra en indelning i en yngre och äldre ålderskategori och jämföra arbetsmarknadssituationen för 15–19-åringar med 20–24-åringar. För att göra en bedömning om de stora skillnaderna i arbetslöshetsnivå mellan länderna består även för äldre ålderskategorier presenteras här även data för ålderskategorin 25–29 år.

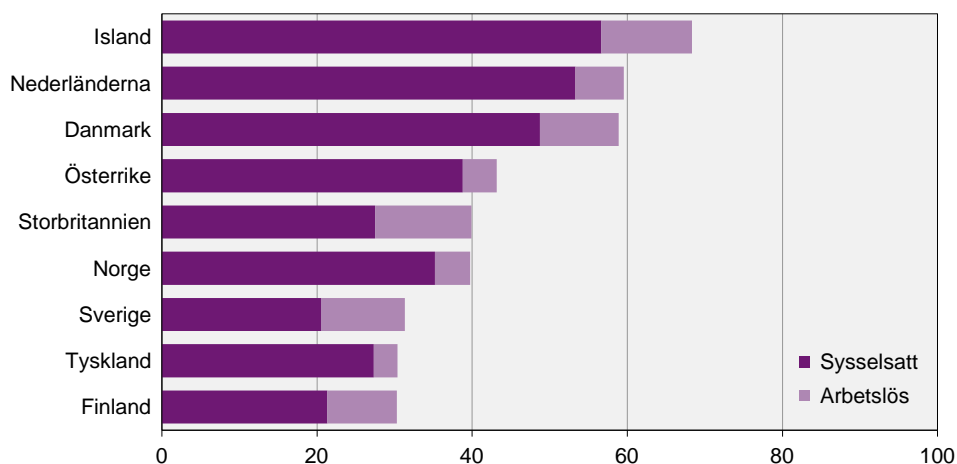
6.1.1 Arbetskraften och dess sammansättning

Diagram 11 och 12 visar arbetsmarknadsdeltagandet för den yngre åldersgruppen (15–19 år) och den äldre åldersgruppen (20–24 år). Arbetskraften i diagrammen är uppdelad i sysselsatta och arbetslösa. En jämförelse av de båda diagrammen visar att andelen personer i arbetskraften var högre bland de äldre än de yngre personerna. De visar också skillnaderna mellan länderna var små avseende arbetskraftens storlek för 20–24-åringarna medan det var större skillnader bland 15–19-åringarna. Att länderna skiljer sig åt i högre utsträckning bland 15–19-åringar kan delvis förklaras av att en stor andel av dessa ungdomar är studerande (se delkapitel 6.2.1).

I diagram 11 framgår att Island, Nederländerna och Danmark hade det högsta arbetskraftsdeltagande bland de yngsta ungdomarna. I dessa länder tillhörde mellan 59 och 68 procent av 15–19-åringarna arbetskraften. I Sverige, Tyskland och Finland tillhörde däremot endast cirka 30 procent av åldersgruppen arbetskraften.

Diagram 11

Relativa arbetskraftstalet, uppdelat på sysselsatta och arbetslösa, bland personer i åldern 15–19 år, 2011. Procent

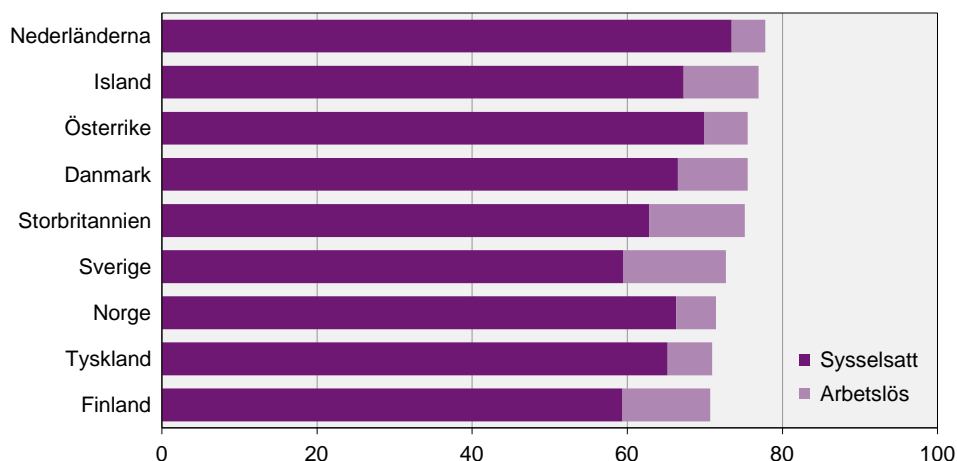

Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

Samma länder som låg i topp respektive botten bland 15–19-åringarna låg även i topp respektive botten bland 20–24-åringarna. I diagram 12 framgår att det var Nederländerna (78 procent) och Island (77 procent) som hade högst arbetskraftsdeltagande bland de äldre ungdomarna. Där framgår också att Finland, Tyskland och Sverige fortsatt var bland de länder som hade lägst arbetskraftstal. Som påpekades ovan var dock skillnaden mellan länderna som hade högst respektive lägst arbetskraftstal betydligt mindre bland 20–24-åringarna än bland 15–19-åringarna.

Diagram 12

Relativa arbetskraftstalet, uppdelat på sysselsatta och arbetslösa, bland personer i åldern 20–24 år, 2011. Procent

Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

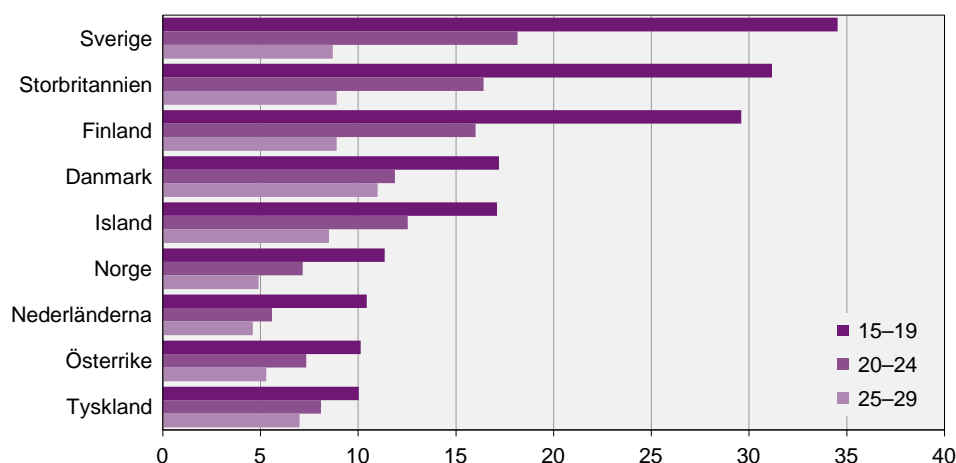
6.1.2 Arbetslöshet och sysselsättning

Som visades i diagram 10 var det stora skillnader i ungdomsarbetslöshet mellan länderna. Skillnaderna kan illustreras än tydligare om man delar in ungdomarna i yngre (15–19 år) och äldre (20–24 år). Det visar sig att arbetslösheten var högre bland 15–19-åringar än bland 20–24-åringar i samtliga länder. I diagram 13 visas att dessa skillnader mellan åldersgrupperna var som störst i Sverige, Storbritannien och Finland. Det var även dessa tre länder som hade högst arbetslöshet i hela ungdomsgruppen (15–24 år). För Sverige var arbetslösheten 34,5 procent bland personer i åldern 15–19 år, medan den var 18,2 procent bland 20–24-åringarna. De länder som har mer omfattande lärlingsprogram för gymnasieelever, så som Österrike och Tyskland, hade betydligt mindre skillnader mellan 15–19-åringar och 20–24-åringar. För Österrike låg arbetslösheten på 10,1 procent bland de yngre, jämfört med 7,3 procent för de äldre ungdomarna. Motsvarande siffror för Tyskland var 10,0 procent respektive 8,1 procent.

En stor del av skillnaderna i arbetslöshet mellan åldersgrupperna beror på att majoriteten i den yngre ålderskategorin fortfarande går på gymnasiet. Detta medför att denna åldersgrupp har en större andel studerande vilket i sin tur medför en avsevärt lägre sysselsättningsgrad. Då arbetslöshetsstalet är en kvot mellan antalet arbetslösa och arbetskraften (antalet arbetslösa och antalet sysselsatta) gör detta att arbetslöshetsstalet blir högre.

I diagram 13 visas även arbetslöshetsnivåerna för personer i åldern 25–29 år eftersom det är intressant att se om skillnaderna i arbetslöshetsnivåer även består för denna åldersgrupp. Diagrammet visar att skillnaden mellan länderna minskade ytterligare när man ser till åldrarna 25–29 år. Ett exempel värt att nämna är Tyskland, ett land med omfattande lärlingsutbildningar och låg ungdomsarbetslöshet jämfört med Sverige. Arbetslöshetsnivåerna för åldersgrupperna 15–19 år, 20–24 år och 25–29 år var 10,0 procent, 8,1 procent respektive 7,0 procent. I Sverige var arbetslösheten betydligt högre för de yngre åldersgrupperna, men bara något högre än i Tyskland bland 25–29-åringar (34,5 procent, 18,2 procent och 8,7 procent). Även om skillnaderna i arbetslöshet minskade mellan länderna ju äldre personerna blev var det dock samma fyra länder som hade den lägsta arbetslösheten bland 25–29-åringarna; Tyskland, Österrike, Norge och Nederländerna.

Diagram 13
Relativa arbetslöshetsstalet bland personer i åldern 15–19 år, 20–24 år respektive 25–29 år, 2011. Procent

Källa: Eurostat, LFS.

Diagram 14, som illustrerar sysselsättningsgraden för olika åldersgrupper, visar på samma mönster som fanns för arbetslösheten, alltså att skillnaderna mellan länderna minskar med stigande ålder. Sverige som hade lägst sysselsättningsgrad bland 15–19-åringar tillhörde de fyra länder med högst sysselsättningsgrad om man istället tittar på personer i gruppen 25–29 år. Det gör Sverige till det land där skillnaden i sysselsättning var störst mellan 15–19-åringar och 25–29-åringar. På Island och i Danmark var skillnaden däremot minst mellan de två åldersgrupperna.

Diagram 14

Sysselsättningsgraden bland personer i åldern 15–19 år, 20–24 år respektive 25–29 år, 2011. Procent

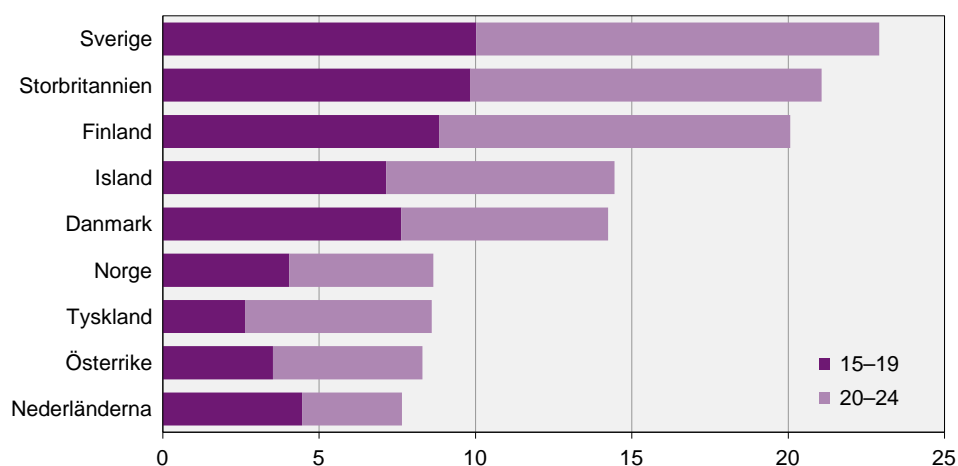

Källa: Eurostat, LFS.

6.1.3 Arbetslöshetstalets fördelning efter yngre och äldre ungdomar

Ett annat sätt att titta på arbetslöshet och ålder är att undersöka hur stor del av arbetslösheten i hela ungdomsgruppen som utgörs av yngre (15–19 år) och äldre (20–24 år) ungdomar. Detta kompletterar bilden och visar att även om arbetslöshetsnivåerna är högre i den yngre ålderskategorin i samtliga länder så betyder inte det att det är de som utgör den största delen av ungdomsarbetslösheten i hela ålderskategorin 15–24 år. Tvärtom visar diagram 15 att den äldre ungdomsgruppen, 20–24 år, utgjorde en större andel av hela gruppen arbetslösa i samtliga länder utom Danmark och Nederländerna. Skillnaderna i arbetslöshetsnivå var alltså störst bland 15–19-åringarna, men det var fortfarande 20–24-åringarna som utgjorde majoriteten av de arbetslösa ungdomarna i de flesta länder.

Diagram 15
Relativa arbetslöshetstalet, uppdelat på 15–19 år och 20–24 år, bland personer i åldern 15–24 år, 2011. Procent

Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

6.1.4 Slutsatser

Sammanfattningsvis var skillnaderna mellan länderna större bland 15–19-åringar än för 20–24-åringarna både vad gäller sysselsättning och arbetslöshet. En viktig förklaring kan vara att en hög andel av den yngre ålderskategorin är studerande (se nästkommande delkapitel). Både arbetslöshets- och sysselsättningsnivåer konvergerade dock mellan länderna när man ser till 25–29-åringar.

6.2 Studerande och icke-studerande

Som nämndes i delkapitel 6.1 är en av huvudförklaringarna till att arbetslöshetstalet skiljer sig mellan länderna den yngre ålderskategorin 15–19 år eftersom dessa i hög utsträckning går på gymnasiet där en stor andel i vissa länder är lärlingar. Huruvida en person är studerande eller ej torde påverka dennes incitament och möjligheter att delta på arbetsmarknaden. I detta delkapitel delas därför ungdomsgruppen upp i studerande och icke-studerande för att på så sätt kunna visa att arbetsmarknadssituationen skiljer sig åt dels mellan dessa grupper och dels mellan länderna. Som tidigare nämnts samlas inte uppgifter in om huruvida en studerande är det på heltid eller deltid inom LFS. Istället används data över om personer är i någon form av formell utbildning, det vill säga som studerar inom det reguljära utbildningssystemet eller ej.

Här är det också relevant att beakta att andelen ungdomar i formell utbildning skiljde sig åt mellan länderna. Detta har redovisats i delkapitel 5.4. Största skillnaderna mellan länderna såg man bland personer i åldrarna 20–24 år.

6.2.1 Arbetskraften och dess sammansättning

I diagram 16 och 17 visas hur arbetsmarknadsdeltagandet ser ut för den studerande respektive icke-studerande befolkningen. Diagrammen visar arbetskraften för de båda grupperna och är uppdelade i sysselsatta och arbetslösa. Jämför man dessa är det tydligt att andelen personer utanför arbetskraften var avsevärt större i gruppen studerande än icke-studerande.

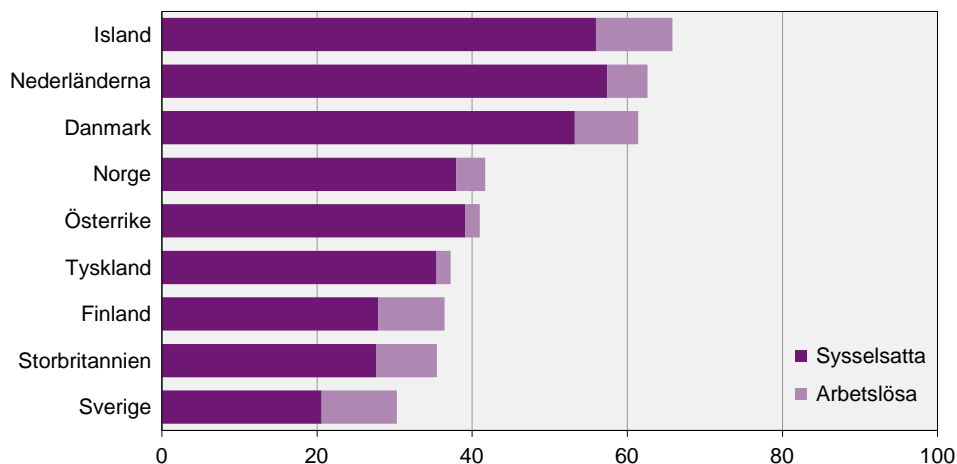
Skillnaderna mellan länderna var också större i gruppen studerande än icke-studerande.

De länder som hade högst arbetskraftsdeltagande bland studerande personer i åldern 15–24 år var Island, Nederländerna och Danmark, vilket visas i diagram 16. I dessa länder var mer än sex av tio personer i formell utbildning antingen sysselsatta eller arbetslösa. För övriga länder, förutom Sverige, låg arbetskraftstalet på mellan 35–42 procent. I Sveriges fall tillhörde däremot endast tre av tio studerande ungdomar arbetskraften.

Fördelningen mellan sysselsatta och arbetslösa inom arbetskraften skiljde sig särskilt mellan länderna bland de studerande. Detta kan delvis förklaras av utbildningssystemets utformning och vilka länder som har en hög andel lärlingar med lön eftersom sådana individer klassificeras som sysselsatta i LFS (se delkapitel 5.1). I två länder, Österrike och Tyskland, vilka också var de länder med högst andel lärlingar, bestod arbetskraften bland de studerande nästan uteslutande av personer som var sysselsatta. Detta förekommer också i Nederländerna och Norge, dock inte i lika stor utsträckning. De länder som istället hade en relativt liten andel sysselsatta i arbetskraften var Sverige, Finland och Storbritannien.

Diagram 16

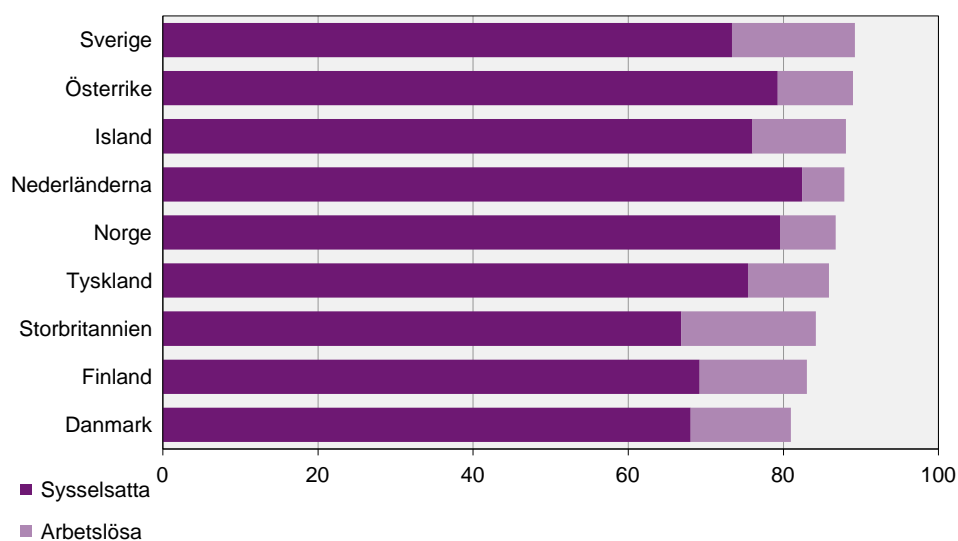
Relativa arbetskraften, uppdelat på sysselsatta och arbetslösa, bland personer i åldern 15–24 år som var studerande, 2011. Procent

Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

I diagram 17 som visar de icke-studerande var det avsevärt mindre skillnad mellan länderna. Samtliga länder hade ett arbetskraftsdeltagande på mellan 80 och 90 procent. Däremot skiljde sig fördelningen mellan sysselsatta och arbetslösa inom arbetskraften mellan länderna även för de icke-studerande. I Norge, Österrike och Nederländerna bestod arbetskraften endast till en liten del av arbetslösa, samtidigt som sysselsättningen var högst i dessa länder som andel av befolkningen. För övriga länder var däremot sysselsättningsgraden lägre och arbetskraften bestod i högre utsträckning av arbetslösa.

Diagram 17
Relativa arbetskraften, uppdelat på sysselsatta och arbetslösa, bland personer i åldern 15–24 år som inte var studerande, 2011. Procent

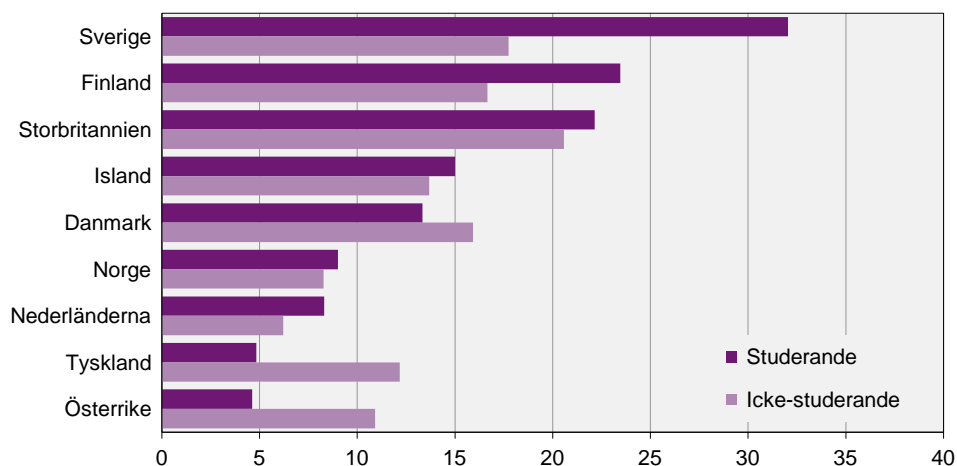
Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

6.2.2 Arbetslöshet och sysselsättning

Ett annat sätt att titta på arbetsmarknaden bland studerande och icke-studerande är att jämföra arbetslöshetstalet i de båda grupperna. Skillnaden i arbetslösheten mellan studerande och icke-studerande var små i flertalet länder, dock inte i Sverige, Tyskland, Österrike och även i viss mån Finland. I diagram 18 framgår att arbetslösheten var högre bland studerande än icke-studerande i Sverige och Finland medan förhållandet var det omvända i Österrike och Tyskland. I delkapitel 5.2 visades att arbetslöshetstalet i Sverige och Finland skiljde sig mellan kvartalen, sannolikt på grund av att man i högre utsträckning sökte feriearbete i dessa länder. Detta får också ett genomslag på årsskattningarna och kan därmed bidra till att förklara att arbetslöshetstalet är högre bland studerande än icke-studerande i dessa länder.

Diagram 18

Relativa arbetslöshetstalet bland personer i åldern 15–24 år efter studerande respektive icke-studerande, 2011. Procent

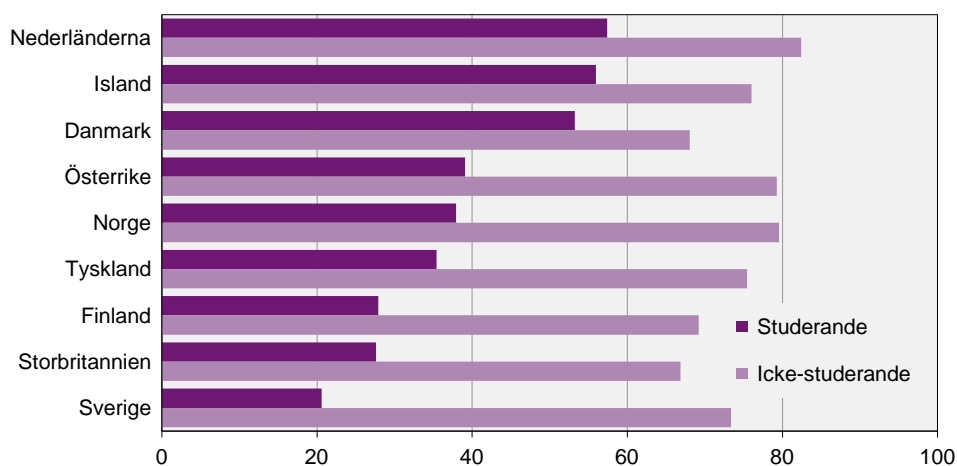

Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

Sysselsättningsgraden skiljde sig däremot avsevärt, i samtliga länder, mellan de som studerade och de som inte studerade, vilket visas i diagram 19. Sysselsättningsgraden bland de studerande skiljde sig också mycket mellan länderna. Sverige, Storbritannien och Finland var de länder där lägst andel av de studerande arbetade. I Sverige var endast 21 procent av de studerande sysselsatta. I Nederländerna, som också var det land med lägst ungdomsarbetslöshet, var det land som hade högst andel sysselsatta bland de studerande (57 procent). Sverige var det land där skillnaden var som störst om man jämför sysselsättningen mellan studerande och icke-studerande. Här var sysselsättningsgraden mer än 3,5 gånger så hög bland de icke-studerande som bland de studerande. Skillnaden mellan grupperna var minst i Danmark.

Diagram 19

Sysselsättningsgraden bland personer i åldern 15–24 år efter studerande respektive icke-studerande, 2011. Procent

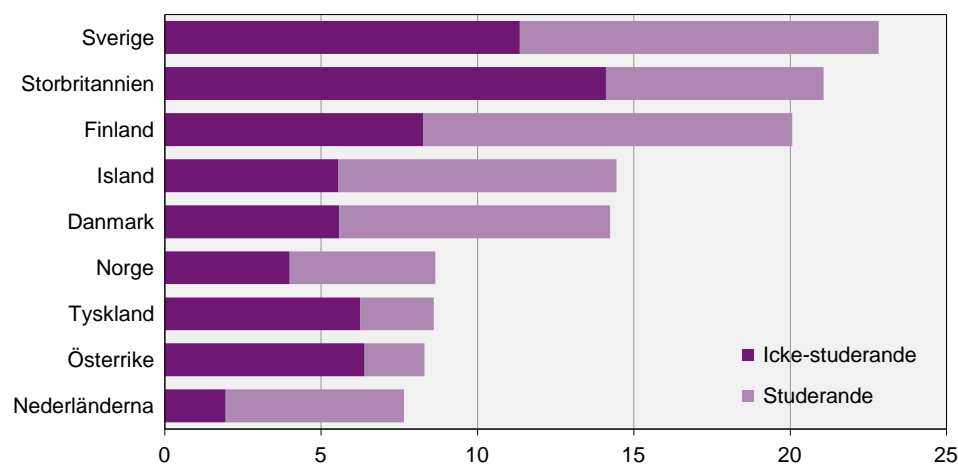

Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

6.2.3 Arbetslöshetstalets fördelning efter studerande och icke-studerande ungdomar

För att komplettera bilden av arbetslösheten i de olika länderna med avseende på formella studier visas i diagram 20 andelen av de arbetslösa som var studerande respektive icke-studerande. I Sverige utgjordes ungdomsarbetslösheten till lika stora delar av studerande och icke-studerande. I Storbritannien, Tyskland och Österrike var majoriteten av de arbetslösa ungdomarna icke-studerande, medan i övriga länder var de flesta arbetslösa ungdomar studerande.

Diagram 20
Relativa arbetslöshetstalet, uppdelat på studerande och icke-studerande, bland personer i åldern 15–24 år, 2011. Procent

Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

6.2.4 Slutsatser

Skillnaderna i såväl sysselsättning som arbetslöshet var större bland studerande än bland icke-studerande. Med andra ord förklarades skillnaderna mellan länderna för hela ungdomsgruppen, 15–24 år, framförallt av hur arbetsmarknadssituationen såg ut bland personerna som var i formell utbildning.

Island, Nederländerna och Danmark hade ett högt arbetskraftsdeltagande bland de studerande och en arbetskraft som till stor del bestod av sysselsatta personer. Sverige, Storbritannien och Finland hade istället ett lågt arbetskraftstal bland de studerande och en arbetskraft som till förhållandevis stor del bestod av arbetslösa. Österrike och Tyskland var de länder där arbetskraften bland de studerande till störst del bestod av sysselsatta personer, ett mönster som blev än tydligare för gruppen 15–19 år.

Arbetslöshetsnivån i Österrike och Tyskland kan till stor del förklaras av att de hade ett lågt arbetskraftsdeltagande bland studerande i kombination med att en stor andel av de studerande var lärlingar och som därmed blev sysselsatta genom deltagandet i utbildningen. För Sverige var däremot en stor del av arbetskraften bland de studerande arbetslösa. I kombination med ett lågt arbetskraftsdeltagande medför detta att arbetslöshetstalet blev högre bland studerande än bland icke-studerande.

6.3 Arbetslöshetstalet säger inte allt

För att göra en rättvis tolkning av ungdomsarbetslösheten och därmed få en djupare förståelse för ungas situation på arbetsmarknaden bör ytterligare aspekter tas i beaktande. Exempel på detta är om arbetslösheten i ett land främst består av långtidsarbetslöshet eller friktionsarbetslöshet, om individer söker heltidsarbete eller extrajobb samt vilken typ av arbete de sysselsatta ungdomarna har. Dessa aspekter kommer att belysas i detta delkapitel och även om det är skillnader mellan länderna i dessa avseenden.

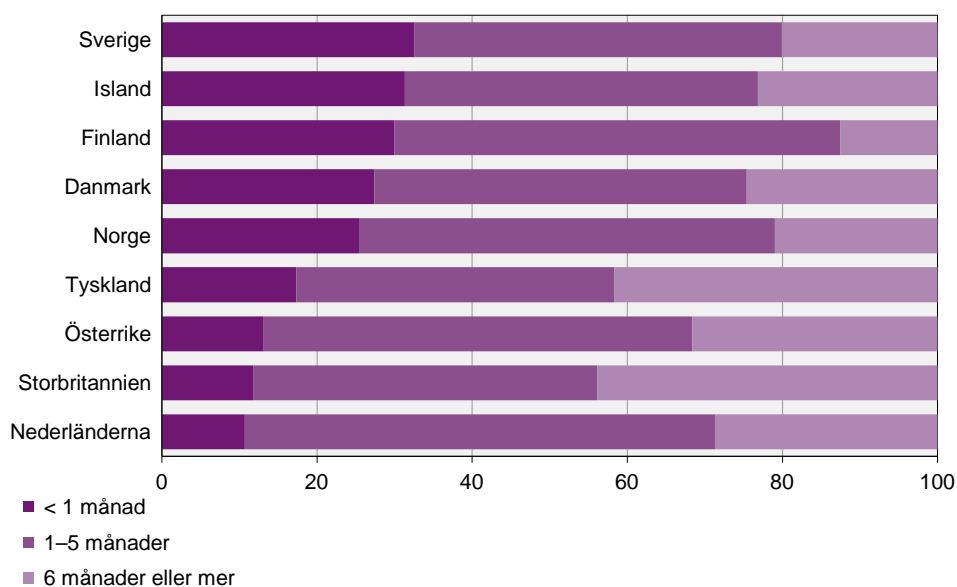
6.3.1 Arbetslöshetstidens längd

Det var inte bara andelen arbetslösa som skiljde mellan länderna. I diagram 21 visas hur arbetslöshetstidens längd skiljde sig mellan länderna och hur stor andel av de arbetslösa som hade sökt arbete i mindre än en månad (dvs. 1–3 veckor), 1–5 månader och 6 månader eller mer. Sverige var det land där störst andel av de arbetslösa ungdomarna, 32 procent, varit arbetslösa i mindre än en månad. Samtidigt var Sverige tillsammans med Finland de två länder där lägst andel av ungdomsarbetslösheten utgjordes av långtidsarbetslösa, det vill säga arbetslöshet i 6 månader eller mer. I Finland var det så lite som 13 procent. Det var således en stor andel av de arbetslösa ungdomarna i Sverige som var arbetslösa under en kortare tid.

Detta var dock inte fallet i samtliga länder, i alla fall inte i samma utsträckning. I Nederländerna, Storbritannien och Österrike var det mellan 10 och 15 procent av de arbetslösa ungdomarna som hade varit arbetslösa i mindre än en månad. I Storbritannien och Tyskland var det samtidigt över 40 procent av de arbetslösa i åldersgruppen 15–24 år som hade varit arbetslösa i sex månader eller mer.

Diagram 21

Arbetslöshetstidens längd bland arbetslösa personer i åldern 15–24 år, 2011. Procent

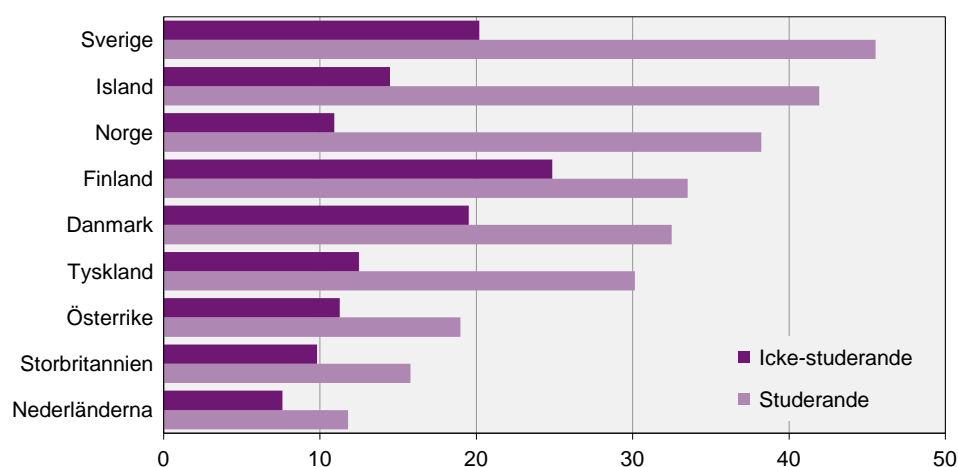
Källa: Eurostat, LFS.

Utifrån detta kan man alltså konstatera att bakom de höga svenska nivåerna på ungdomsarbetslöshet dölde sig en relativt hög andel korttidsarbetslösa och en relativt låg andel långtidsarbetslösa.

I diagram 22 visas skillnaderna mellan länderna avseende andelen korttidsarbetslösa var större bland de studerande än bland de icke-studerande. Bland de arbetslösa studerande i Sverige var över 40 procent arbetslösa i mindre än en månad, motsvarande andel i Nederländerna var däremot endast 12 procent. Noterbart är också att Sverige även var ett av de länder som hade störst andel korttidsarbetslösa (<1 månad) bland de icke-studerande.

Diagram 22

Andel av de arbetslösa i åldern 15–24 år som hade varit arbetslös i mindre än 1 månad efter studerande respektive icke-studerande, 2011. Procent

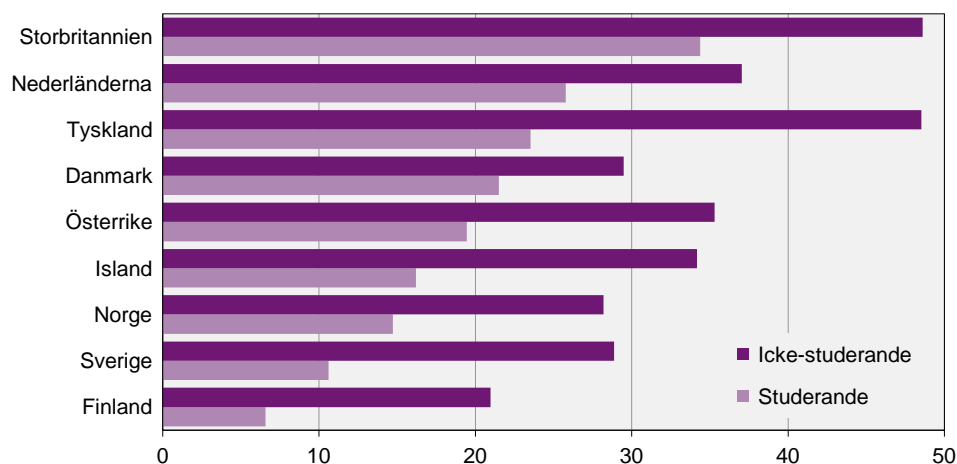

Källa: Eurostat, LFS.

Tittar man istället på skillnaderna mellan länderna avseende andelen långtidsarbetslösa (6 månader eller mer), i diagram 23, visar sig en helt annan bild. Bland de studerande ungdomarna var Finland och Sverige de länder som hade lägst långtidsarbetslöshet. Störst andel långtidsarbetslösa bland studerande hade istället Storbritannien och Nederländerna (34 respektive 26 procent). Bland icke-studerande var det bara Finland och Norge som hade en lägre andel långtidsarbetslösa än Sverige medan Storbritannien och Tyskland hade högst andel, 49 procent vardera. Andelen långtidsarbetslösa var högre bland icke-studerande än bland studerande i samtliga länder.

Diagram 23

Andel av de arbetslösa i åldern 15–24 år som hade varit arbetslös i mer än 6 månader efter studerande respektive icke-studerande, 2011. Procent

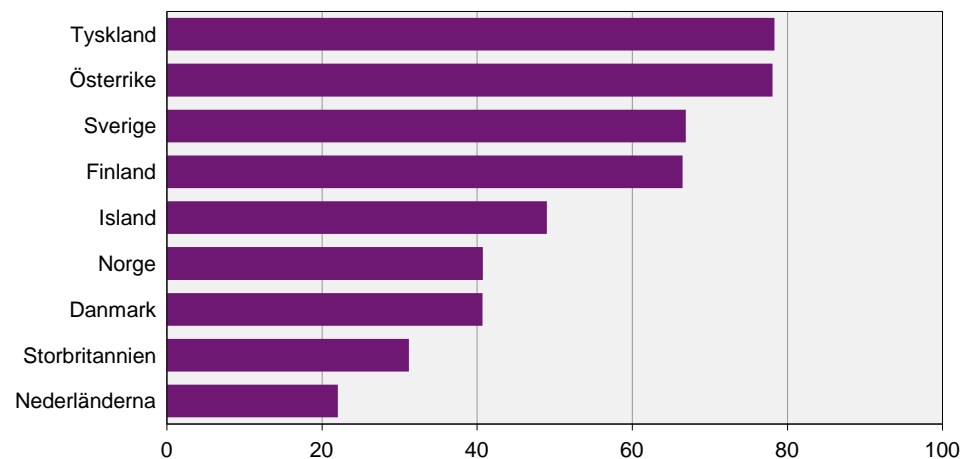
Källa: Eurostat, LFS.

6.3.2 Hur mycket vill de arbetslösa arbeta?

Hur mycket arbetslösa ungdomar ville arbeta skiljde sig också mellan länderna. Detta indikerar på att det var mer vanligt att söka extraarbeten vid sidan av studierna i vissa länder medan arbetslöshetstalet snarare speglade avsaknaden av heltidsarbete i andra länder. Det bör dock påpekas att om en student söker heltidsarbete kan det i vissa fall också innebära att det rör sig om sommarjobb snarare än heltidsarbete vid sidan av studierna. I diagram 24 visas andelen av de arbetslösa ungdomarna som önskade ett heltidsarbete. Andelen avspeglar både personer som bara vill arbeta heltid och personer som helst vill arbeta heltid men accepterar ett deltidsarbete om det inte går att få ett heltidsarbete. I Tyskland, Österrike, Sverige och Finland sökte mellan 65 och 80 procent främst heltidsarbete. I Nederländerna var det däremot endast drygt 20 procent av de arbetslösa ungdomarna som ville arbeta heltid.

Diagram 24

Andel av de arbetslösa i åldern 15–24 år som ville arbeta heltid, 2011. Procent

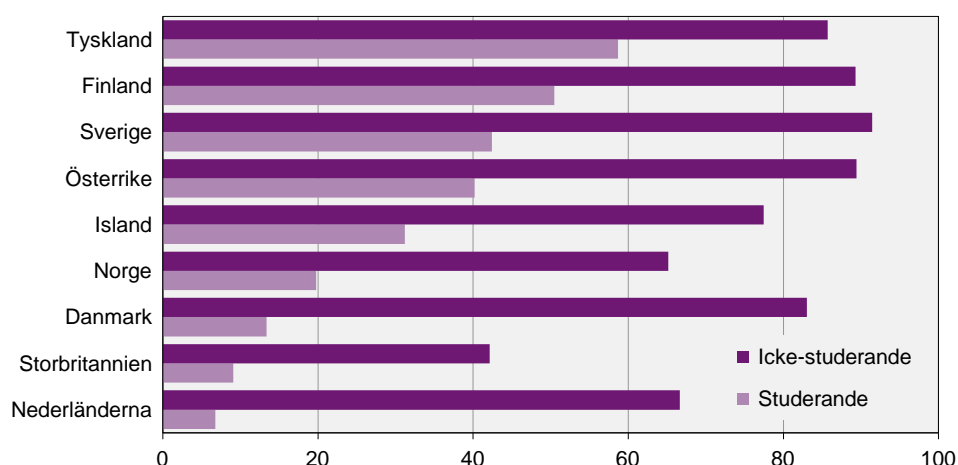
Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

En uppdelning av gruppen som sökte heltidsarbete i studerande och icke-studerande visar på att de största skillnaderna mellan länderna fanns bland de studerande. Diagram 25 visar på att det var få av de arbetslösa studerande i Nederländerna och Storbritannien som ville ha ett heltidsarbete, 7 respektive 9 procent. I Tyskland och Finland sökte däremot majoriteten av de studerande arbetslösa ungdomarna heltidsarbeten, 59 respektive 50 procent. Det går också att utläsa i diagrammet att det var relativt få, 42 procent, av de arbetslösa icke-studerande i Storbritannien som ville ha ett heltidsarbete. Sverige var det land där störst andel av de icke-studerande arbetslösa ungdomarna helst vill arbeta heltid, 91 procent.

I tolkningen av andelen av de studerande arbetslösa som ville ha ett arbete är det viktigt att komma ihåg att även feriearbete ingår. Viljan att ha ett feriearbete kan påverkas av institutionella faktorer så som huruvida studiemedel betalas ut under hela eller delar av året och liknande. Detta är något som har behandlats tidigare i rapporten (delkapitel 5.2).

Diagram 25

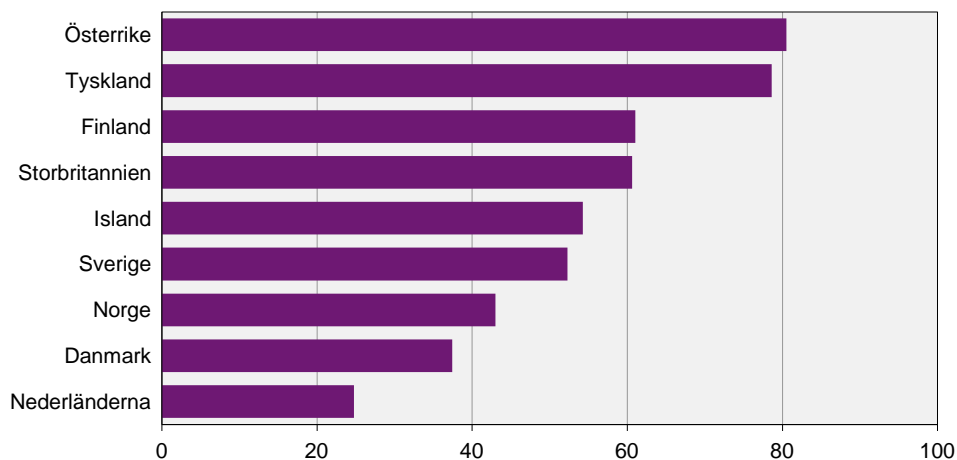
Andel av de arbetslösa i åldern 15–24 år som ville arbeta heltid efter studerande respektive icke-studerande, 2011. Procent

Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

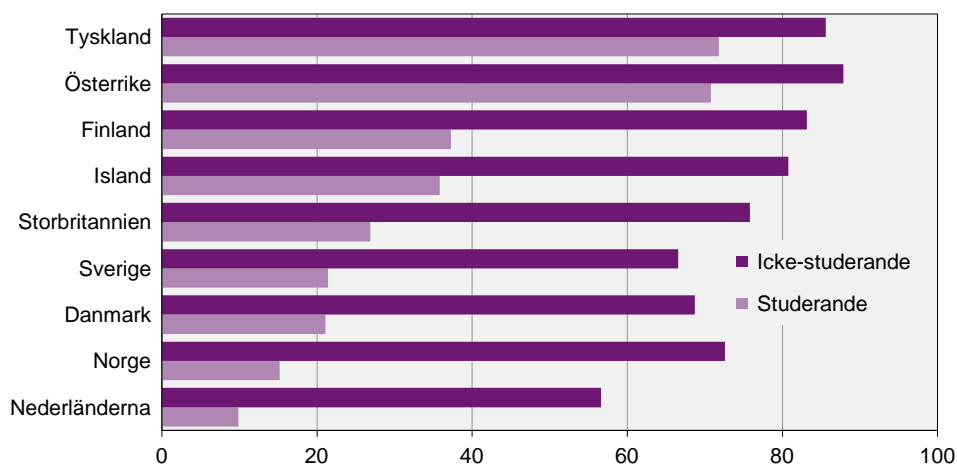
6.3.3 Hur mycket arbetar de sysselsatta?

En annan aspekt som visar på att ländernas arbetsmarknad för ungdomar skiljde sig åt var hur mycket de sysselsatta ungdomarna arbetade. I diagram 26 visas andelen av de sysselsatta ungdomarna som arbetade på heltid. Här framgår det att Österrike och Tyskland låg i topp. I dessa länder arbetade runt 80 procent av de sysselsatta ungdomarna på heltid. Även i Sverige arbetade en majoritet av de sysselsatta, 52 procent, på heltid. Nederländerna var istället det land som hade klart lägst andel heltidsarbetande, endast 25 procent av de sysselsatta arbetade på heltid.

Diagram 26**Andel av de sysselsatta i åldern 15–24 år som arbetade heltid, 2011. Procent**

Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

I diagram 27 visas motsvarande data uppdelat på studerande och icke-studerande. Tittar man på ungdomarna som var i utbildning var det två länder, Tyskland och Österrike, som tydligt avvek genom att ha en avsevärt större andel heltidsarbetande i båda grupperna. Detta skulle kunna förklaras av den höga andelen lärlingar i dessa länder. Över 70 procent av de sysselsatta studerande i dessa länder ägnade sig åt heltidsarbete. I Nederländerna däremot var andelen sysselsatta med ett heltidsarbete färre än i övriga länder, framförallt vad gäller studerande där endast 10 procent arbetade heltid.

Diagram 27**Andel av de sysselsatta i åldern 15–24 år som arbetade heltid efter studerande respektive icke-studerande, 2011. Procent**

Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

Mönstren som uppvisas i diagram 27 blev ännu tydligare vid en avgränsning till den yngre åldersgruppen 15–19 år. För Österrike och Tyskland var det en ännu större andel av de sysselsatta studerande som arbetade heltid, vilket i sin tur stärker tesen om att det sannolikt förklaras av det utbyggda lärlingssystemet. Tittar man istället på 20–24-åringarna blev länderna mer

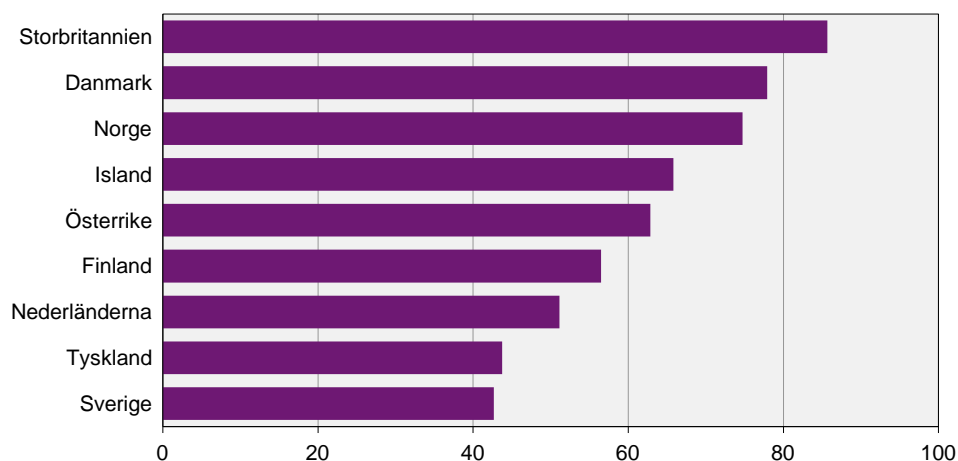
lika varandra, dock med undantaget av Tyskland som även i denna åldersgrupp hade en klar majoritet heltidsarbetande bland de sysselsatta i studier. (Se Bilaga 2, diagram 2).

6.3.4 Anknytningsgrad till arbetsmarknaden

Även uppdelningen mellan fast anställda och tidsbegränsat anställda säger något om hur stark anknytning de sysselsatta ungdomarna har till arbetsmarknaden. Om andelen fast anställda är låg innebär det att en stor andel av de sysselsatta har arbeten av tillfällig karaktär som exempelvis vikariat, feriearbete eller lärlingsplatser. I diagram 28 framgår att Storbritannien var det land som hade högst andel fast anställda av de sysselsatta ungdomarna med sina 86 procent. Detta kan jämföras med Sverige och Tyskland där 43 respektive 44 procent var fast anställda.

Diagram 28

Andel av de sysselsatta i åldern 15–24 år som hade en fast anställning, 2011. Procent

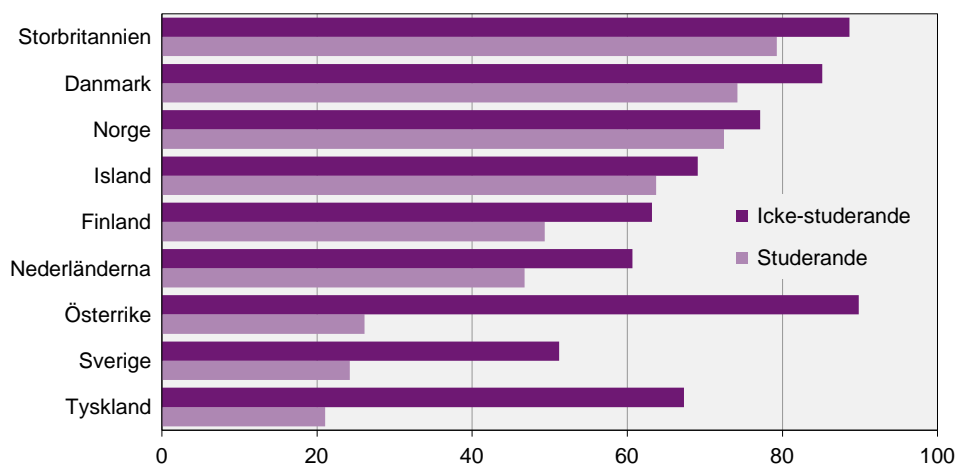
Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

Skillnaderna mellan länderna blir ännu tydligare vid en uppdelning i studerande och icke-studerande. Storbritannien, Danmark, Norge och Island hade alla en stor andel fast anställda bland de sysselsatta ungdomarna, både bland studerande och icke-studerande. Diagram 29 visar också att andelen med en fast anställning inte skiljde sig så mycket mellan de studerande och icke-studerande. Det fanns dock tre länder, Österrike, Tyskland och Sverige, som avvek från övriga länder. I dessa var andelen fast anställda bland de sysselsatta klart lägre bland de studerande jämfört med de icke-studerande. I Österrike och Tyskland skulle detta kunna förklaras av att en stor andel av de studerande är lärlingar vilket innebär att de har en tidsbegränsad anställning. I Sveriges fall, ett land som inte har något utbyggt lärlingssystem, skulle däremot detta kunna förklaras av att de sysselsatta studerande i många fall har tillfälliga arbeten i form av feriejobb och liknande.

Motsvarande jämförelse för åldersgruppen 20–24 år visar att skillnaderna mellan länderna blev mindre. Sverige skiljde sig dock åt även i denna ålderskategori genom att ha en mindre andel fast anställda bland de sysselsatta studerande (Se Bilaga 2, diagram 3).

Diagram 29

Andel av de sysselsatta i åldern 15–24 år som hade en fast anställning efter studerande respektive icke-studerande, 2011. Procent

Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

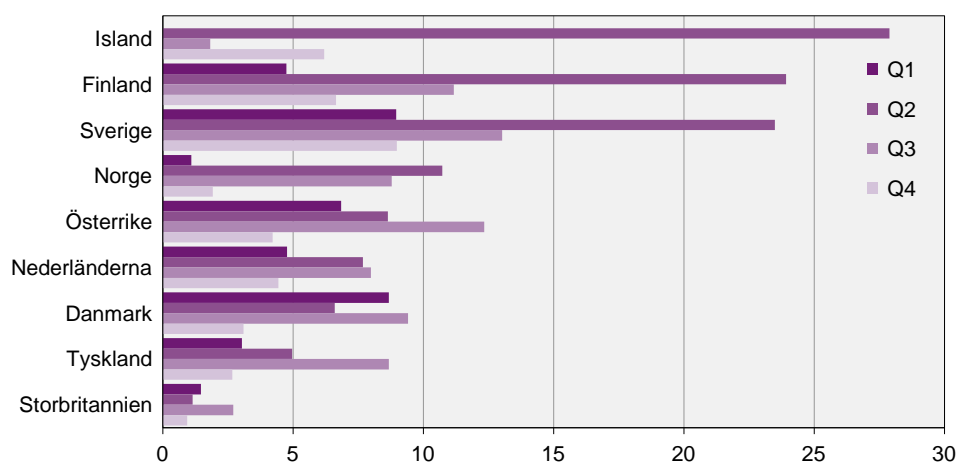
6.3.5 Personer som avvaktar arbete inom tre månader

För att klassificeras som arbetslös krävs som tidigare nämnts att personen saknar arbete och kan påbörja arbete inom två veckor. Dessutom krävs att personen antingen sökt arbete under de senaste fyra veckorna eller avvaktar ett arbete som börjar inom tre månader. I detta delkapitel presenteras hur stor andel av de arbetslösa som utgörs av personer som avvaktar ett arbete.

I delkapitel 5.2 visades hur studiemedel kan påverka incitamenten att söka feriearbete och att ungdomsarbetslösheten, generellt sett, var mer säsongsbetonad i länder där man inte får studiemedel på sommaren. I diagram 30 visas andelen av de arbetslösa ungdomarna som avvaktade ett arbete inom tre månader uppdelat på kvartal. I Finland, Sverige och på Island märktes ett tydligt säsongsmönster genom att andelen avvaktare gick upp kraftigt i det andra kvartalet jämfört med de övriga kvartalen. Med andra ord kan ökningen av arbetslösheten under andra kvartalet i dessa länder i hög utsträckning förklaras av arbetslösa som avvaktar arbete. Detta stärker i sin tur tesen om att det rör sig om sommarjobb.

Diagram 30

Andel av de arbetslösa i åldern 15–24 år som avvaktade ett arbete inom tre månader, kvartal 1 2011 – kvartal 4 2011. Procent

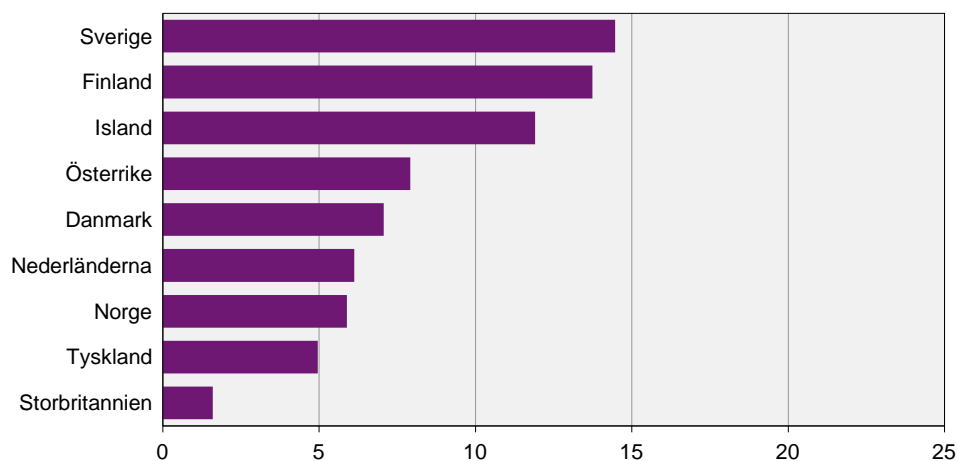

Källa: Eurostat, LFS.

Även sett till helårsskattningar stod Sverige, Finland och Island ut genom att de hade en högre andel av de arbetslösa som avvaktade arbete än övriga länder, vilket visas i diagram 31.

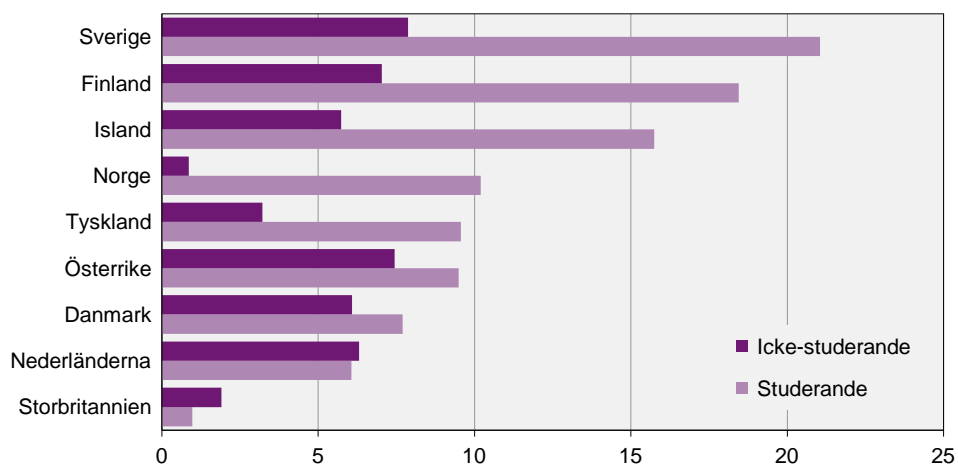
Diagram 31

Andel av de arbetslösa i åldern 15–24 år som avvaktade ett arbete inom tre månader, 2011. Procent

Källa: Eurostat, LFS.

Detta mönster blir än tydligare när gruppen delas upp i studerande och icke-studerande. I diagram 32 framgår det att det var de studerande som förklarade den största delen av skillnaderna mellan länderna, alltså andelen av de arbetslösa som avvaktade ett arbete inom tre månader.

Diagram 32**Andel av de arbetslösa i åldern 15–24 år som avvaktade ett arbete inom tre månader efter studerande respektive icke-studerande, 2011. Procent**

Källa: Eurostat, LFS, egen bearbetning.

7 Sammanfattning och slutsats

Den sammantagna slutsatsen är att jämförbarheten i statistiken över ungdomsarbetslöshet är mycket god. Arbetskraftsundersökningarna (AKU/LFS), vilket är den undersökning som används i de undersökta länderna för att redovisa ungdomsarbetslösheten, är väl harmoniserad och följer ILO:s definitioner och regelverk. Den genomgång SCB gjort, med stöd av statistikbyråerna i de berörda länderna och Eurostat, visar att de brister som finns är av marginell betydelse och att de inte påverkar den övergripande bilden av arbetsmarknaden. För specifika undergrupper, så som utlandsfödda, kan dock jämförbarheten vara begränsad.

Skillnaderna i arbetslöshetsnivå mellan länderna måste således förklaras av andra faktorer än jämförbarhetsbrister i statistiken. Institutionella faktorer, framförallt utbildningssystemens utformning, kan till stor del förklara att ungdomsarbetslösheten skiljer sig åt mellan länderna. Omfattande lärlings-system, där lärlingarna får ersättning, har stor effekt på ungdomsarbetslöshetens nivå. Även utbetalning av studiemedel för sommarmånaderna påverkar nivån.

Utformningen av arbetslöshetsmättet enligt ILO:s definitioner får särskilda konsekvenser när det tillämpas på gruppen ungdomar. För att få en djupare förståelse för ungas situation på arbetsmarknaden bör därför fler aspekter än bara arbetslösheten tas i beaktande. Detta beror framförallt på att ungdomsgruppen i högre utsträckning ägnar sig åt studier än den övriga befolkningen men också på att de gör sitt intåg på arbetsmarknaden.

Jämförbarhet kring mättet ungdomsarbetslöshet

LFS är en väl harmoniserad undersökning vilket leder till mycket god jämförbarhet mellan länderna. De mest harmoniserade måtten i AKU/LFS är antalet arbetslösa och antalet sysselsatta. Det är även dessa mått som ligger till grund för det relativa arbetslöshetsstalet. De små jämförbarhetsbrister som ändå finns i AKU/LFS har framförallt identifierats i definitioner och målpopulation.

Vad gäller definitioner består denna brist i jämförbarheten i att Nederländerna har högre krav för att klassificera någon som arbetslös. Urvalspersonen måste svara att han eller hon *vill* arbeta, utöver de gängse kraven på att söka och kunna ta ett arbete. För målpopulation består skillnaden i att Island och Storbritannien inte inkluderar 15-åringar. Utredningen visar dock att dessa jämförbarhetsbrister har marginell effekt på ungdomsarbetslöshetens nivå och därmed även jämförbarheten mellan länderna. Att länderna också skiljer sig åt i definitionen av målpopulation vad gäller kollektiva och privata hushåll har inte heller visat sig få någon större effekt på skattningarna.

Det finns inget krav från Eurostat på att redovisa hur många av de arbetslösa som är heltidsstuderande i AKU/LFS. Huruvida ett land har valt att göra detta eller inte beror istället på egna traditioner och önskemål. I den europeiska statistiken redovisas istället antalet personer i formell utbildning. Huruvida en person studerar eller ej har dock ingen betydelse för jämförbarheten i arbetslöshetsnivå, då det som avgör klassificeringen är om personen utfört arbete eller har sökt arbete, oavsett om personen är i utbild-

ning eller ej. Bland de jämförda länderna är det bara Storbritannien, förutom Sverige, som redovisar heltidsstuderande arbetslösa nationellt.

I kontakter med länderna har det visat sig att de skiljer sig kraftigt åt vad gäller andelen indirekta intervjuer och bortfall. Vilka konsekvenser detta har är inte helt utrett eftersom studierna på dessa områden är begränsade. De studier som finns indikerar dock att även dessa faktorer endast har ringa betydelse för ungdomsarbetslöshetens nivå och därmed även på jämförbarheten.

Om länder har olika principer för att klassa till exempel personer i arbetsmarknadspolitiska program eller lärlingar kan jämförbarhetsbrister i statistiken uppstå. Vår genomgång av hanteringen kring de arbetsmarknadspolitiska programmen och lärlingarna i AKU/LFS har dock visat att grundprinciperna för att klassificera dessa grupper inte skiljer sig nämnvärt åt mellan länderna. De skillnader som finns rör endast klassificeringen av arbetsmarknadspolitiska program, men i sammanhanget har det visat sig att dessa inte får någon större påverkan på skattningarna av sysselsättning och arbetslöshet. Därmed finns det inte någon brist i jämförbarheten mellan undersökningarna gällande hanteringen av de arbetsmarknadspolitiska programmen eller lärlingsprogrammen.

Samtliga länder i studien har ombetts att göra en övergripande bedömning av sin egen undersökning, och om det finns skäl att påtala brister i jämförbarheten för statistikanvändarna. Deras egna bedömningar har dock varit att ungdomsarbetslöshetssiffrorna de levererar är av god kvalitet med avseende på jämförbarhet. Ett flertal länder har dock påpekat att jämförbarheten kan vara sämre för undergrupper så som utrikes födda. I fallet med de utrikes födda beror detta bland annat på högre bortfall, att gruppen i högre utsträckning bor i kollektiva hushåll och faktorer kopplade till urvalsdragning och urvalsram. Utöver detta kan mätsituationen också bli osäkrare om det föreligger språksvårigheter. Slutligen bör nämnas att flera länder valt att inte särredovisa utrikes födda då de utgör en alltför liten grupp.

Förklaringar till nivåskillnader i arbetslöshetstalet

Institutionella skillnader kan till stor del förklara skillnader i nivån på ungdomsarbetslösheten mellan länderna. En analys av arbetskraftsdeltagandet för ungdomar uppdelat i undergrupper visar att det är stora skillnader mellan yngre (15–19 år) och äldre (20–24 år) ungdomar och mellan de som studerar och de som inte studerar i samtliga länder. En jämförelse mellan länderna visar att skillnaderna i arbetskraftsdeltagandet främst förklaras av de yngre och de studerande personerna. Dessa grupper sammanfaller i stor utsträckning eftersom en mycket stor andel av de yngre ungdomarna är just studerande. Det är således i dessa grupper man kan finna de främsta förklaringarna till varför arbetslöshetsnivåerna skiljer sig så mycket åt mellan länderna.

Att skillnaderna i arbetslöshetstalet mellan länderna är så stora för gruppen studerande kan i hög utsträckning finna sin förklaring i ländernas lärlingsystem. Om lärlingarna i ett land är anställda och erhåller lön genom sin lärlingsplats och om landet har omfattande lärlingssystem ger detta en dubbel effekt på arbetslöshetstalet. Detta beror på att lärlingar med lön klassificeras som sysselsatta och att en person som blivit klassificerad som

sysselsatt inte kan klassas som arbetslös. Dessutom tillhör lärlingen per automatik arbetskraften och därmed påverkas både täljare och nämnare i det relativa arbetslöshetstalet.

Det är främst i Tyskland, Danmark och Österrike som gruppen lärlingar med lön är stor. Det leder till att fler ungdomar klassificeras som sysselsatta i dessa länder, vilket har en dämpande effekt på arbetslösheten. Det är bara Sverige, och i viss mån Nederländerna, som inte har anställningskontrakt och därmed lön för lärlingarna.

För att beräkna hur den svenska ungdomsarbetslösheten sett ut om Sverige haft en omfattning av lärlingsutbildningar motsvarande den i exempelvis Tyskland, krävs långtgående antaganden. Bland annat krävs förändrad lagstiftning om att samtliga lärlingar i Sverige ska erhålla lärlingsanställning och därmed lön. Det relativa arbetslöshetstalet påverkas olika mycket beroende på från vilken arbetskraftsstatus de tänkta lärlingarna rekryteras. Det är dock möjligt att beräkna extremscenarion där antingen samtliga arbetslösa studerande blir lärlingar och därmed sysselsatta eller att samtliga sysselsatta studerande blir lärlingar och därmed har oförändrad arbetskraftsstatus. Detta ger ett intervall som ligger mellan 9,6 och 21,8 procent arbetslösa. Mer noggranna beräkningar än så låter sig inte göras.

Om studiemedel betalas ut under sommarlovet eller inte tycks förklara en del av skillnaderna i arbetslöshetsnivå mellan länderna. I länder där inget studiemedel betalas ut under sommaruppehållet ökar arbetslösheten i de flesta fall under andra kvartalet. Incitamenten blir sannolikt högre att söka feriearbete till sommaren i dessa länder. I LFS är dessutom en andel av de arbetslösa personer som avvaktar ett arbete inom tre månader. I Sverige, men även i Finland och på Island, är denna andel hög jämfört med många andra länder. Detta blir särskilt märkbart under andra kvartalet då många söker feriearbete, vilket också får genomslag på arbetslöshetstalet på årsbasis. För länder där studiemedlet betalas ut under hela året märks inte samma säsongsmönster i ungdomsarbetslösheten.

En motsvarande genomgång av omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen visar att dessa inte ger en avgörande förklaring till att nivåerna i arbetslöshet och sysselsättning skiljer sig mellan länderna.

Det relativa arbetslöshetstalet säger inte allt

Som nämndes tidigare är det viktigt att beakta fler aspekter än bara arbetslöshetstalet vid en analys av ungas situation på arbetsmarknaden, speciellt vid jämförelse mellan olika länder. Några mått som kompletterar bilden av ungdomars situation på arbetsmarknaden är arbetslöshetstidens längd och hur stor andel av de sysselsatta som arbetar på heltid eller deltid.

En analys av arbetslöshetstidens längd visar att denna varierade mycket mellan länderna. Sverige och Island var de länder där störst andel av de arbetslösa ungdomarna endast var arbetslösa under en kortare period. Lägst andel korttidsarbetslösa hade Nederländerna och Storbritannien. Vänder man på problemet och istället undersöker långtidsarbetslösheten var Sverige och Finland de länder som hade lägst andel ungdomar som varit arbetslösa i mer än sex månader. I Storbritannien och Tyskland var det däremot mer vanligt med längre arbetslöshetstider.

Slutligen är det värt notera andelen av ungdomarna som arbetar heltid eller deltid i respektive land. Här utmärker sig särskilt Nederländerna, det land i studien med lägst ungdomsarbetslöshet, där en större andel av ungdomarna arbetade deltid än i övriga länder. Där var det också en större andel av de arbetslösa ungdomarna som sökte deltidsarbete. I länder med hög ungdomsarbetslöshet, så som Sverige, rådde motsatt förhållande – de arbetslösa ungdomarna ville arbeta heltid i högre utsträckning och de sysselsatta ungdomarna gjorde det.

Referenser

The Commission of the European Communities (1998) Council regulation (EC) No 577/98 of 9 March 1998: on the organisation of a labour force sample survey in the Community. *Official Journal of the European Communities*. Mars, 14.

The Commission of the European Communities (2000) Commission Regulation (EC) No 1897/2000 of 7 September 2000: implementing Council Regulation (EC) No 577/98 on the organisation of a labour force sample survey in the Community concerning the operational definition of unemployment. *Official Journal of the European Communities*. Oktober, 8.

The Commission of the European Communities (2008) Commission Regulation (EC) No 377/2008 of 25 April 2008. Implementing Council Regulation (EC) No 577/98: on the organisation of a labour force sample survey in the Community as regards the codification to be used for data transmission from 2009 onwards, the use of a sub-sample for the collection of data on structural variables and the definition of the reference quarters. *Official Journal of the European Communities*. April, 26.

Dawe, Fiona & Knight, Ian (1997). Section 11- Reports on proxy response study based on LFS questions. I Volume 1: LFS Background and Methodology. *Labour Force Survey User Guide*. 2007. 57-66, Office for National Accounts

Eurostat (2006). Labour market policy database: Methodology. Revision of June 2006. *Methods and nomenclatures*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities

Eurostat (2009) Task force on the quality of the Labour Force Survey: Final report. *Methodologies and Working papers*. Luxembourg: Publications Office of the European Union

Eurostat (2010). EU labour force survey explanatory notes (to be applied from 2011Q1 onwards). *Directorate F: Social Statistics and Information Society, Unit F-2: Labour market Statistics*. Luxembourg

Eurostat (2010) Labour market policy statistics Qualitative report, LMP database, samtliga länder

Eurostat (2011). Labour Force Survey in the EU, candidate and EFTA countries. Main characteristics of the national surveys 2009. *Methodologies and Working papers*. Luxembourg: European Communities

Eurostat (2012). Quality report of the European Union, Labour Force Survey 2010. *Methodologies and Working papers*. Luxembourg: European Communities

Eurostat/F3/LAMAS/48/12, Item 4.1, Monthly unemployment

Eurydice (2012) National Student Fee and Support systems 2011/2012.

Gauckler, Britta. & Körner, Thomas. (2011). Measuring the Employment Status in the Labour Force Survey and the German Census 2011: Insights

from Recent Research at Destatis. *Methoden, Daten, Analysen*. Vol. 5, Nr. 2, pp. 181-205

ILO (1982) Resolution concerning statistics of the economically active population, employment, unemployment and underemployment, adopted by the Thirteenth International Conference of Labour Statisticians. *The Thirteenth International Conference of Labour Statisticians*.

OECD (2012). *Education at a Glance 2012: OECD Indicators*. OECD Publishing. doi: 10.1787/eag-2012-en

Office for National Accounts (2001) Section 9: Non_response. I Volume 1: LFS Background and Methodology. *Labour Force Survey User Guide*. 2007. 42-47, Office for National Accounts

Villund, Ole (2010). Evaluating employment classification: A quality study linking survey data and register data. *Methods and documentation*. Statistics Norway

Bilagor

Bilaga 1 – Räkneexempel lärlingar

I debatten om ungdomsarbetslöshet framförs ofta att förekomsten av lärlingar med lön leder till en lägre ungdomsarbetslöshet. Här presenteras ett räkneexempel över hur den svenska ungdomsarbetslösheten skulle påverkas med en högre andel lärlingar givet vissa antaganden. Beräkningarna bör således läsas med viss försiktighet.

- För det första krävs att det rör sig om lärlingar med lön. Då det inte i nuläget finns något krav på att lärlingar ska erbjudas lärlingskontrakt med lärlingslön görs ett antagande om förändrad lagstiftning i Sverige som innebär att lärlingarna erhåller lön.
- För det andra krävs att det finns ett utbud av lärlingsplatser från företagens sida för att en satsning på lärlingsplatser också ska leda till att fler personer blir lärlingar. Här görs ett antagande om att företagen är villiga att göra lärlingsanställningar i lika hög utsträckning som i det land som används för jämförelsen.
- För det tredje krävs att elever har ett intresse för att gå lärlingsutbildningar. Här görs därför ett antagande om att svenska elever skulle vara lika intresserade av att gå en lärlingsutbildning som eleverna i det land som används för jämförelsen.
- För det fjärde görs ett antagande om att införandet av lärlingsplatserna inte har någon påverkan på arbetsmarknaden och att övriga arbetstillfällen är konstanta.
- För det femte görs antagandet om att antalet studerande inte påverkas av ett ökat antal lärlingsplatser.

Givet att alla dessa antaganden är uppfyllda följer nu en beräkning av vilken effekt det skulle få om Sverige hade en lika stor andel lärlingar som Tyskland, Österrike eller Danmark – de länder som identifierats som de främsta lärlingsländerna i studien. Denna beräkning är dock högst hypotetisk.

Beroende på om personerna som "blir" lärlingar rekryteras från sysselsatta, arbetslösa eller utanför arbetskraften blir effekten av det ökade antalet lärlingsplatser olika stor. Därför ges ett intervall mellan två ytterlighetsvärden, det vill säga får störst respektive minst påverkan på arbetslöshetsstalet. Det ena fallet är där alla sysselsatta studerande blir lärlingar och det andra är där alla arbetslösa ungdomar blir lärlingar (i det sistnämnda fallet finns alltså inga arbetslösa studerande alls). Övriga hämtas från Ej i arbetskraften. Beräkningen är gjord utifrån de andelsvärden som finns i tabell 9 i delkapitel 5.1 och har applicerats på LFS-data för Sverige från 2011.

Tyskland

I tabell 9 i delkapitel 5.1 ges att andel lärlingar av de studerande ungdomarna i Tyskland var 24,8 procent. 24,8 procent av personer i formella studier i åldrarna 15–24 år i Sverige var 192 000 personer som då blir lärlingar. När dessa klassificeras som sysselsatta skulle det innebära att arbetslöshetsstalet hade hamnat mellan 9,6 (om samtliga arbetslösa studer-

ande skulle bli lärlingar och därmed sysselsatta) och 21,8 procent (om alla sysselsatta skulle bli lärlingar) för hela åldersgruppen 15–24.

Österrike

När motsvarande beräkning görs för Österrike utifrån att 23,1 procent av Österrikiska gymnasie studerande var lärlingar är antalet skulle detta innebära att Sverige skulle ha haft 179 000 lärlingar. När dessa klassificeras som sysselsatta skulle det innebära att arbetslöshetsstalet för åldersgruppen 15–24 hade hamnat mellan 9,8 (om samtliga arbetslösa studerande skulle bli lärlingar och därmed sysselsatta) och 22,2 procent (om alla sysselsatta skulle bli lärlingar).

Danmark

I Danmark var 20,6 procent av de studerande lärlingar. Om en lika stor andel av ungdomarna i formella studier i Sverige hade varit lärlingar hade det inneburit 160 000 lärlingar. När dessa klassificeras som sysselsatta hamnar det svenska arbetslöshetsstalet i scenariot på mellan 10,1 (om samtliga arbetslösa studerande skulle bli lärlingar och därmed sysselsatta) och 22,9 procent (om samtliga sysselsatta skulle bli lärlingar).

Sammanfattning

Ungdomsarbetslösheten för åldrarna 15–24 i Tyskland, Österrike och Danmark var 8,6; 8,3 respektive 14,2 procent. I extremscenariot att samtliga arbetslösa studerande i Sverige skulle bli lärlingar och därmed sysselsatta hamnar Sverige på motsvarande nivåer. Om det andra extremscenariot där det främst är sysselsatta ungdomar som blir lärlingar istället beaktas innebär det att det svenska arbetslöshetsstalet i det närmaste är opåverkat.

Bilaga 2 – Kompletterande diagram

Bilagan innehåller fördjupningar av diagram som presenteras i rapporten.

Diagram 1

Relativa arbetslöshetsstalet bland ungdomar i åldern 15-24 år, 2005-2011. Procent

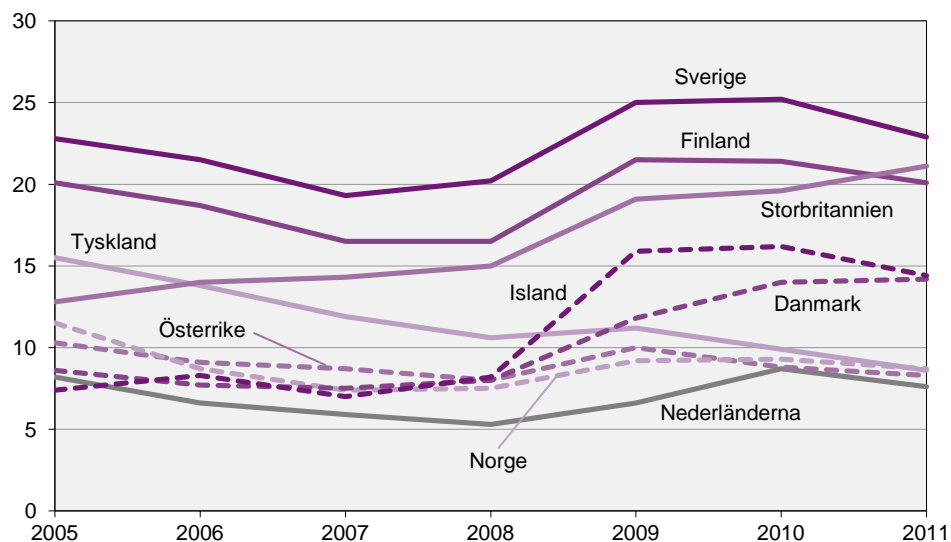

Diagram 2

Andel av de sysselsatta i åldern 15-19 år som arbetade heltid efter studerande respektive icke-studerande, 2011. Procent

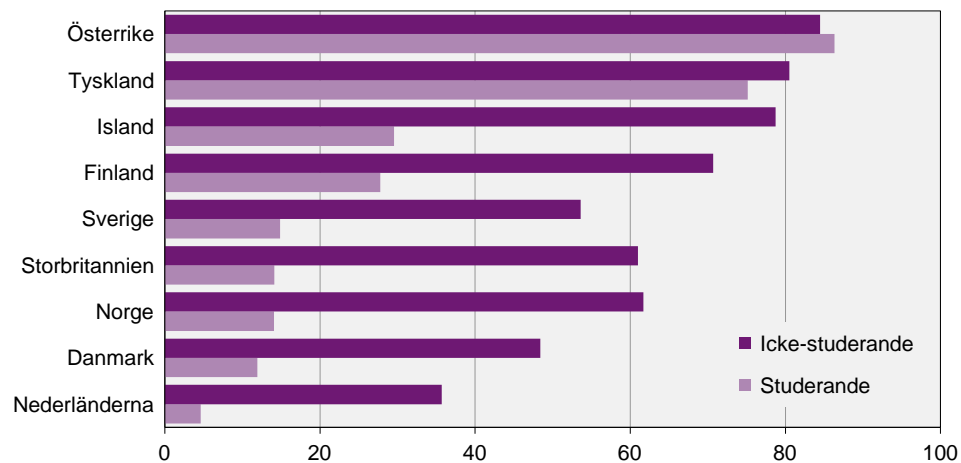
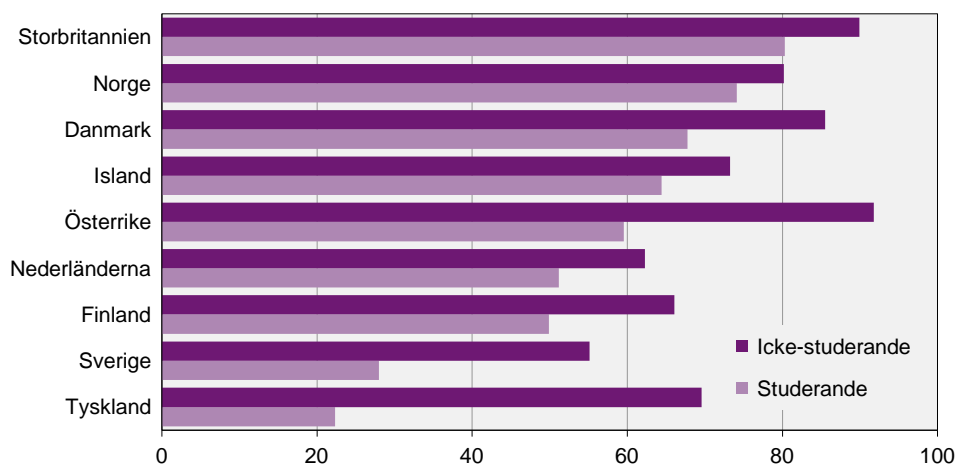

Diagram 3**Andel av de sysselsatta i åldern 20-24 år som hade en fast anställning efter studerande respektive icke-studerande, 2011. Procent**

Bilaga 3 – Tabeller för Kapitel 6

Bilagan innehåller tabeller som motsvarar de diagram som presenteras i rapportens Kapitel 6.

Tabell1

Relativa arbetskraftstalet bland personer i åldern 15-24 år efter ålder samt studerande och icke-studerande, 2011. Procent.

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
Bef.	59,9	52,5	67,1	50,5	73,1	68,8	55,6	52,6	58,8
15-19	43,2	30,4	58,9	30,3	68,3	59,5	39,7	31,3	39,9
20-24	75,5	70,9	75,5	70,7	76,9	77,8	71,4	72,7	75,2
Stud	41,0	37,2	61,4	36,5	65,8	62,6	41,7	30,3	35,4
15-19	37,9	26,7	57,5	25,2	65,2	58,4	34,9	23,2	29,4
20-24	47,8	53,8	67,9	56,4	66,6	69,1	54,0	45,2	50,0
Ej stud	89,0	85,9	81,0	83,0	88,1	87,9	86,7	89,2	84,2
15-19	77,7	74,9	68,3	73,0	83,3	74,5	81,5	82,4	79,7
20-24	91,1	87,2	84,5	85,2	89,6	90,1	87,8	90,7	85,4

Tabell2

Sysselsättningsgraden bland personer i åldern 15-24 år efter ålder samt studerande och icke-studerande, 2011. Procent.

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
Bef	54,9	47,9	57,5	40,4	62,5	63,5	50,8	40,5	46,4
15-19	38,8	27,3	48,7	21,3	56,7	53,3	35,2	20,5	27,5
20-24	70,0	65,2	66,5	59,4	67,3	73,5	66,3	59,5	62,8
Stud	39,1	35,4	53,2	27,9	56,0	57,4	37,9	20,6	27,6
15-19	36,7	25,0	48,4	17,3	53,8	52,3	30,9	14,2	21,1
20-24	44,5	51,9	61,2	46,7	58,7	65,2	50,8	33,9	43,1
Ej stud	79,3	75,4	68,1	69,2	76,0	82,4	79,6	73,4	66,9
15-19	52,8	55,7	51,0	55,2	70,2	66,0	72,7	60,1	51,5
20-24	84,4	77,9	72,8	72,2	77,9	85,1	80,9	76,2	70,8

Tabell3

Relativa arbetslöshetstalet bland personer i åldern 15-24 år efter ålder samt studerande och icke-studerande, 2011. Procent.

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
Bef	8,3	8,6	14,2	20,1	14,4	7,6	8,7	22,9	21,1
15-19	10,1	10,0	17,2	29,6	17,1	10,4	11,4	34,5	31,2
20-24	7,3	8,1	11,9	16,0	12,5	5,6	7,2	18,2	16,4
Stud	4,6	4,8	13,3	23,5	15,0	8,3	9,0	32,0	22,2
15-19	3,3	6,4	15,8	31,4	17,5	10,3	11,5	38,7	28,2
20-24	7,0	3,6	9,8	17,2	11,9	5,7	6,0	24,9	13,7
Ej stud	10,9	12,2	15,9	16,7	13,7	6,2	8,3	17,7	20,6
15-19	32,1	25,6	25,4	24,4	15,7	11,4	10,7	27,1	35,3
20-24	7,4	10,7	13,8	15,2	13,1	5,5	7,8	15,9	17,1

Tabell 4**Andel personer i åldern 15-24 år som var ej i arbetskraften efter ålder samt studerande och icke-studerande, 2011. Procent.**

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
Bef	40,1	47,5	32,9	49,5	26,9	31,2	44,4	47,4	41,2
15-19	56,8	69,6	41,1	69,7	31,7	40,5	60,3	68,7	60,1
20-24	24,5	29,1	24,5	29,3	23,1	22,2	28,6	27,3	24,8
Stud	59,0	62,8	38,6	63,5	34,2	37,4	58,3	69,7	64,6
15-19	62,1	73,3	42,5	74,8	34,8	41,6	65,1	76,8	70,6
20-24	52,2	46,2	32,1	43,6	33,4	30,9	46,0	54,8	50,0
Ej stud	11,0	14,1	19,0	17,0	11,9	12,1	13,3	10,8	15,8
15-19	22,3	25,1	31,7	27,0	16,7	25,5	18,5	17,6	20,3
20-24	8,9	12,8	15,5	14,8	10,4	9,9	12,2	9,3	14,6

Tabell 5**Arbetslöshetstidens längd bland arbetslösa i åldern 15-24 år efter ålder, 2011. Procent.**

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
15-24									
< 1 månad	13	17	27	30	31	11	26	32	12
1-5 månader	55	41	48	58	46	61	53	47	44
> 6 månader	32	42	25	13	23	29	21	20	44
15-19									
< 1 månad	12	18	31	31	40	11	34	41	13
1-5 månader	52	45	49	62	44	63	51	49	48
> 6 månader	37	37	20	7	16	26	15	10	39
20-24									
< 1 månad	14	17	23	29	22	11	18	26	11
1-5 månader	58	39	46	54	47	58	56	46	41
> 6 månader	28	44	30	17	30	32	26	27	48

Tabell 6**Arbetslöshetstidens längd bland arbetslösa i åldern 15-24 år som var studerande efter ålder, 2011. Procent.**

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
15-24									
< 1 månad	19	30	33	34	42	12	38	46	16
1-5 månader	62	46	46	60	42	62	47	44	50
> 6 månader	19	24	21	7	16	26	15	11	34
15-19									
< 1 månad	24	24	33	34	47	11	40	49	14
1-5 månader	54	47	47	61	41	63	46	44	51
> 6 månader	22	29	20	5	11	26	14	7	34
20-24									
< 1 månad	15	39	31	33	32	14	34	41	20
1-5 månader	68	46	43	59	43	61	49	43	45
> 6 månader	17	16	26	8	25	25	17	16	35

Tabell 7
Arbetslöshetstidens längd bland arbetslösa i åldern 15-24 år som inte var studerande efter ålder, 2011. Procent.

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
15-24									
< 1 månad	11	12	20	25	14	8	11	20	10
1-5 månader	53	39	51	54	51	55	61	51	42
> 6 månader	35	49	29	21	34	37	28	29	49
15-19									
< 1 månad	8	12	24	19	14	11	10	23	11
1-5 månader	51	43	56	68	54	62	70	59	44
> 6 månader	41	45	20	13	33	27	20	18	45
20-24									
< 1 månad	14	13	18	27	15	7	11	19	9
1-5 månader	55	38	49	50	51	54	59	48	40
> 6 månader	31	49	33	23	35	40	30	32	50

Tabell 8
Hur mycket arbetslösa ville arbeta, andel av arbetslösa i åldern 15-24 år efter ålder, 2011. Procent.

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
15-24									
Sökte främst heltid	8	22	30	49	45	0	38	63	26
Sökte endast heltid	70	56	11	17	4	22	3	4	5
Sökte endast deltid	18	13	55	23	24	74	25	24	22
Sökte främst deltid	3	2	4	10	7	0	5	7	4
Ej angett hel/deltid	0	4	0	1	8	3	26	1	41
Egen företagare	1	3	0	0	0	1	1	1	1
Ej svar	0	0	0	0	12	0	2	1	0
15-19									
Sökte främst heltid	6	15	16	41	35	0	20	48	21
Sökte endast heltid	77	63	6	14	2	8	1	3	3
Sökte endast deltid	15	15	72	31	37	88	38	38	35
Sökte främst deltid	2	2	5	13	9	0	4	9	5
Ej angett hel/deltid	0	3	0	1	4	3	36	1	36
Egen företagare	1	2	0	0	0	0	1	1	0
Ej svar	0	1	0	0	12	0	1	1	0
20-24									
Sökte främst heltid	10	26	45	56	54	0	54	75	31
Sökte endast heltid	65	53	17	19	6	41	4	5	6
Sökte endast deltid	21	12	35	17	11	54	14	13	11
Sökte främst deltid	3	2	3	7	4	0	6	5	3
Ej angett hel/deltid	0	5	0	0	12	2	18	0	47
Egen företagare	1	3	0	0	1	2	1	1	2
Ej svar	0	0	0	0	12	1	3	1	0

Tabell 9

Hur mycket arbetslösa ville arbeta, andel av arbetslösa i åldern 15-24 år som var studerande efter ålder, 2011. Procent.

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
15-24									
Sökte främst heltid	6	11	8	34	29	0	18	40	8
Sökte endast heltid	35	47	5	16	2	7	2	2	1
Sökte endast deltid	54	32	82	36	39	90	44	45	56
Sökte främst deltid	5	2	4	12	7	0	5	9	6
Ej angett hel/deltid	0	3	0	1	7	3	29	1	28
Egen företagare	1	3	0	0	1	0	1	1	1
Ej svar	0	0	0	0	16	0	2	1	0
15-19									
Sökte främst heltid	4	10	5	33	25	0	11	33	6
Sökte endast heltid	47	56	4	14	3	3	1	1	1
Sökte endast deltid	42	26	86	38	47	93	46	52	62
Sökte främst deltid	5	2	5	14	8	0	4	10	6
Ej angett hel/deltid	0	4	0	1	4	3	37	1	25
Egen företagare	2	2	0	0	0	0	1	1	0
Ej svar	0	0	0	0	13	0	1	1	0
20-24									
Sökte främst heltid	7	13	14	36	37	0	35	52	14
Sökte endast heltid	25	35	8	19	0	15	4	3	2
Sökte endast deltid	64	42	74	34	24	82	38	34	40
Sökte främst deltid	4	2	3	10	5	0	8	7	6
Ej angett hel/deltid	0	3	0	0	10	3	11	1	37
Egen företagare	0	4	0	0	2	1	1	1	1
Ej svar	0	0	0	0	21	0	3	1	0

Tabell 10
Hur mycket arbetslösa ville arbeta, andel av arbetslösa i åldern 15-24 år som
***inte* var studerande efter ålder, 2011. Procent.**

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
15-24									
Sökte främst heltid	9	26	63	71	70	0	61	86	36
Sökte endast heltid	81	59	20	18	8	67	4	5	7
Sökte endast deltid	8	5	12	4	0	27	4	3	5
Sökte främst deltid	2	2	5	6	6	0	4	4	3
Ej angett hel/deltid	0	5	0	0	11	3	23	0	48
Egen företagare	1	3	1	0	0	3	1	1	2
Ej svar	0	0	0	0	6	1	3	1	0
15-19									
Sökte främst heltid	6	19	57	72	75	0	55	85	38
Sökte endast heltid	87	70	15	13	0	54	4	6	6
Sökte endast deltid	6	3	20	4	0	39	5	2	4
Sökte främst deltid	0	1	7	9	15	0	4	6	4
Ej angett hel/deltid	0	3	0	1	3	5	30	1	47
Egen företagare	1	2	1	1	0	1	0	1	1
Ej svar	0	1	0	0	7	0	1	1	0
20-24									
Sökte främst heltid	10	28	66	71	68	0	63	87	34
Sökte endast heltid	77	56	22	19	11	70	4	5	7
Sökte endast deltid	9	6	8	4	0	23	4	3	5
Sökte främst deltid	3	2	4	5	3	0	4	4	3
Ej angett hel/deltid	0	5	0	0	13	2	21	0	49
Egen företagare	1	3	1	0	0	3	1	1	2
Ej svar	0	0	0	0	5	1	3	1	0

Tabell 11
Hur mycket sysselsatta arbetade, andel av sysselsatta i åldern 15-24 år efter
ålder, 2011. Procent.

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
15-24									
Heltid	80	79	37	61	54	25	43	52	61
Deltid	20	21	63	39	46	75	57	47	38
Ej svar	0	0	0	0	0	0	0	0	1
15-19									
Heltid	86	76	17	40	41	7	24	30	33
Deltid	14	24	83	60	59	93	76	69	65
Ej svar	0	0	0	1	0	0	0	0	2
20-24									
Heltid	78	80	53	69	63	37	53	59	71
Deltid	22	20	47	31	37	63	47	40	28
Ej svar	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabell 12**Hur mycket sysselsatta arbetade, andel av sysselsatta i åldern 15-24 år som var studerande efter ålder, 2011. Procent.**

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
15-24									
Heltid	71	72	21	37	36	10	15	21	27
Deltid	29	28	79	62	64	90	84	78	72
Ej svar	0	0	0	0	0	0	0	0	1
15-19									
Heltid	86	75	12	28	30	5	14	15	14
Deltid	14	25	88	72	70	95	86	85	84
Ej svar	0	0	0	1	0	0	0	0	2
20-24									
Heltid	42	69	33	44	43	16	16	27	42
Deltid	58	31	67	56	57	84	83	73	58
Ej svar	0	0	0	0	0	0	1	0	1

Tabell 13**Hur mycket sysselsatta arbetade, andel av sysselsatta i åldern 15-24 år som inte var studerande efter ålder, 2011. Procent.**

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
15-24									
Heltid	88	86	69	83	81	57	73	67	76
Deltid	12	14	31	17	19	43	27	33	23
Ej svar	0	0	0	0	0	0	0	0	1
15-19									
Heltid	84	80	48	71	79	36	62	54	61
Deltid	16	20	52	29	21	64	38	46	36
Ej svar	0	0	0	0	1	0	1	0	3
20-24									
Heltid	88	86	73	85	81	59	75	69	79
Deltid	12	14	27	15	19	41	25	31	21
Ej svar	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabell 14**Anknytningsgrad bland anställda i åldern 15-24 år efter ålder, 2011. Procent.**

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
15-24									
FA	63	44	78	56	66	51	75	43	86
TA	37	56	22	43	32	47	24	57	13
Ej svar	0	1	0	0	2	2	1	0	1
15-19									
FA	20	23	80	48	61	44	69	23	80
TA	80	77	20	52	36	53	29	77	18
Ej svar	0	1	0	0	2	3	2	0	2
20-24									
FA	84	51	77	60	69	57	78	49	88
TA	16	48	23	40	29	42	21	51	11
Ej svar	0	1	0	0	2	1	1	0	1

Tabell 15
Anknytningsgrad bland anställda i åldern 15-24 år som var studerande efter
ålder, 2011. Procent.

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
15-24									
FA	26	21	74	49	64	47	72	24	79
TA	74	78	26	50	34	51	26	76	19
Ej svar	0	1	0	0	3	3	2	0	1
15-19									
FA	8	19	79	48	63	43	71	20	78
TA	92	80	21	51	34	54	26	80	20
Ej svar	0	1	0	0	3	3	2	0	2
20-24									
FA	60	22	68	50	64	51	74	28	80
TA	40	77	32	50	33	47	25	72	19
Ej svar	0	1	0	0	3	2	1	0	1

Tabell 16
Anknytningsgrad bland anställda i åldern 15-24 år som inte var studerande
efter ålder, 2011. Procent.

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
15-24									
FA	90	67	85	63	69	61	77	51	89
TA	10	32	15	37	30	38	22	49	11
Ej svar	0	1	0	0	1	1	1	0	1
15-19									
FA	74	42	83	46	55	48	60	28	82
TA	26	57	17	54	43	50	38	72	16
Ej svar	0	1	0	0	2	2	2	0	3
20-24									
FA	92	70	86	66	73	62	80	55	90
TA	8	30	14	34	26	37	19	45	10
Ej svar	0	1	0	0	0	1	0	0	1

Tabell 17

Andel av arbetslösa i åldern 15-24 år som sökte arbete respektive avvaktade ett arbete som skulle påbörjas inom tre månader efter ålder, 2011. Procent.

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
15-24									
Avvaktade ett arbete som började inom 3 månader	8	5	7	14	12	6	6	14	2
Sökte arbete	92	95	93	86	88	94	94	86	98
15-19									
Avvaktade ett arbete som började inom 3 månader	8	8	7	17	12	5	6	18	2
Sökte arbete	92	92	93	83	88	95	94	82	98
20-24									
Avvaktade ett arbete som började inom 3 månader	8	4	8	11	12	7	6	12	2
Sökte arbete	92	96	92	89	88	93	94	88	98

Tabell 18

Andel av arbetslösa i åldern 15-24 år som var studerande och som sökte arbete respektive avvaktade ett arbete som skulle påbörjas inom tre månader efter ålder, 2011. Procent.

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
15-24									
Avvaktade ett arbete som började inom 3 månader	9	10	8	18	16	6	10	21	1
Sökte arbete	91	90	92	82	84	94	90	79	99
15-19									
Avvaktade ett arbete som började inom 3 månader	11	11	6	19	13	5	7	21	1
Sökte arbete	89	89	94	81	87	95	93	79	99
20-24									
Avvaktade ett arbete som började inom 3 månader	8	7	12	18	21	8	18	20	1
Sökte arbete	92	93	88	82	79	92	82	80	99

Tabell 19
Andel av arbetslösa i åldern 15-24 år som *inte* var studerande och som sökte arbete respektive avvaktade ett arbete som skulle påbörjas inom tre månader efter ålder, 2011. Procent.

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
15-24									
Avvaktade ett arbete som började inom 3 månader	7	3	6	7	6	6	1	8	2
Sökte arbete	93	97	94	93	94	94	99	92	98
15-19									
Avvaktade ett arbete som började inom 3 månader	7	5	10	8	7	5	3	10	2
Sökte arbete	93	95	90	92	93	95	97	90	98
20-24									
Avvaktade ett arbete som började inom 3 månader	8	3	5	7	5	7	0	7	2
Sökte arbete	92	97	95	93	95	93	100	93	98

Tabell 19
Andel av arbetslösa i åldern 15-24 år som sökte arbete respektive avvaktade ett arbete som skulle påbörjas inom tre månader efter ålder, kvartal 1 2011-kvartal 4 2011. Procent.

	AT	DE	DK	FI	IS	NL	NO	SE	UK
Kvartal 1									
Avvaktade ett arbete som började inom 3 månader	7	3	9	5	0	5	1	9	1
Sökte arbete	93	97	91	95	100	95	99	91	99
Kvartal 2									
Avvaktade ett arbete som började inom 3 månader	9	5	7	24	28	8	11	23	1
Sökte arbete	91	95	93	76	72	92	89	77	99
Kvartal 3									
Avvaktade ett arbete som började inom 3 månader	12	9	9	11	2	8	9	13	3
Sökte arbete	88	91	91	89	98	92	91	87	97
Kvartal 4									
Avvaktade ett arbete som började inom 3 månader	4	3	3	7	6	4	2	9	1
Sökte arbete	96	97	97	93	94	96	98	91	99

Bilaga 4 – Andra tabeller

Bilagan innehåller uppgifter från OECD:s rapport Education at a Glance 2012.

Tabell 20

Andel av studerande (oavsett ålder) som gick en yrkesutbildning med minst 25 procents arbetsplatsförläggning, 2010. Procent.

	Andel av studenterna som gick en yrkesutbildning med minst 25 procents arbetsplatsförläggning (%)
Danmark	45,3
Finland	13,4
Island	14,6
Nederländerna	20,9
Norge	15,3
Sverige	0/n
Storbritannien	Uppgift saknas
Tyskland	45,5
Österrike	34,6

- 2007:1 Några väsentliga sysselsättningsbegrepp i den officiella statistiken
- 2007:2 Registerbaserad aktivitetsstatistik
- 2008:1 Ungdomar utan fullföljd gymnasieutbildning – en undersökning med många utmaningar
- 2009:1 Longitudinell Integrationsdatabas för Sjukförsäkrings- och Arbetsmarknadsstudier (LISA) 1990–2007
- 2010:1 Principiella grunder för Arbetskraftsundersökningarna (AKU) och arbetsmarknadsstatistiken
- 2010:2 Rekryteringsstatistik från AKU
- 2011:1 Basic principles for Labour Force Surveys (LFS) and labour market statistics
- 2011:2 Recruitment Statistics for the Swedish Labour Force Survey
- 2011:3 Arbetskraftsundersökningarna (AKU) 50 år. Fyra forskarperspektiv på arbetsmarknaden
- 2011:4 Longitudinell integrationsdatabas för Sjukförsäkrings- och Arbetsmarknadsstudier (LISA) 1990–2009
- 2011:5 Yrkesregistret med yrkesstatistik. En beskrivning av innehåll och kvalitet
- 2011:6 Urvals- och estimationsförfarandet i de svenska arbetskraftsundersökningarna (AKU)
- 2011:7 Konjunkturberoende i inflödet till och utflödet från högre studier
- 2012:1 Actual Hours Worked in the Swedish LFS. Four articles

ISSN 1654-465X (Online)

All officiell statistik finns på: **www.scb.se**
Kundservice: tfn 08-506 948 01

All official statistics can be found at: **www.scb.se**
Customer service, phone +46 8 506 948 01